

WGK.604.2.2024 IP

Rada Miejska Łomży

W załączeniu przedkładam informację o stanie sanitarnym miasta Łomża za rok 2023 w zakresie bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego, sanitarno-weterynaryjnego i ochrony roślin.

Informacje zostały opracowane przez specjalistyczne służby funkcjonujące na obszarze miasta. Działanie tych służb oceniam pozytywnie. Wnoszę o przyjęcie powyższych materiałów do wiadomości.

Do referowania powyższych materiałów proponuję zaprosić kierowników poszczególnych służb:

- Przemysław Gosk – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży,
- Leszek Wojewoda – Powiatowy Lekarz Weterynarii,
- Grzegorz S. Kozioł – Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku Oddział w Łomży.

Z up. Prezydenta Miasta

Piotr Serdyński
ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W ŁOMŻY
18-400 Łomża, ul. gen. Władysława Sikorskiego 156
tel. (86) 216-52-61, e-mail psse.lomza@sanepid.gov.pl
www.gov.pl/web/psse-lomza

Łomża 08.03.2024r.

**PREZYDENT MIASTA ŁOMŻA
PAN MARIUSZ CHRZANOWSKI**

PPIS.9011.5.2024

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży stosownie do zapisu art. 12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023r. poz. 338) przesyła w załączeniu „Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Łomża w 2023r.”.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Łomży
dr n. med. Przemysław Gosk
/Dokument podpisany elektronicznie/

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Łomży
dr n. med. Przemysław Gosk

Informacja o stanie bezpieczeństwa
sanitarnego miasta Łomża
w 2023 roku

Marzec 2024r.

Szanowni Państwo!

Zgodnie z zaistniałą już tradycją zapraszam do zapoznania się z oceną stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej w mieście Łomża (powiecie grodzkim) w 2023 roku.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej z dnia 14 marca 1985 roku (Dz. U. z 2023r. poz. 338), realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w miejscach zatrudnienia,
- higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji,
- warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych,
- higieniczno-sanitarnymi, jakie winien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne,

Sprawowanie nadzoru w powyższym zakresie jest realizowane w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych. Istotnym elementem działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej są przedsięwzięcia z zakresu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia. Mają one na celu realizację krajowej i unijnej polityki prozdrowotnej opartej na identyfikacji zagrożeń i podejmowaniu działań profilaktycznych i zapobiegawczych. W ramach identyfikowania różnorodnych zagrożeń zdrowotnych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży jest włączony do funkcjonowania centralnych systemów monitorowania sytuacji epidemiologicznej w skali krajowej i unijnej, które są realizowane poprzez prowadzenie:

- monitoringu jakości wody do spożycia przez ludzi,
- monitoringu jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli,
- systemu Wczesnego Ostrzegania o niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt – RASFF,
- systemu informowania o produktach kosmetycznych i substancjach chemicznych – RAPEX,
- systemu monitorowania i ostrzegania o dopalaczach –SMIOD,
- systemu rejestracji chorób zawodowych,
- elektronicznych rejestrów chorób zakaźnych/zakażeń,
- elektronicznego systemu nadzoru nad dystrybucją szczepionek – ESNDS,
- systemu rejestracji wywiadów epidemiologicznych – SRWE,
- rejestru ognisk epidemicznych – ROE i Epi-Baza,
- systemu EWP3,
- systemu ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS).

Załączoną ocenę sporządzono w oparciu o dokonaną przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży analizę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wyniki czynności kontrolnych przeprowadzonych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Łomży, których celem jest ustalenie stanu rzeczywistego i stwierdzenie, czy ten stan jest zgodny z przepisami prawa sanitarnego, a w konsekwencji zapobieżenie lub wyeliminowanie stanu niezgodnego z wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi lub stanu zagrażającego życiu, zdrowiu ludzi, a wynikającemu z naruszeń tych wymagań.

Higiena Lecznictwa

Pracownicy Państwowej Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Łomży sprawują bieżący nadzór nad stanem sanitarno-technicznym w podmiotach leczniczych oraz praktykach lekarskich, podczas którego uwzględniane są zagadnienia dotyczące m. in.:

- zapobiegania oraz zwalczania chorób zakaźnych oraz zakażeń szpitalnych,
- wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- oceny procedur dezynfekcyjnych i sterylizacyjnych, sprzątnięcia i czystości bieżącej pomieszczeń,
- postępowania z odpadami medycznymi w miejscu ich wytwarzania.

W 2023 roku ogółem objęto nadzorem 191 placówek ochrony zdrowia, w których przeprowadzono 126 kontroli. Nie stwierdzono podmiotów z nieprawidłowym stanem sanitarno-technicznym.

Zapobieganie powstawaniu chorób zakaźnych oraz ich zwalczanie to jedno z priorytetowych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zadanie to realizowane jest w oparciu o zgłoszenia chorób zakaźnych i zakażeń występujących wśród mieszkańców powiatu, zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Lekarze, którzy podejrzewają lub rozpoznają zakażenie, chorobę zakaźną lub zgon z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej u mieszkańca powiatu łomżyńskiego, zgłaszają ten fakt Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Łomży.

Na podstawie danych przekazanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia, możliwa jest weryfikacja tych zgłoszeń. Są one zbierane i analizowane, a następnie przekazywane w raportach do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, który udostępnia je Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu i Narodowemu Instytutowi Zdrowia Publicznego – Państwowemu Zakładowi Higieny. Dane służą przede wszystkim do analizy sytuacji epidemiologicznej powiatu i do planowania działań przeciwepidemicznych, kontrolnych i edukacyjnych, ukierunkowanych na zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakażeń i chorób zakaźnych.

W 2023 roku na terenie powiatu łomżyńskiego zarejestrowano 1287 zachorowań.

	2022 r.	2023 r.
Powiat grodzki	3588 przypadków	784 przypadki
Powiat ziemski	1823 przypadków	503 przypadki
Suma	5411	1287

Z powodu chorób zakaźnych hospitalizowano 283 osób, co stanowi prawie 22 % wszystkich przypadków.

	2022 r.	2023 r.
Powiat grodzki	286 przypadków	149 przypadków
Powiat ziemski	221 przypadków	134 przypadki
Suma	507	283

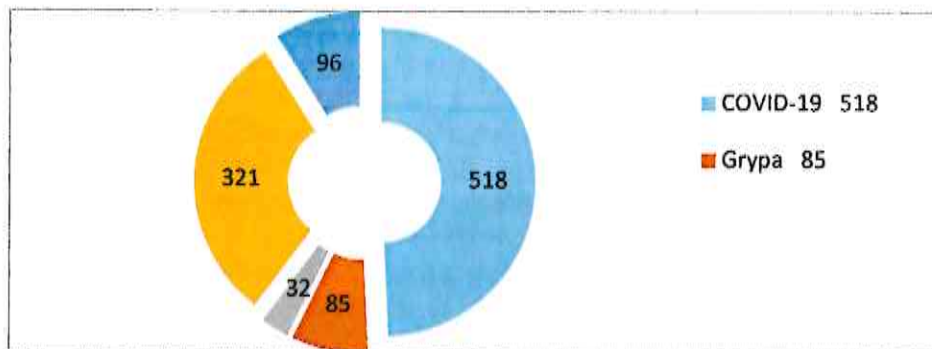
Systematyczna analiza zgłoszeń umożliwiła wdrażanie działań przeciwepidemicznych m.in. poprzez edukację zdrowotną, zwłaszcza wśród personelu podmiotów leczniczych. Z kolei wymiana informacji o zachorowaniach i wynikach badań dotyczących chorób odzwierzęcych z Powiatowym Lekarzem Weterynarii przyczyniła się do zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu.

W 2023 roku zarejestrowano 12 zgonów z powodu chorób zakaźnych.

Podobnie jak w roku ubiegłym, najczęściej zgłaszaną jednostką chorobową był **COVID-19**. Jest to choroba układu oddechowego wywołana przez koronawirus SARS-CoV-2. Przez cały rok zarejestrowano 518 przypadków, z czego 62 osoby były hospitalizowane (12 %). 9 osób zmarło. Wszystkie zgony dotyczyły osób powyżej 60 roku życia, które posiadały choroby współistniejące.

Innymi często zgłaszanymi jednostkami chorobowymi były choroby wieku dziecięcego (głównie ospa wietrzna, płonica, choroby zakaźne przewodu pokarmowego) oraz grypa.

W porównaniu do roku ubiegłego, w 2023 roku odnotowano wzrost zachorowań na **salmonellozę** – 32 (w 2022 roku – 21 przypadków). Większość zachorowań wystąpiła w III kwartale roku.

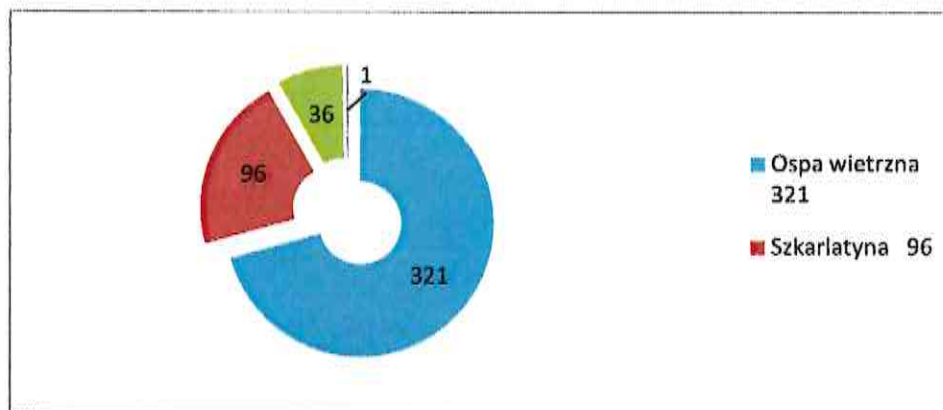
Choroby wieku dziecięcego

Najczęściej zgłaszanymi chorobami wieku dziecięcego były ospa wietrzna, szkarlatyna oraz wirusowe zakażenia jelitowe.

Zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na **świnkę**. W 2005 roku wprowadzono do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowe szczepienia przeciwko śwince. Skutkowało one spadkiem współczynnika zapadalności. Do 2005 roku zachorowania na świnkę podlegały podobnym wahaniom jak zachorowania na ospę wietrzną. Niestety tak korzystna sytuacja epidemiologiczna może się zmienić ze względu na coraz silniejsze ruchy antyszczepionkowe.

W roku 2023 zarejestrowano istotny spadek liczby zachorowań na **ospę wietrzną** – 321 przypadków (2022 r. – 506 przypadków). Możliwość zaszczepienia dziecka przeciwko ospie wietrznej sprawia, że coraz więcej rodziców korzysta z tej alternatywy.

Ospa wietrzna należy do chorób o dużej zakaźności. Przenoszona jest drogą powietrzno-kropelkową. Zachorowania dotyczą głównie dzieci w miejscach zbiorowego przebywania: żłobków, przedszkoli oraz szkół. Największą liczbę zachorowań zarejestrowano w grupie wiekowej od 1 do 7 lat.

Nadal utrzymuje się tendencja spadkowa zachorowań na **krztusiec** – 11 przypadków. 8 z nich było hospitalizowanych.

Nie rejestrowano zachorowań na **odrę**, na co bez wątpienia ma wpływ utrzymujący

się w powiecie łomżyńskim wysoki poziom zaszczepienia dzieci przeciwko odrze.

Nie było przypadków **ostrych porażań wiotkich**, nadzór nad którymi stanowi realizację programu zmierzającego do eradykacji polio.

W roku 2023 zanotowano 16 przypadków **boreliozy** (choroba z Lyme). Głównie były to zachorowania z objawami klinicznymi typu rumień wędrujący oraz bóle stawów wraz z obrzękiem. Zachorowania zdarzały się we wszystkich grupach wiekowych, jednak najczęściej dotyczyły osób powyżej 50 roku życia. Najwięcej przypadków zarejestrowano w II połowie roku. Niestety nie ma preparatu szczepionkowego przeciwko tej chorobie. Możliwość zapobiegania zakażeniu bakteriami *Borrelia burgdorferi* jest ograniczona do unikania kontaktu z kleszczami poprzez stosowanie odpowiedniej odzieży podczas pobytu w miejscach ich występowania, używanie repelentów oraz kontrolę całego ciała (szczególną uwagę należy zwrócić na skórę głowy, pachy, pachwiny, zgięcia łokciowe i podkolanowe) oraz jak najszybsze usuwanie kleszczy.

W roku 2023 zarejestrowano 85 zachorowań na **grypę**, z czego u 16 osób potwierdzono gripę metodą PCR (badanie molekularne), natomiast 69 przypadków zostało potwierdzonych wynikiem szybkiego testu antygenowego. 12 osób zostało skierowanych do szpitala. Pozostałe osoby leczono ambulatoryjnie. Od 1994 roku szczepienia przeciwko grypie figurują w Programie Szczepień Ochronnych jako szczepienia zalecane. Szczepienia te są szczególnie zalecane w grupach wysokiego ryzyka wystąpienia powikłań pogrypowych oraz określonym grupom ze wskazań epidemiologicznych. Ministerstwo Zdrowia zaleca, by szczepienia przeciw grypie wykonywać przed rozpoczęciem okresu zwiększonej zachorowalności na gripę, jednak osoby które nie zdążyły się zaszczepić przed sezonem mogą to zrobić w czasie jego trwania, nawet gdy krążenie wirusa grypy w populacji jest udokumentowane.

Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM)

Głównym nosicielem i rezerwuarem wirusa są kleszcze. Do zakażenia dochodzi najczęściej w wyniku ukłucia przez zakażonego kleszcza oraz drogą pokarmową przez picie surowego mleka pochodzącego od zakażonych krów, kóz i owiec. W 2023 roku zarejestrowano 5 przypadków KZM.

W 2023 roku liczba zachorowań na **choroby zakaźne przewodu pokarmowego** uległa spadkowi. Zarejestrowano 90 zachorowań, z czego w 80 przypadkach ustalono czynnik etiologiczny zatruc/zakażeń przewodu pokarmowego.

W roku sprawozdawczym, w porównaniu do roku 2022, odnotowano znaczny wzrost liczby przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile*. W 2023 roku zarejestrowano 16 zachorowań, natomiast w roku ubiegłym jedynie 5 przypadków.

W 2023 roku zarejestrowano na terenie powiatu 11 zachorowań na **gruźlicę płuc**.

W analizowanym roku odnotowano 1 zachorowanie na **inwazyjną chorobę meningokokową (posocznica)**. Zachorowanie dotyczyło dziecka poniżej 1 roku życia. Zakończyło się zgonem. Jednym ze sposobów zabezpieczenia się przed zachorowaniem jest uodpornienie poprzez szczepienie. W Polsce dostępne są szczepionki przeciwko meningokokom grupy A, B, C, W135 oraz Y.

Choroby szerzące się drogą naruszenia ciągłości tkanek. W roku 2023 zarejestrowano 3 przypadki zachorowań na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu B oraz 3 przypadki zachorowań na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu C. Wśród mieszkańców powiatu łomżyńskiego zanotowano 1 przypadek zakażenia **HIV**.

W 2023 roku w systemie ROE odnotowano **2 ogniska zbiorowego zatrucia/zakażenia pokarmowego**. Oba wystąpiły w gospodarstwach domowych na terenie miasta Łomża. Przeprowadzono wywiady epidemiologiczne z lekarzami prowadzącymi oraz pacjentami, wydano skierowania na badanie kału dla ozdrowieńców oraz osób ze styczności.

W związku z trwającymi migracjami uchodźców z Ukrainy na teren powiatu łomżyńskiego, współpracowano z Miejskim Centrum Zarządzania Kryzysowego w Łomży, które systematycznie informowało o miejscach pobytu i zakwaterowania uchodźców z Ukrainy przebywających na terenie podległym PPIS w Łomży.

Znaczący wpływ na sytuację epidemiczną w powiecie ma działanie Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie propagowania i nadzoru nad szczepieniami ochronnymi. **Szczepienia ochronne** są jedną z najważniejszych metod stosowanych w celu zapobiegania chorobom zakaźnym, a *Program Szczepień Ochronnych* jest najstarszym programem profilaktycznym. Polska ma opracowany skuteczny, powszechny system szczepień ochronnych. Według epidemiologów przy zaszczepieniu powyżej 90% populacji wytwarza się tzw. odporność zbiorowiskowa, która skutecznie ogranicza możliwość epidemicznego szerzenia się patogenów.

Szczepienia prowadzone są w 32 punktach należących zarówno do publicznych jak i niepublicznych podmiotów leczniczych. W punkcie szczepień przeciwko wściekliźnie (Szpital Wojewódzki w Łomży), po pokąsaniu przez dzikie zwierzęta oraz bezpańskie psy, zakwalifikowano do szczepień 28 osób.

Po wprowadzeniu do *Programu Szczepień Ochronnych* szczepień przeciwko odrze, śwince i różyczce jako obowiązkowych dla całej populacji dzieci nastąpił utrzymujący się spadek liczby zachorowań, a w przypadku odry prawie całkowite jej wyeliminowanie. Niestety tak dobra sytuacja epidemiologiczna może ulec zmianie w związku z narastającym problemem osób uchylających się od obowiązku szczepień.

W czerwcu 2023 roku do Powszechnego Programu Szczepień Ochronnych wprowadzono bezpłatne szczepienia przeciwko wirusowi HPV. Programem objęto młodzież urodzoną w latach 2010 – 2011 od tego czasu na terenie powiatu zaszczepiono łącznie 294 osoby.

Każdy preparat stosowany w medycynie może powodować niepożądane odczyny. Wystąpienie takiego zdarzenia jest zgłaszane Inspekcji Sanitarnej. W 2023 roku w powiecie łomżyńskim zarejestrowano 7 niepożądanych odczynów poszczepiennych w tym 5 łagodnych i 2 poważne.

Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grodzkiego Łomży z zakresu higieny komunalnej

1. Ocena zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

Jednym z priorytetowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego jest nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Bezpieczeństwo wody jest ważnym elementem polityki ochrony zdrowia ludności. Prowadzenie monitoringu wody ma na celu zapewnienie mieszkańcom wody o jak najlepszej jakości. Systematyczne badania laboratoryjne dają odpowiedź jaki woda ma skład fizykochemiczny i mikrobiologiczny, a także dają możliwość wychwycenia sytuacji, w których dochodzi do pogorszenia jej jakości.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany był na podstawie następujących aktów prawnych:

- art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 338 z późn. zm.);
- art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz.U. z 2023 r. poz. 537 z późn zm.);
- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. poz. 2294).

Zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia jest zadaniem własnym gmin, wynikającym z art. 3 ust 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz.U. z 2023 r. poz. 537 z późn. zm.). Za jakość produkowanej wody, stan sanitarno-techniczny urządzeń służących do jej produkcji, a także dostawę wody

w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem odpowiadają podmioty zajmujące się zaopatrzeniem ludności w wodę.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z regulacjami ww. ustawy oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia, w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody nadzorują prawidłowość wykonywania działań przez podmioty wykonujące zadania z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę, jak również same wykonują badania wg ustalonego przez siebie planu działania na dany rok. W ramach nadzoru pobierane są próbki do badań laboratoryjnych z wodociągów w wyznaczonych do tego punktach zgodności. Celem tych badań było regularne dostarczanie informacji o organoleptycznej, fizykochemicznej i mikrobiologicznej dostarczanej jakości wody. W celu stwierdzenia, czy woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, badania wody prowadzone były metodami i w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia przez laboratoria inspekcji sanitarnej lub zatwierdzone przez właściwego powiatowego inspektora sanitarnego.

Na podstawie sprawozdań z badań wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży dokonywał bieżącej oceny jakości wody dostarczanej konsumentom i stwierdzał jej przydatność do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Producentem wody przeznaczonej do spożycia dla mieszkańców Łomży jest Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Łomży działające w oparciu o ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i o zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2023 r. poz. 537 z późn zm.). Woda wykorzystywana do zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców Łomży jest ujmowana wyłącznie z wód podziemnych. Ww. przedsiębiorstwo eksploatuje dwa ujęcia. Ujęcie „Rybaki” w Łomży liczy osiem studni głębinowych, ujęcie „Podgórze” zlokalizowane na terenie gm. Łomża składa się z dziewięciu studni głębinowych.

Wody czerpane z czwartorzędowych poziomów wodonośnych charakteryzują się stosunkowo dobrą jakością. Jednak najczęściej wody te wykazują podwyższone ilości żelaza i manganu, a co za tym idzie wymagają uzdatniania. Ww. parametry nie stwarzają zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, ale mogą powodować pogorszenie własności organoleptycznych wody, co może powodować brak akceptacji przez konsumentów. Uzdatnianie takiej wody jest stosunkowo proste, przy użyciu tradycyjnych układów napowietrzania i filtracji. Woda surowa po przejściu przez urządzenia uzdatniające, kierowana jest do zbiorników magazynowych skąd następnie tłoczona do sieci wodociągowej. Stacje wodociągowe wyposażone są w urządzenia do okresowej (awaryjnej) dezynfekcji wody. Stacja wodociągowa „Podgórze” dodatkowo zaopatrzona w lampę UV.

Stan sanitarno-techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń. Studnie na ujęciach wodociągowych są właściwie oznakowane, zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych oraz monitorowane.

Jakość wody dostarczana konsumentom kontrolowana była z częstotliwością zgodną z załącznikiem nr 3 wyżej cytowanego rozporządzenia Ministra Zdrowia. Produkcja wody w 2023 r. wyniosła 7271 m³/dobę. Do badań laboratoryjnych pobrano 6 próbek wody w ramach kontroli urzędowej oraz 29 próbek w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorstwo. Na podstawie sprawozdań z badań wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży dokonywał bieżącej oceny jakości wody, dostarczanej konsumentom i stwierdzał jej przydatność do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Do oceny jakości wody wykorzystywano wyniki badań wody próbek pobieranych i badanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną jak również badań prowadzonych przez przedsiębiorstwo wodociągowe. Oceniono, iż w ciągu całego roku woda dostarczana przez wodociąg Łomża odpowiadała wymaganiom cytowanego rozporządzenia.

Tabela 1. Wykaz pobranych próbek wody na terenie m. Łomża w 2023 r.

	Monitoring parametrów grupy A	Monitoring parametrów grupy B	Suma
Próby pobrane przez Państwową Inspekcję Sanitarną	5	1	6
Próby pobrane przez zarządców wodociągów	25	4	29
Suma	30	5	35

W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży dokonał:

- 18 ocen bieżących przydatności wody do spożycia przez ludzi;
- 2 oceny okresowe jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- 1 ocenę obszarową jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,

które każdorazowo przekazywano Prezydentowi Miasta Łomża zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Nadzorem sanitarnym objęte były indywidualne ujęcia wody:

- Szpitala Wojewódzkiego w Łomży;
- Przedsiębiorstwa Przemysłu Spożywczego PEPEES S.A.;
- Van Pur S.A. Oddział w Łomży.

Na podstawie sprawozdań z badań laboratoryjnych dostarczonych z kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw: PEPEES S.A. w Łomży oraz Van Pur S.A. Oddział w Łomży oceniono, iż jakość wody odpowiadała wymogom określonym w rozporządzeniu. Natomiast wodociąg Szpitala Wojewódzkiego w Łomży dostarczał wodę warunkowej przydatności do spożycia przez ludzi z uwagi na podwyższone żelazo i mętność. Prowadzone jest postępowanie administracyjne celem zobowiązania zarządcy do doprowadzenia jakości wody do wymogów rozporządzenia.

2. Ocena ciepłej wody w instalacjach na obecność pałeczek Legionella sp.

W związku z zagrożeniami, jakie niesie za sobą występowanie bakterii z rodzaju Legionella sp. w wodzie, rozporządzenie Ministra Zdrowia, nakłada obowiązek badania ciepłej wody na obecność występowania tej bakterii, na podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w budynkach zamieszkania zbiorowego, budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny. Bakterie z rodzaju Legionella mogą kolonizować wewnętrzne części rur z ciepłą wodą, zbiorniki na ciepłą wodę, perlatory zaworów czerpalnych czy głowice natryskowe pryszniców. Biorąc pod uwagę powszechne zasiedlanie instalacji wodnych pałeczkami Legionella i realne zagrożenie zakażenia ludzi oraz inhalacyjny charakter zakażeń tymi bakteriami, bardzo istotne jest podejmowanie działań w celu ograniczenia ich występowania. Działania te obejmują zarówno rozwiązania techniczne, kontrolę czynników sprzyjających rozwojowi bakterii, oraz zwalczanie skażenia poprzez prowadzenie procesów dezynfekcji i czyszczenia instalacji.

W 2023 r. w ramach nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych 13 próbek wody w następujących obiektach: szpitalu, hospicjum, domu pomocy społecznej, placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz pływalniach. Natomiast w ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzono badania w kierunku skolonizowania bakteriami Legionella sp. instalacji ciepłej wody w 10 obiektach uznanych jako najbardziej zagrożone kolonizacją, takich jak: szpital, hospicjum, domy pomocy społecznej, obiekty hotelarskie, jak również pływalniach. Wyniki badań zgodnie z załącznikiem nr 5 część B rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294) wskazywały średnie (1 DPS oraz 4 obiekty zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku) oraz wysokie skażenie (DPS – skażenie punktowe – dot. jednego punktu czerpalnego) bakteriami Legionella sp. w instalacji wewnętrznej wody ciepłej obiektów.

W związku ze stwierdzonymi skażeniami instalacji ciepłej wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży prowadził 6 postępowań administracyjnych. W celu wyeliminowania ponadnormatywnej liczby bakterii Legionella sp. z wewnętrznej instalacji wodociągowej, zarządcy obiektów podejmowali działania naprawcze polegające głównie na dezynfekcji systemu. We wszystkich przypadkach uzyskano poprawę jakości ciepłej wody. Kolejne badania próbek wody zgodnie z wymaganiami rozporządzenia.

3. Stan sanitarny pływalni i kąpieliska

3.1. Pływalnie kryte.

Wymagania związane z funkcjonowaniem i nadzorem nad pływalniami w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego wody regulują następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 714);
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2022 r. poz. 1230).

Zakres i częstotliwość badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody na pływalniach stanowi podstawę zapewnienia odpowiedniej jakości wody i bezpieczeństwa dla zdrowia ich użytkowników. Kontrolowana jest jakość wody w niecce basenowej, jakość wody wprowadzana do niecki z systemu cyrkulacji oraz jakość wody doprowadzanej na pływalnię. Rozporządzenie nakłada na zarządzających pływalniami obowiązek systematycznych i udokumentowanych badań jakości wody, prowadzonych zgodnie z harmonogramem ustalonym w porozumieniu z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym oraz każdorazowo w przypadku wystąpienia sytuacji mogącej mieć wpływ na pogorszenie jakości wody na pływalni. Ponadto do obowiązków zarządzającego pływalnią należy także prowadzenie systematycznego i udokumentowanego nadzoru pracy urządzeń oraz rejestrowanie wyników pomiaru jakości wody w zakresie parametrów takich jak: pH, potencjał redox, stężenie chloru wolnego i temperatura. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zobowiązane są natomiast do dokonania zbiorczej rocznej oceny jakości wody, poprzez analizę badanych parametrów jakości wody na pływalni, wyników badań, stosowanych metod referencyjnych, częstotliwości wykonanych badań przez zarządzającego pływalnią jak również wyników badań wykonanych w ramach kontroli urzędowej.

Na terenie Łomży funkcjonują dwie kryte pływalnie. Obiekty te korzystają z wody z systemu zbiorowego zaopatrzenia tj. wodociągu miejskiego - dostarczana woda spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. poz. 2294):

1/ Park Wodny, ul. Wyszyńskiego 15, 18-400 Łomża:

Po dokonaniu analizy sprawozdań z badań wody na pływalni stwierdzono jednorazowe, krótkotrwałe niespełnienie wymagań parametrów mikrobiologicznych, tj. przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h w 1 ml wody (woda wprowadzana do niecki z systemu cyrkulacji – basen sportowy). Poza tym w ciągu roku w Parku Wodnym stwierdzono jednorazowe, krótkotrwałe niespełnianie wymagań parametrów fizykochemicznych, tj. przekroczenie mętności i indeksu nadmanganianowego. Po podjętych stosownych działaniach naprawczych uzyskano poprawę jakości wody, dokumentując to kolejnymi wynikami badań, które spełniały wymagania określone w ww. rozporządzeniu.

Park Wodny przy ul. Wyszyńskiego 15 w Łomży był okresowo nieczynny w miesiącu czerwcu z uwagi na planową przerwę technologiczną.

2/ Pływalnia, ul. J. U. Niemcewicza 17 A, 18-400 Łomża:

Po dokonaniu analizy sprawozdań z badań wody na pływalni stwierdzono jednorazowe, krótkotrwałe niespełnienie wymagań parametrów fizykochemicznych, tj. przekroczenie mętności. Po podjętych stosownych działaniach naprawczych uzyskano poprawę jakości wody, dokumentując to kolejnymi wynikami badań, które spełniały wymagania określone w ww. rozporządzeniu.

Pływalnia przy ul. J.U. Niemcewicza 17 A w Łomży była okresowo nieczynna w miesiącu lipcu i sierpniu z uwagi na planową przerwę technologiczną.

Wydanie zbiorczej rocznej oceny wody w obu krytych pływalniach poprzedziły badania jakości wody w ramach nadzoru sanitarnego wykonane przez laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Łomży oraz laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Białymstoku, w pełnym zakresie parametrów określonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia. Na podstawie wyników badań nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży po przeanalizowaniu wszystkich wyników badań wody wydał pozytywne zbiorcze roczne oceny w zakresie spełnienia wymagań mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody w obu pływalniach.

3.2. Kąpielisko.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizują zadania w zakresie nadzoru nad kąpieliskami w oparciu o zapisy ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.), rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli (Dz.U. poz. 255) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli (Dz.U. poz. 2476)

W 2023 r. na nadzorowanym terenie funkcjonowało jedno kąpielisko zlokalizowane przy ul. Sikorskiego, około 60 m poniżej przeprawy mostowej im. mjr. Henryka Dobrzańskiego ps. „Hubal”, którego organizatorem było Miasto Łomża, Stary Rynek 14, 18-400 Łomża. Na jego zlecenie zadania związane z „Łomżyńskim Kąpieliskiem Miejskim” realizowało Okręgowe Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Łomży, ul. Zjazd 18, 18 –400 Łomża.

Sezon kąpieliskowy określony został Uchwałą Nr 600/LXIX/23 Rady Miejskiej Łomży z dnia 29 marca 2023 r. w sprawie określenia sezonu kąpielowego w 2023 roku na terenie Miasta Łomża, tj. w okresie od 23.06.2023 r. do 01.09.2023 r.

„Łomżyńskie Kąpielisko Miejskie” nadzorowane było przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży oraz uwzględnione w wykazie kąpielisk na terenie Miasta Łomża w drodze Uchwały Nr 599/LXIX/23 Rady Miejskiej Łomży z dnia 29 marca 2023 r. Kąpielisko posiada kod

NUMID – PL3426201120000023 nadany przez Główny Inspektorat Sanitarny. Organizator opracował profil wody w kąpielisku (04.11.2022 r.).

W ramach przeprowadzonej kontroli urzędowej przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży, pobrano 1 próbkę przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego. Natomiast organizator kąpieliska ustalił w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Łomży harmonogram pobierania 3 próbek wody z kąpieliska. Badania oraz wizualna ocena jakości wykonywane były przez pracowników laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży. Organizator niezwłocznie przekazywał wyniki badań Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Łomży w celu uzyskania bieżących ocen jakości wody w kąpielisku. Łącznie wydano 5 bieżących ocen o przydatności wody do kąpieli oraz 1 decyzję o braku przydatności wody do kąpieli (krótkotrwałe zanieczyszczenie mikrobiologiczne wody – *Escherichia coli*). Na ich podstawie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży stwierdził, że woda w „Łomżyńskim Kąpielisku Miejskim” w sezonie kąpieliskowym w dniach 23.06.2023 r. – 20.08.2023 r. i 24.08.2023 r. – 01.09.2023 r. spełniała obowiązujące wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli /Dz.U. z 2019 r. poz. 255/. W dniach 21.08.2023 r. – 23.08.2023 r. woda w ww. kąpielisku nie spełniała wymagań ww. rozporządzenia - krótkotrwałe zanieczyszczenie.

Informacje o jakości wody organizator umieszczał na bieżąco na tablicy informacyjnej usytuowanej przy kąpielisku i spełniającej wymagania zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (Dz.U. poz. 2476). Informacje o jakości wody oraz warunkach panujących na kąpielisku były też na bieżąco umieszczane na stronie internetowej Serwisu Kąpieliskowego Głównego Inspektora Sanitarnego przez organizatora kąpieliska oraz przedstawiciela Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży. Na bieżąco na stronie internetowej PSSE w Łomży publikowane były oceny/komunikaty o jakości wody w kąpielisku.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży nie dokonał klasyfikacji jakości wody w „Łomżyńskim Kąpielisku Miejskim” z uwagi na to, iż obiekt funkcjonował trzeci sezon kąpielowy i nie posiadał jeszcze pełnego zestawu danych.

Woda w kąpielisku i stan sanitarny plaży stwarzały bezpieczne warunki wypoczynku i rekreacji.

4. Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej, pod kątem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Działania podejmowane w ramach prowadzonego nadzoru mają na celu przeciwdziałanie najważniejszym czynnikom ryzyka zdrowotnego u ludzi. Odpowiedni stan sanitarny jest niezbędny z uwagi na zachowanie bezpieczeństwa zdrowotnego osób z nich korzystających, a także przebywających w ich sąsiedztwie.

Wśród obiektów użyteczności publicznej, w których stan sanitarny lokalu, wyposażenia, jak i sposób prowadzenia usług ma zdecydowany wpływ na jakość zdrowia ludzkiego należy wymienić obiekty:

- związane z prowadzeniem zabiegów upiększania ciała oraz odnowy biologicznej;
- wykorzystywane do czasowego przebywania ludności, związanego z podróżowaniem, wypoczynkiem i turystyką;
- obsługi podróżnych różnymi środkami komunikacji zbiorowej;
- pobytu stałego osób starszych i niepełnosprawnych, jak również wykluczonych społecznie.

Ponadto, Państwowa Inspekcja Sanitarna kontroluje przestrzenie publiczne związane z wypoczynkiem, turystyką i rekreacją, cmentarze, urządzenia użyteczności publicznej, takie jak ustępy publiczne i inne.

W 2023 r. w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego z zakresu higieny komunalnej znajdowało się 448 obiektów pełniących funkcję użyteczności publicznej.

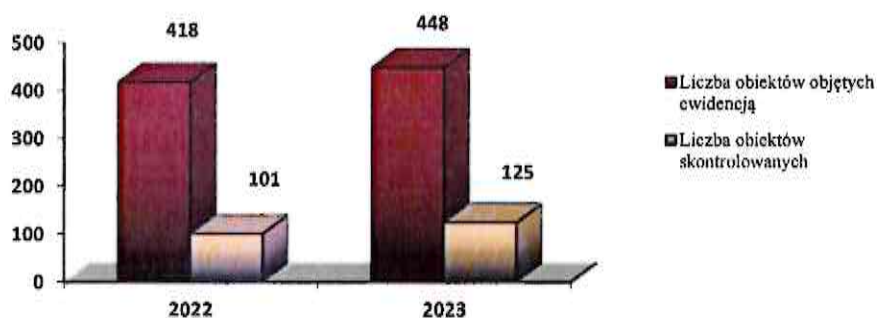
Tabela nr 3. Wybrane obiekty użyteczności m. Łomża w latach 2022 – 2023.

Lp.	Grupa obiektów użyteczności publicznej	2022		2023	
		Liczba obiektów objętych ewidencją	Obiekty skontrolowane	Liczba obiektów objętych ewidencją	Obiekty skontrolowane
1	Ustępy publiczne	2	2	2	2
2	Pływalnie kryte	2	2	2	2
3	Domy pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę	10	2	11	9
4	Noclegownie	1	0	1	1
5	Hotele	1	1	2	2
6	Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	22	21	21	21
7	Zakłady fryzjerskie	96	20	101	28
8	Zakłady kosmetyczne	78	7	97	14
9	Zakłady odnowy biologicznej	25	2	30	11
10	Inne zakłady świadczące usługi łączone w zakresie fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej	9	2	10	1
11	Dworce autobusowe	1	1	1	1
12	Tereny rekreacyjne	7	4	8	7
13	Cmentarze	4	0	4	4
14	Domy pogrzebowe	3	0	3	0
15	Inne obiekty użyteczności publicznej jak np.: kina teatry, stadiony, muzea, GOK, itp.	151	8	149	23

W 2023 r. kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 125 obiektach użyteczności publicznej ujętych w ewidencji. Kontrole stanu sanitarnego nie wykazały nieprawidłowości.

Wykres 1. Liczba obiektów użyteczności publicznej objętych ewidencją i obiektów skontrolowanych w latach 2022-2023.

Ww. obiekty stanowią zróżnicowaną grupę pod względem przeznaczenia jak i wymagań sanitarnych. Dlatego też, bieżący nadzór sanitarny ma zróżnicowane wymagania jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii, w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego osobom z nich korzystających. Do istotniejszych elementów nadzoru sanitarnego nad tymi obiektami należy ocena zapewnienia wymogów sanitarno-technicznych ustalonych w przepisach prawa, przestrzeganie warunków higienicznych (bieżący stan sanitarny) pomieszczeń, sprzętów, narzędzi, usług, personelu oraz działania organizacyjne w celu stworzenia bariery sanitarnej pomiędzy "obszarami" brudnymi i czystymi.

4.1. Obiekty świadczące usługi hotelarskie

W ewidencji. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży na terenie miasta znajdowały się 23 obiekty - wszystkie zostały skontrolowane.

W minionym roku nie zanotowano znaczących zmian w zakresie jakości i bezpieczeństwa sanitarnego dla osób korzystających z usług hotelarskich. Dominują obiekty o średnim standardzie. Na terenie miasta funkcjonują dwa skategoryzowane obiekty hotelarskie (o 1 więcej w stosunku do roku 2022), tj.: Hotel OST "Gromada" w Łomży - kat. *** (trzy gwiazdki) oraz Hotel „WRONOWSKI” w Łomży - kat. * (jedna gwiazdka) - co stanowi formalne potwierdzenie wyższego poziomu oferowanych usług.

Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie tego typu obiektów było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych, sprawność wentylacji pomieszczeń, postępowanie z odpadami komunalnymi, postępowanie z bielizną brudną i czystą, zaopatrzenie w środki czystościowe. Odpowiedni stan sanitarny jest niezbędny z uwagi na zachowanie bezpieczeństwa zdrowotnego osób z nich korzystających, a także przebywających w ich sąsiedztwie. Kontrole stanu sanitarnego przeprowadzone w 2023 r. w tej grupie obiektów nie wykazały nieprawidłowości. Wszystkie obiekty podłączone do wodociągów, nieczystości odprowadzane do kanalizacji lub zbiorników bezodpływowych. Pranie bielizny pościelowej i ręczników odbywa się na ogół w pralniach zewnętrznych, zachowany jest rozdział dróg bielizny czystej i brudnej. Stan pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów oraz zaplecza nie budził zastrzeżeń. W obiektach raz w roku przeprowadzana jest dezynfekcja koców, kołder, poduszek i materacy.

Kontrole sanitarne przeprowadzone przez inspekcję sanitarną wykazały, że właściciele zapewniali odpowiedni stan sanitarny świadczonych usług. Warunki noclegowe wszystkich obiektów są coraz lepsze, a właściciele oferują klientom usługi na coraz wyższym poziomie z uwagi na rosnące wymagania gości i konkurencje na rynku świadczonych usług.

Podczas kontroli obiektów hotelarskich sprawdzano wykonanie badania wody z instalacji ciepłej wody w kierunku obecności bakterii Legionella sp. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

4.2. Domy pomocy społecznej oraz inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

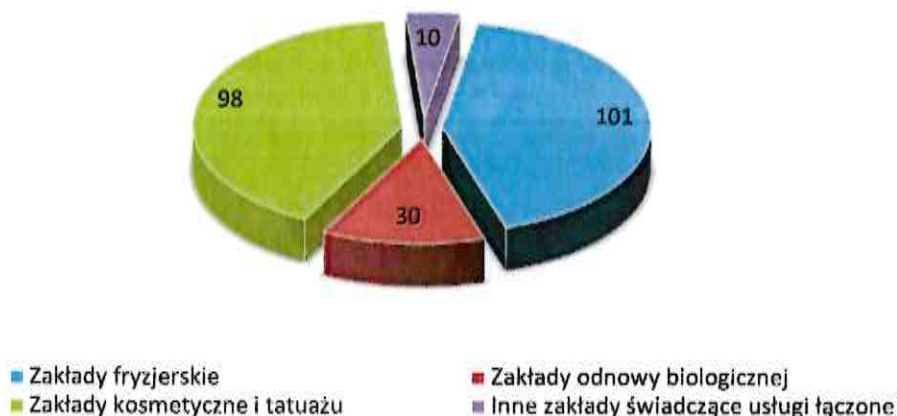
Na terenie miasta funkcjonują: dom pomocy społecznej dla osób starszych, dzieci niepełnosprawnych, środowiskowy dom samopomocy, dom dziennego pobytu dla seniorów, ośrodek interwencji kryzysowej, rodzinny dom opieki, noclegownia i ogrzewalnia dla bezdomnych. Przedmiotem kontroli ww. obiektów było zaopatrzenie w wodę, gospodarka ściekowa, postępowanie z odpadami komunalnymi, zaopatrzenie w środki czystości, postępowanie z bielizną brudną i czystą, stan pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów, zaplecza. Domy świadczące opiekę całodobową oferują: całodzienne wyżywienie, terapie zajęciowe i rehabilitacyjne. Posiadają własne pralnie bielizny zachowujące rozdział dróg bielizny czystej i brudnej. Pokoje pensjonariuszy i łazienki nie budziły zastrzeżeń. Odpady komunalne gromadzone prawidłowo. Obiekty tej grupy charakteryzował dostateczny stan sanitarno-techniczny zapewniający bezpieczeństwo sanitarne użytkownikom.

4.3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i inne, w których świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży znajdowało się łącznie 239 tego rodzaju obiektów. Największą grupę stanowiły zakłady fryzjerskie. Ww. usługi są bardzo rozpowszechnione na terenie miasta i stanowią łącznie przeważającą część na tle innych obiektów świadczących usługi.

Wykres 2. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i inne, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług.

Przeprowadzone w 2023 r. kontrole sanitarne zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej nie wykazały nieprawidłowości. Wszystkie skontrolowane zakłady zaopatrywane są w wodę z wodociągu publicznego, nieczystości płynne odprowadzane do kanalizacji. W większości zakładów obsługa stosowała ręczniki jednorazowego użytku. Przestrzegana była segregacja bielizny czystej i brudnej. We wszystkich skontrolowanych obiektach znajdowały się pomieszczenia sanitarno-higieniczne, miejsca dla oczekujących klientów, miejsca na odzież wierzchnią i wydzielone miejsca lub szafki na sprzęt porządkowy. Sprzątaniem pomieszczeń zajmował się personel zatrudniony w zakładzie. Na wyposażeniu zakładów znajdowały się środki dezynfekcyjne o aktualnych datach ważności i szerokim spektrum działania, stosowane zgodnie z załączonymi instrukcjami. W obiektach wykonujących zabiegi powodujące naruszenie ciągłości tkanek ludzkich były opracowane i wdrożone procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami

i chorobami zakaźnymi. W skontrolowanych gabinetach używano sterylnych narzędzi przygotowanych w pakietach lub jednorazowych. Odpady komunalne gromadzone są w przeznaczonych do tego celu pojemnikach. W obiektach obowiązywał zakaz palenia wyrobów tytoniowych, a informacje o tym umieszczane były w widocznym miejscu. Skontrolowano 57 ww. obiektów – nie stwierdzono nieprawidłowości o zasadniczym znaczeniu dla zdrowia.

4.4. Inne obiekty użyteczności publicznej.

W tej grupie znajdują się różnorodne obiekty np. galerie, stadion sportowy, domy kultury, biblioteki, kina, pralnie i inne. Odpowiedni stan sanitarny jest niezbędny z uwagi na zachowanie bezpieczeństwa zdrowotnego osób z nich korzystających, a także przebywających w ich sąsiedztwie. Kontrole stanu sanitarnego przeprowadzone w 2023 r. w tej grupie obiektów nie wykazały nieprawidłowości. Wszystkie obiekty podłączone do wodociągów publicznych, a nieczystości płynne odprowadzane do kanalizacji. Sanitariaty były odpowiednio wyposażone i zadbane. Zapewniona była odpowiednia ilość pojemników na odpady komunalne.

5. Nadzór nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi.

W ramach nadzoru nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego przeprowadzono 4 kontrole prowadzonej ekshumacji zwłok ludzkich, w której uczestniczył pracownik PSSE w Łomży. Czynności ekshumacyjne były przeprowadzane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Skontrolowano środki transportu do przewożenia zwłok. Sprawdzano czy samochody w myśl rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie wydawania zezwoleń na przewóz zwłok i szczątków ludzkich (Dz.U. z 2007 r. nr 249, poz. 1866) posiadają kabinę kierowcy odizolowaną od części przeznaczonej na umieszczenie zwłok albo szczątków, zabezpieczone są przed przesuwaniami się trumny, podłogę w części przeznaczonej na umieszczenie trumny wykonaną z materiałów łatwo zmywalnych i odpornych na działanie środków dezynfekujących oraz wydzielone miejsce na przechowywanie środków dezynfekcyjnych, sprzętu myjąco-czyszczącego i jednorazowych rękawic ochronnych. Kontrolowani deklarowali przeprowadzanie dezynfekcji środka transportu w części przeznaczonej na umieszczenie zwłok i szczątków ludzkich, każdorazowo po przewiezieniu zwłok środkami o działaniu bakteriobójczym, wirusobójczym i grzybobójczym. Nie odnotowano nieprawidłowości w tym zakresie.

W 2023 roku wydano 11 decyzji administracyjnych zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich i 20 postanowień opiniujących pozytywnie wnioski Prezydenta Łomży w sprawie sprowadzenia do Polski zwłok osoby zmarłej poza granicami kraju.

6. Środki transportu publicznego.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Łomży w 2023 r. przeprowadziła kontrole 8 środków transportu publicznego. Skontrolowano 4 firmy świadczące usługi komunikacji dalekobieżnej i turystycznej. Kontrole ww. środków transportu nie wykazały większych zaniedbań.

Wnioski:

- ❖ Działania Inspekcji Sanitarnej w zakresie kompetencji pionu higieny komunalnej przyczyniają się do bezpieczeństwa zdrowotnego wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Jakość wody z wodociągu Łomża w ciągu całego 2023 r. była przydatna do spożycia przez ludzi i zgodna z obowiązującymi przepisami prawa. Natomiast wodociąg Szpitala Wojewódzkiego w Łomży dostarczał wodę warunkowej przydatności do spożycia przez ludzi z uwagi na podwyższone żelazo i mętność w ciągu całego roku.
- ❖ Na podstawie przeprowadzonych w 2023 r. badań ciepłej wody w budynkach użyteczności publicznej i budynkach zamieszkania zbiorowego na obecność pałeczek Legionella sp. wynika, iż na nadzorowanym terenie występują przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii

w skontrolowanych obiektach (skażenia średnie), w związku z czym należy zwrócić większą uwagę administratorów na właściwą eksploatację instalacji ciepłej wody.

- ❖ Sprawowany nadzór nad pływalniami wykazał, iż jakość wody nie zagrażała bezpieczeństwu zdrowotnemu kąpiących się, stan sanitarny obiektów nie budził zastrzeżeń.
- ❖ Woda w „Łomżyńskim Kąpielisku Miejskim” w sezonie kąpieliskowym spełniała obowiązujące wymagania określone rozporządzeniem z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. poz. 255) i nadawała się do kąpieli, za wyjątkiem okresu od 21.08.2023 r. do 23.08.2023 r. – krótkotrwałe zanieczyszczenie (*Escherichia coli*).
- ❖ Nadzór sanitarny sprawowany nad obiektami użyteczności publicznej w 2023 r. nie wykazał zagrożeń o zasadniczym znaczeniu dla zdrowia. Nie stwierdzono obiektów ze złym stanem sanitarno-technicznym. W większości właściciele dbają o wygląd estetyczny obiektów, standard wyposażenia jak i poziom świadczonych usług.
- ❖ Liczba obiektów w ewidencji higieny komunalnej w 2023 roku na terenie miasta wynosiła – 448. W ww. obiektach przeprowadzono 153 kontrole. Wydano 23 decyzje merytoryczne, 12 decyzji płatniczych, 29 postanowień, wystosowano 17 wystąpień, 8 opinii. W ramach działalności statutowej do badań laboratoryjnych pobrano 42 próbki wody.

Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grodzkiego Łomży z zakresu bezpieczeństwa żywności

W powiecie grodzkim ilość obiektów żywności i żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wg prowadzonych rejestrów w roku 2023 wynosiła 755. W roku sprawozdawczym skontrolowano 351 obiektów (w tym 1 obiekt nie nadzorowany przez PPIS w Łomży). Przeprowadzono w nich 443 kontrole w tym 54 kontrole interwencyjne (w ramach systemu RASFF – 32 kontrole oraz w związku z sygnałami obywateli – 22 kontrole). Po wpłynięciu stosownych wniosków od przedsiębiorców i dokonaniu inspekcji zatwierdzono 35 zakładów. Ponadto :

- ❖ wdrożone zasady Dobrej Praktyki Higienicznej posiadało 755 zakładów, a system HACCP funkcjonował w 89 obiektach.
- ❖ w roku sprawozdawczym wydano 108 decyzji administracyjnych.
- ❖ za nieprzestrzeganie przepisów sanitarnych na osoby odpowiedzialne nałożono 4 mandaty karne na sumę 1000 zł.
- ❖ do właścicieli i kierownictwa zakładów wystosowano 76 wystąpień.

W analizowanym roku sprawozdawczym w ramach nadzoru nad importem/eksportem przeprowadzono:

- ❖ 4 kontrole importowe w Składzie Celnym, sporządzając 5 protokołów kontroli, wydając 5 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych,
- ❖ 25 kontroli eksportowych, podczas, których oceniono 41 partii środków spożywczych (błonnik, skrobia ziemniaczana, koncentraty, piwo, mieszanki aromatyzujące), sporządzono 29 protokołów kontroli i wydano 29 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych.
- ❖ poza tym na wniosek przedsiębiorcy wystawiono 103 zaświadczenia eksportowe oceniając 247 partii (piwo, majonezy, musztardy, ketchupy).

Ogółem w 2023 roku do badań laboratoryjnych pobrano 261 próbek, w tym:

- 251 próbek środków spożywczych,
- 4 próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością,
- 6 próbek wymazów sanitarnych.

Próbki odpowiadały wymaganiom obowiązującego prawa.

W roku sprawozdawczym w zakresie jakości sposobu żywienia skontrolowano 31 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego, oceniając 31 jadłospisów na kontroli (niekwestionowane).

Do badań laboratoryjnych oceny jakości sposobu żywienia pobrano:

- 1 próbkę posiłku w przedszkolu (niekwestionowana),
- 1 próbkę zestawienia dekadowego w szpitalu, która została zakwestionowana ze względu na niską wartość energetyczną oraz niską zawartość witaminy C. Do Dyrektora szpitala wystosowano wystąpienie.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad zakładami żywności i żywienia w 2023 roku dokonano kontroli w zakresie:

- oceny prawidłowości znakowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (wyrobów gotowych w tym potencjalnie zawierających GMO, suplementów diety, żywności dla określonych grup),
- oceny przestrzegania przez przedsiębiorców regulacji prawnych dotyczących zanieczyszczeń: mikrobiologicznych, chemicznych w tym pestycydów,
- oceny stosowania w produkcji żywności dozwolonych substancji dodatkowych,
- oceny prawidłowości przeprowadzania procesów mycia i dezynfekcji,
- nadzoru nad podmiotami działającymi na rynku spożywczym prowadzącymi działalność w zakresie produkcji pierwotnej, dostaw bezpośrednich oraz rolniczego handlu detalicznego,
- nadzoru na materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Wypoczynek zimowy i letni :

W sezonie:

a/ zimowym 2023 skontrolowano 3 zakłady znajdujące się w bazie wypoczynku MEN:

1 stołówkę w domu wczasowym, 1 stołówkę w bursie oraz 1 gospodarstwo agroturystyczne gdzie odbywały się kolonie dla dzieci i młodzieży. We wszystkich kontrolach zakładów brali udział przedstawiciele Promocji Zdrowia oraz Higieny Dzieci i Młodzieży a w 2 kontrolach (dom wczasowy, gospodarstwo agroturystyczne) uczestniczyli przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji w Łomży.

b/ letnim 2023 skontrolowano 5 zakładów znajdujących się w bazie wypoczynku MEN (1 stołówkę w domu wczasowym, gdzie odbywały się kolonie dla dzieci i młodzieży, 2 gospodarstwa agroturystyczne, w których odbywały się: obóz letni dla dzieci i młodzieży oraz kolonie letnie, 2 zakłady żywienia zbiorowego otwartego, w których stołowali się uczestnicy przebywający na obozach letnich. Podczas kontroli w 1 zakładzie żywienia zbiorowego otwartego wzięli udział przedstawiciele Promocji Zdrowia oraz Higieny Dzieci i Młodzieży.

Podczas czynności kontrolnych w w/w obiektach dokonano oceny:

- ❖ spełnienia wymagań formalnych do prowadzenia danego zakresu działalności,
- ❖ jakości surowców i półproduktów wykorzystywanych do przyrządzania posiłków oraz ich znakowania,
- ❖ sposobu ich przechowywania i przestrzegania terminów przydatności do spożycia/ daty minimalnej trwałości,
- ❖ stosowanych receptur i technologii sporządzanych potraw, warunków ich wytwarzania, przechowywania i dystrybucji,
- ❖ spełnienia obowiązku zapewnienia identyfikowalności wykorzystywanych w zakładzie surowców potrzebnych do produkcji potraw,
- ❖ stanu technicznego i sanitarno-porządkowego pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych i socjalnych oraz wyposażenia,
- ❖ higieny osobistej i zdrowotności zatrudnionego personelu,
- ❖ sposobu dystrybucji i podawania posiłków,
- ❖ prawidłowości realizacji oraz skuteczności wdrożonej i funkcjonującej w zakładzie kontroli

wewnętrznej opartej o zasady GHP/GMP a także sposobu dokumentowania działań z w/w zakresu,

- ❖ sposobu przekazywania konsumentom informacji na temat wykazu składników oferowanych potraw, w tym składników powodujących alergię lub reakcje nietolerancji,
- ❖ sposobu prowadzenia i realizacji żywienia,
- ❖ sposobu usuwania odpadków poprodukcyjnych i pokonsumpcyjnych.

W kontrolowanych obiektach posiłki przygotowywane były na miejscu. Żywienie w w/w placówkach odbywało się w oparciu o opracowane jadłospisy na czas trwania wypoczynku, zatwierdzone przez organizatorów. W trakcie przeprowadzonych kontroli dokonano oceny jakości i sposobu żywienia uczestników wypoczynku zimowego i letniego poprzez teoretyczną ocenę 8 jadłospisów (niekwestionowane).

Stwierdzono iż :

- całodzienne jadłospisy zawierały produkty spożywcze pochodzące z różnych grup środków spożywczych (pieczywo, płatki zbożowe, kasze, makaron, ryż; warzywa, owoce; mleko i produkty mleczne, mięso, ryby, jaja, nasiona roślin strączkowych i inne nasiona, orzechy),
- zupy, sosy oraz potrawy sporządzano z naturalnych składników, bez użycia koncentratów spożywczych, z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników,
- wykorzystywano różne techniki sporządzania potraw (gotowanie, duszenie, pieczenie, smażenie), • potrawy smażone podawano nie częściej niż dwa razy,
- do smażenia używany był olej rzepakowy,
- porcja ryby podana była raz podczas turnusu,
- podawano warzywa i owoce (codziennie) w postaci surowej i przetworzonej (w dużej mierze wykorzystywano warzywa i owoce sezonowe),
- w niektórych obiektach:
  - zupy podawano w wazach co umożliwiało dokładkę, •
  - dzieci miały możliwość wyboru pomiędzy różnymi, gatunkami wędlin i serów (stół szwedzki podczas śniadania i kolacji),
- w trakcie trwania turnusu żadna z potraw nie powtórzyła się,
- posiłki podawano o stałych porach,
- placówki opracowały informacje dla uczestników o składnikach i występowaniu czynników alergicznych w oferowanych do konsumpcji potrawach (wywieszane na tablicach informacyjnych oraz dodatkowo dostępne u pań intendentek i bufecie restauracyjnym).

Podczas przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zagadnień objętych kontrolą.

W roku sprawozdawczym prowadzone były również działania kontrolne w ramach systemu RASFF.

W roku 2023 w porównaniu do roku 2022 bieżący stan sanitarny obiektów żywności i żywienia znajdujących się na terenie powiatu grodzkiego nieznacznie się pogorszył. Natomiast zmalała liczba próbek kwestionowanych (z 1,69% w 2022 r. do 0 w 2023 r).

Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grodzkiego Łomży z zakresu higieny pracy

W roku 2023 roku w ewidencji było 268 zakładów pracy, zaplanowano do kontroli 93 zakłady, przeprowadzono 105 kontroli w 103 zakładach pracy. 14 zakładów zostało zlikwidowanych.

Wydano 1 decyzję umarzającą oraz 1 decyzję płatniczą.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

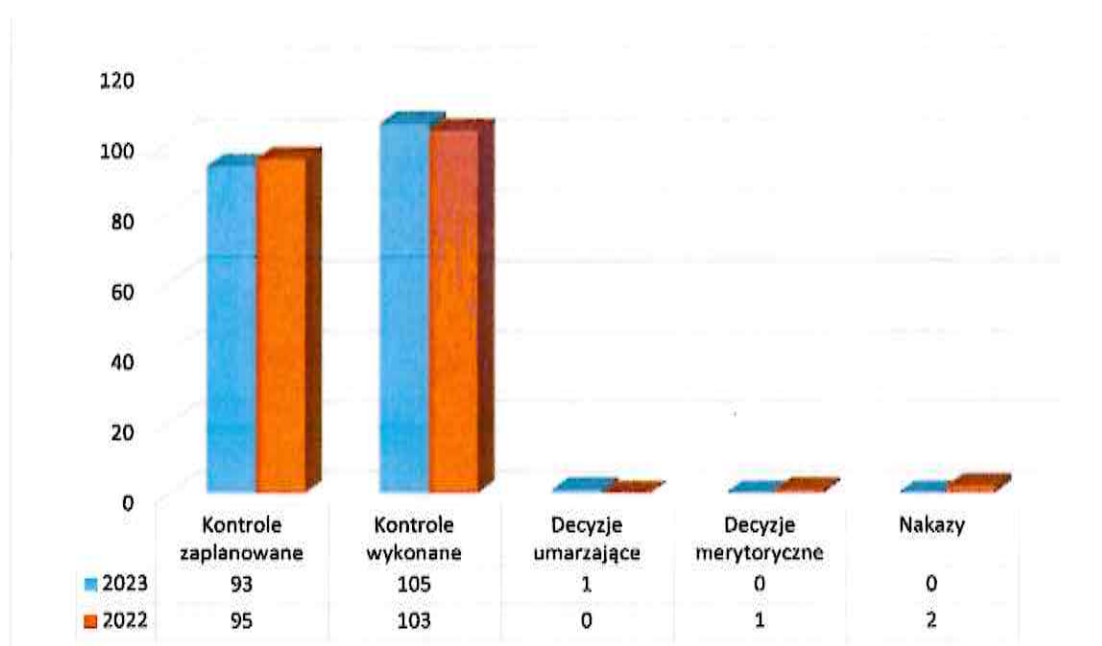
- Nieprawidłowości obowiązujących przepisów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. Uchybienie dotyczyło nieprawidłowego oznakowania produktu. Na powyższe wydano decyzję umarzającą postępowanie, gdyż zakład wcześniej zawiadomił PPIS o zwrocie do

producenta źle oznakowanego artykułu.

- Stwierdzono przekroczenia NDS czynników chemicznych na stanowiskach pracy.

W 2023 roku pracownicy Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami wykonali 105 kontrole w 103 zakładach pracy. W porównaniu do roku poprzedniego wykonano o 2 kontrole więcej. Wszystkie zaplanowane kontrole zostały wykonane. Porównując rok poprzedni, daje się zauważyć, iż właściciele firm mają świadomość obowiązujących przepisów prawnych.

W skontrolowanych zakładach warunki pracy, stan higieniczno-sanitarny oraz przestrzeganie wymogów prawnych było ważnym elementem pracy ludzi za to odpowiedzialnych, a przede wszystkim samych pracodawców. Pracownicy przechodzą ciągle szkolenia mające na celu zwiększyć ich świadomość na temat bezpieczeństwa pracy, jak również wpływu szkodliwych substancji na ich stan zdrowia. Wszystkie zakłady zapewniły pracownikom środki ochrony indywidualnej oraz zmniejszyły do minimum czas narażenia pracowników na działanie substancji mutagennych i rakotwórczych

Rycina 1 Porównanie efektów pracy w roku 2023 względem 2022.

Choroby zawodowe:

Następstwem działania czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy lub sposobu wykonywania pracy są rozpoznawane u pracowników choroby zawodowe.

W 2023 r. zgłoszono 3 choroby zawodowe. Wydano 1 decyzję pozytywną dot. choroby zawodowej narządu głosu spowodowaną nadmiernym wysiłkiem głosu trwającym co najmniej 15 lat, pod postacią niedowładu mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głośni i trwałą dysfonią. Wydano również 3 decyzje negatywne dotyczące alergicznego nieżytu nosa, astmy oskrzelowej oraz przewlekłej choroby układu ruchu wywołanej sposobem wykonywania pracy: przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki.

W 2022 r. zgłoszono 1 chorobę zawodową u nauczyciela dot. przewlekłej choroby narządu głosu., wydano 1 decyzję negatywną.

• Podmioty wprowadzające do obrotu (dystrybutorzy) substancje i preparaty chemiczne.

Liczba zakładów w ewidencji	Liczba ujętych w planie kontroli		Liczba skontrolowanych zakładów		Liczba osób zatrudnionych w zakładach		Liczba osób pracujących w narażeniu na czynniki chemiczne		Liczba przeprowadzonych kontroli		Liczba protokołów w tym z uchybieniami		Liczba decyzji		Liczba nakazów	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
34	12	12	12	16	179	302	130	157	16	21	16/1	21/0	1	0	0	0

3. Nadzór nad realizacją obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012r w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagenym w środowisku pracy.

Liczba zakładów w ewidencji	Liczba ujętych w planie kontroli		Liczba skontrolowanych zakładów		Liczba osób zatrudnionych w zakładach		Liczba osób pracujących w narażeniu na czynniki rakotwórcze lub mutagenne		Liczba przeprowadzonych kontroli		Liczba protokołów w tym z uchybieniami		Liczba decyzji		Liczba nakazów	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
53	26	26	26	23	2056	1896	430	365	27	23	26/0	23/0	0	0	0	0

Nazwa czynnika rakotwórczego	Liczba osób pracujących w narażeniu
Związki chromu	3
Benzen	81
Pył drewna	35
Promieniowanie X	177
Spaliny Diesla i oleje mineralne	11
Krzemionka krystaliczna	24
Azbest	12
Formaldehyd	13
Tlenek etylenu	19
Cytostatyki	40
Fenoloftaleina	3
Dichromiany i chromiany potasu	5
Lakiery	7

Działania w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi

W 2023 roku pracownicy Sekcji Higieny Pracy prowadzili działania mające na celu egzekwowanie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a w szczególności zapisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych.

Działania w zakresie środków zastępczych w 2023 roku obejmowały m.in.:

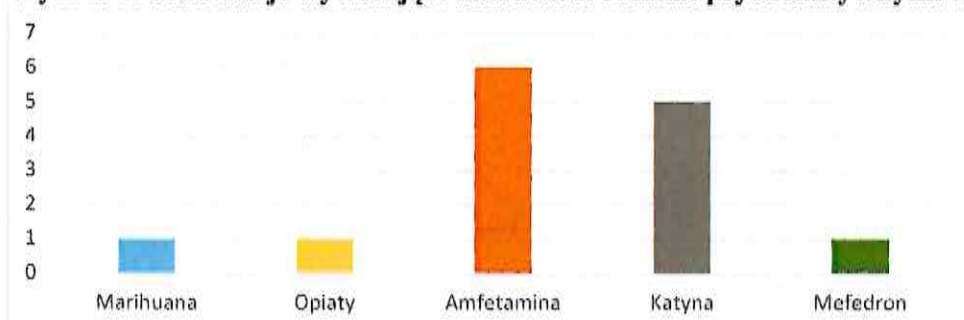
- rejestrowanie zgłaszanych zatruc w tym środkami zastępczymi,
- wprowadzanie i aktualizacja danych w SMIOD elektronicznym systemie gromadzenia i przetwarzania danych dotyczących realizacji ustawowego zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych,
- prowadzenie działań z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.

W ramach nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nowych środków psychoaktywnych przeprowadzono 6 kontroli punktów stacjonarnych, które mogły oferować środki zastępcze lub substancje psychoaktywne. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Oferowane produkty nie naruszały obowiązujących przepisów prawnych.

W 2023 roku do PPIS w Łomży ze Szpitala Wojewódzkiego w Łomży wpłynęło łącznie 7 zgłoszeń podejrzenia zatrucia środkami psychoaktywnymi. We wszystkich przypadkach była konieczna hospitalizacja. Cztery zgłoszenia dotyczyły kobiet. Najczęściej hospitalizowane były osoby w grupie 20-30 lat (3 przypadki), jedna osoba była w przedziale wiekowym 30-40 lat i jedna osoba była niepełnoletnia. Pozostałe dwa zgłoszenia w przedziale 40-50 lat dotyczyły jednej kobiety.

W porównaniu z rokiem 2022, w którym odnotowano 3 zgłoszenia zatruc środkami psychoaktywnymi, **liczba zatruc wzrosła aż o 133,3%**. W 2023 roku zatrucia wywołane były katyną (5 przypadków), amfetaminą (6 przypadków), marihuaną i opiatami (1 przypadek) oraz mefedronem (1 przypadek). (wykres 1).

Wykres 1. Substancje wywołujące zatrucia środkami psychoaktywnymi w 2023 r.

W celu zredukowania zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze

na terenie działania PPIS prowadzono akcje profilaktyczne poprzez promocję zdrowia psychicznego, promocję zdrowego stylu życia oraz informowanie o szkodliwości środków odurzających i substancji psychotropowych. W 2023 roku w ramach profilaktyki uzależnień związanych z używaniem „nowych narkotyków” pracownicy Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami podjęli działania informacyjno-edukacyjne w ramach wypoczynku wakacyjnego (92 uczestników) oraz zimowej szkoły bezpieczeństwa (40 uczestników) w ośrodku „CARITAS BLIŹNIM” w Ptakach k/Nowogrodu. Uczestnicy mieli możliwość zasięgnąć informacji nt. zagrożeń wynikających z zażywania narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych. Zostali zapoznani z podstawową terminologią dotyczącą środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, jak również zwrócono uwagę na konsekwencje prawne, związane z zażywaniem i posiadaniem narkotyków i „dopalaczy”. W trakcie spotkań rozdawane były również ulotki „Stop nowym narkotykom” oraz inne materiały informacyjno-edukacyjne otrzymane z Sekcji Promocji Zdrowia WSSE w Białymstoku.

Łącznie w działaniach profilaktycznych prowadzonych wraz z pracownikami Promocji Zdrowia uczestniczyły 132 osoby.

Na Facebooku Stacji udostępniono raport Głównego Inspektora Sanitarnego, który dotyczył zatrucień środkami zastępczymi lub nową substancją psychoaktywną za rok 2022. Raport ten przekazano też innym podmiotom: Szpitalowi Wojewódzkiemu w Łomży, Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego SPZOZ w Łomży i Zakładom Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Łomży.

Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grodzkiego Łomży z zakresu nadzoru zapobiegawczego

Zadaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi na etapie planowania przestrzennego, projektowania i realizacji inwestycji oraz dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych.

Zapobiegawczy nadzór sanitarny sprawuje nadzór pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych nad warunkami higieny: środowiska, pracy, procesów nauczania i wychowania, wypoczynku i rekreacji, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne i inne obiekty budowlane - przy wydawaniu opinii, postanowień i decyzji na wnioski organu administracji lub zainteresowanego podmiotu na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, w szczególności objętych nadzorem bieżącym przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Realizacja przedsięwzięć mogących (zawsze lub potencjalnie) znacząco oddziaływać na środowisko może powodować uciążliwości i oddziaływanie ich w sposób ujemny na poszczególne elementy środowiska, w tym na zdrowie człowieka.

W związku z powyższym organ sanitarny przy opiniowaniu powyższych przedsięwzięć zwraca uwagę na:

- jakość powietrza,
- klimat akustyczny,
- gospodarkę wodno-ściekową,
- gospodarkę odpadami

oraz na zdrowie ludzi.

W 2023r. na terenie powiatu grodzkiego w ramach nadzoru zapobiegawczego:

- 1/ przeprowadzono 7 kontroli;
- 2/ wydano 5 opinii o zgodności wykonania obiektu z projektem budowlanym;
- 3/ wydano 1 opinię na niepubliczne przedszkole,
- 4/ wydano 13 opinii w sprawie obowiązku sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz jego zakresu;

5/ wydano 4 opinie dot. dokumentacji projektowej obiektów innych niż mogących pogorszyć stan środowiska;

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży zajął stanowisko w 48 sprawach między innymi dotyczących: wymagań sanitarnohigienicznych i warunków technicznych dla obiektów nowobudowanych, modernizowanych i adaptowanych, przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Przy wydawaniu opinii o przydatności do użytkowania adaptowanych, modernizowanych, nowobudowanych obiektów zwracano szczególną uwagę na:

- wysokość, powierzchnie i oświetlenie,
- właściwe wykończenie ścian i posadzek,
- na układ funkcjonalny pomieszczeń,
- pomieszczenia sanitarno-higieniczne i socjalne oraz wyposażenie ich w odpowiednią armaturę sanitarną,
- urządzenia technologiczne,
- wynik badania wody.

W porównaniu z latami poprzednimi w dalszym ciągu obserwuje się poprawę warunków sanitarno-higienicznych na różnych etapach procesu inwestycyjnego. Dotyczy to zwłaszcza dużych obiektów użyteczności publicznej, komunalnych, usługowych, zakładów pracy, służby zdrowia, oświaty, które były kontrolowane pod względem zastosowania rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne przyszłych użytkowników.

Wyposażone są w nowoczesne urządzenia produkcyjne i linie technologiczne, wykonane z wyrobów wysokiej klasy, co powoduje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grodzkiego Łomży z zakresu higieny dzieci i młodzieży

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży w roku 2023 objęli nadzorem 111 obiektów nauczania i wychowania. W roku szkolnym 2022/2023 została zlikwidowana Branżowa Szkoła I stopnia w Łomży przy ul. Ciepłej 22.

Skontrolowano **47 placówek stałych z terenu miasta**, tj.: 4 żłobki, 15 przedszkoli, 7 szkół podstawowych, 6 liceów ogólnokształcących, 5 zespołów szkół, 1 technikum, 2 centra kształcenia zawodowego, 1 pozaszkolną placówkę specjalistyczną, 1 uczelnię wyższą, 2 bursy szkolne, 1 świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci i młodzieży, 1 dom pomocy społecznej, 1 placówkę opiekuńczo-wychowawczą.

Sporządzono następujące informacje dotyczące:

- przygotowania placówek do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2022/2023,
- sprawozdań dotyczących warunków zdrowotnych w placówkach nauczania i wychowania powiatu łomżyńskiego,
- informacji dotyczących ewidencji obiektów,
- wykazu szkół uczniów, słuchaczy i studentów kształcących się do wykonywania prac, przy których istnieje obowiązek wykonywania badań zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy 1 o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych,
- możliwości pozostawienia przez uczniów części podręczników i przyborów szkolnych w szkołach podstawowych, liceach, szkołach ponadpodstawowych i w zespołach szkół,
- informacji o przebiegu trwania i zakończenia wypoczynku zimowego i letniego,
- posiadania certyfikatów na meble i sprzęt sportowy w placówkach oświatowo-wychowawczych.

W czasie ferii zimowych oraz wakacji letnich dokonano oceny **9 placówek, w których odbywał się wypoczynek dzieci i młodzieży.**

Ponadto, w ramach akcji kontrolnej „Bezpieczny plac zabaw” przeprowadzono **kontrole placów zabaw w 30 placówkach** (żłobkach, przedszkolach i szkołach podstawowych).

Stan sanitarno-techniczny placówek oświatowo-wychowawczych.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny większości skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. We wszystkich obiektach dzieci miały zapewnione właściwe warunki higieniczno-sanitarne. W jednej skontrolowanej szkole podstawowej stwierdzono naruszenia sanitarno-techniczne, w związku z czym wydano decyzję administracyjną, tj.: w Szkole Podstawowej nr 7 w Łomży (stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny podłóg na parterze, na I piętrze oraz na II piętrze budynku).

Trwa postępowanie administracyjne z poprzednich lat w:

- Przedszkolu Publicznym nr 1 w Łomży, ul. Wyzwolenia 1, Łomża
- Zespole Szkół Weterynaryjnych i Ogólnokształcących nr 7, ul. St. Konwy 11, Łomża
- Szkole Podstawowej nr 1 w Łomży, ul. Reymonta 9, Łomża.

W 2023 r. wyegzekwowano wykonanie zaleceń z decyzji w Przedszkolu Niepublicznym „Wesołe Słoneczko” w Łomży, ul. Spółdzielcza 74 (zapewniono we właściwym stanie sanitarno-technicznym sufity i ściany w toaletach na parterze i na I piętrze budynku) oraz w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży, Pl. Kościuszki 3, Łomża (zapewniono we właściwym stanie sanitarno-technicznym ściany w klasopracowni nr 13).

Przeprowadzone zostały remonty bieżące w placówkach nie objętych postępowaniem administracyjnym. Z nadesłanych przed rozpoczęciem roku szkolnego informacji od dyrektorów szkół wynika, iż w większości placówek przeprowadza się na bieżąco prace remontowo - konserwacyjne pomieszczeń dydaktycznych, sanitariatów, sal gimnastycznych, ciągów komunikacyjnych, co poprawia ich stan sanitarno-higieniczny a także zapewnia lepsze warunki nauki i pracy. Największe inwestycje objęły Szkołę Podstawową nr 10, gdzie przeprowadzono generalny remont i doposażenie czterech sal lekcyjnych oraz korytarza. Wyremontowano także plac zabaw dla dzieci. Przedszkole Publiczne nr 4 i Miejski Żłobek nr 2 zostały dostosowane do wymagań przeciwpożarowych. W żłobku zmodernizowano dwie sale i łazienkę. W Szkole Podstawowej nr 1 w Łomży położono nową posadzkę na holu głównym oraz wykonano prace sanitarne i elektryczne. W II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży odnowiono 2 sale lekcyjne. Zamontowano również balustradę wewnętrzną na schodach holu głównego budynku szkoły. Zmodernizowano pomieszczenia lekcyjne w Szkole Podstawowej nr 5, Zespole Szkół Mechanicznych i Ogólnokształcących nr 5, Przedszkolu Publicznym nr 14 oraz I liceum Ogólnokształcącym. W Zespole Szkół Weterynaryjnych i Ogólnokształcących nr 7 wymieniono elewację na nową.

W mieście realizowane są też nowe zadania w obszarze edukacji w placówkach. Trwa budowa Przedszkola Publicznego nr 5 w Łomży. W nowym budynku znaleźć ma się 7 oddziałów dla 175 dzieci oraz żłobek dla 40 dzieci. W 2024 roku ma się zakończyć budowa nowoczesnej sali sportowej przy Szkole Podstawowej nr 5 w Łomży. Nowa sala gimnastyczna wyposażona zostanie w trybunę dla 200 osób. Zaplanowano też siłownię oraz 3 sale ćwiczeń – 2 do gimnastyki korekcyjnej oraz taneczną. W obiekcie znajdują się także: pokój ratownika medycznego, pokój trenera, magazyn sprzętu sportowego, szatnie, ustępy, natryski, pomieszczenia gospodarcze i techniczne.

Fot.1. Budowa Przedszkola nr 5, fot. Miasto Łomża

Fot.2. Budowa hali sportowej przy SP 5, fot. mylomza.pl

Zakończono termomodernizację Bursy Szkolnej nr 2 w Łomży. W ramach zadania wymieniono stolarkę okienną budynku, instalację c.o., wykonano sufity podwieszane na korytarzach i wyremontowano pokoje mieszkalne.

Fot.3. Bursa Szkolna nr 2, fot. radionadzieja.pl

Fot.4. Bursa Szkolna nr 2 po remoncie, fot. PSSE w Łomży

Higiena procesu nauczania i wychowania

W zakresie nadzoru nad higieną procesu nauczania i wychowania realizowany jest szereg zadań dotyczących eliminowania zagrażających zdrowiu dzieci i młodzieży. Do najistotniejszych zasadniczych elementów zdrowotnych, na których koncentrowano uwagę w trakcie dokonywania bieżącego nadzoru należy zaliczyć:

- dostosowanie stołów oraz krzeseł do wzrostu uczniów,
- zasady higieny przy sporządzaniu rozkładów zajęć lekcyjnych,
- zasady bhp w szkolnych pracowniach komputerowych,
- wymianę piasku w piaskownicach oraz stan techniczny urządzeń na placach zabaw.

W 2023 r. skontrolowano 10 placówek pod kątem dostosowania mebli do wzrostu uczniów (6 przedszkolach, 3 szkół podstawowych, 1 zespole szkół). W zbadanych placówkach meble edukacyjne posiadały certyfikaty. Tygodniowy rozkład zajęć skontrolowano w 7 obiektach: 2 szkołach podstawowych, 3 zespołach szkół i 2 liceach. Niewłaściwych rozkładów nie stwierdzono. Podobnie jak w roku 2022 w placówkach nie stwierdzono zagęszczenia w klasach wszystkich typów szkół.

Tabela: Ocena warunków higieny procesu nauczania w powiecie grodzkim w 2023 r.

Rok	Umebłowanie pomieszczeń do nauki				Tygodniowe rozkłady zajęć			
	Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane		Skontrolowano		Niewłaściwe	
	Liczba zbadanych uczniów	Ilość placówek	Liczba uczniów	Ilość szkół	Oddziałów	Ilość szkół	W ilu oddziałach	Ilość szkół
2022	310	10	0	0	39	15	0	0
2023	552	10	0	0	21	7	0	0

Podczas bieżących kontroli sprawdzano również obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych. We wszystkich skontrolowanych placówkach każdy uczeń miał dostęp do miejsca, w którym może przechowywać książki, zeszyty i przybory szkolne. W części placówek służą do tego specjalne szafki, w niektórych szkołach są to wyznaczone półki w klasie.

Warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów

Podczas każdej kontroli w placówkach edukacyjnych oceniano dostępność i czystość urządzeń higieniczno-sanitarnych, wyposażenie w środki dezynfekujące i higieniczne (jednorazowe ręczniki papierowe, papier toaletowy, mydło w płynie/płyn do dezynfekcji). Wszystkie skontrolowane placówki posiadały odpowiednie wyposażenie w środki dezynfekujące i higieniczne oraz zapewniały dostęp do bieżącej ciepłej wody w łazienkach. Nie stwierdzono też ponadnormatywnej liczby uczniów na 1 urządzenie sanitarne. Wszystkie placówki posiadały podłączenie do wodociągu miejskiego oraz do sieci kanalizacyjnej centralnej miejskiej.

Opieka medyczna

Sprawdzano sposób sprawowania podstawowej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach. Wśród 37 skontrolowanych placówek (4 żłobki, 15 przedszkoli, 7 szkół podstawowych, 6 liceów ogólnokształcących, 5 zespołów szkół), 18 placówek zapewniało opiekę medyczną na miejscu (gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej). Żłobki i przedszkola nie posiadają gabinetu pielęgniarki. Stwierdzono, że stan sanitarny i techniczny skontrolowanych gabinetów nie budził zastrzeżeń. W większości szkół zapewniono także opiekę stomatologiczną: w gabinetach stomatologicznych funkcjonujących w szkole lub poprzez zawarcie umowy z gabinetem zewnętrznym.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w 7 skontrolowanych szkołach podstawowych w 2023 r. przedstawiają się następująco:

- 5 placówek posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem
- 1 placówka posiada szkolny zespół sportowy bez boiska
- 1 szkoła dysponuje salą rehabilitacyjną.

Jedno skontrolowane technikum posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem. W 5 skontrolowanych zespołach szkół 1 placówka dysponuje salą gimnastyczną z boiskiem, 4 placówki posiadają szkolny zespół sportowy z boiskiem. Trzy licea ogólnokształcące wyposażone są w szkolny zespół sportowy z boiskiem, zaś 3 placówki w salę gimnastyczną z boiskiem. Jedna skontrolowana uczelnia wyższa nie posiada infrastruktury do prowadzenia WF, przez co zajęcia prowadzone są poza placówką.

Podobnie jak w latach ubiegłych, bardzo mały procent uczniów korzysta z natrysków po lekcjach wychowania fizycznego. W wielu szkołach natryski są wykorzystywane są jedynie po dodatkowych zajęciach sportowych.

Tabela: Warunki do prowadzenia zajęć w-f.

Rodzaj placówki		Posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć WF									
		liczba placówek posiadających:									
		tylko			salę(e) gimnastyczną(e) z boiskiem	salę(e) zastępczą(e) /rekreacyjną(e) *	salę(e) gimnastyczną (e) i salę(e) zastępczą(e) /rekreacyjną (e) *		szkolny zespół sportowy**		brak infrastruktury do wf
		salę(e) gimnastyczną(e)	salę(e) zastępczą(e) / rekreacyjną(e)	boisko (a) sportowe			z boiskiem	bez boiska	z boiskiem	bez boiska	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Szkoły samodzielne	szkoły podstawowe	0	1	0	0	0	0	0	5	1	0
	technika	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	licea ogólnokształcące i uzupełniające	0	0	0	2	0	0	1	3	0	0
	szkoły specjalne	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Zespół szkół	ogółem	0	0	0	1	0	0	0	4	0	0
Szkoły wyższe	publiczne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	niepubliczne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Ocena warunków higieniczno – sanitarnych wycieczki dzieci i młodzieży

W 2023 roku w powiecie grodzkim przeprowadzono **3 kontrole wycieczki zimowej** na terenie miasta – 2 kontrole w miejscu zamieszkania oraz 1 kontrolę w obiekcie okazjonalnie wykorzystywanym do wycieczki. W wycieczce uczestniczyło łącznie **61 dzieci i młodzieży**. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zagadnień objętych kontrolą, wobec czego nie podejmowano działań represyjnych.

W okresie wakacyjnym przeprowadzono **5 kontroli kolonii i półkolonii letnich**: w 2 obiektach całorocznych i 3 kontrole w miejscu zamieszkania. W wycieczce uczestniczyło łącznie **292 dzieci i młodzieży**.

Stan higieniczno-sanitarny w skontrolowanych obiektach uznano za prawidłowy. Nie stwierdzono zatruc pokarmowych, zachorowań i wypadków. Podczas wycieczki w placówkach opieka medyczna sprawowana była na zasadzie doraźnych potrzeb medycznych - SOR w Łomży lub na miejscu (pielęgniarka).

W ramach współpracy kontrole wycieczki przeprowadzone zostały wspólne z przedstawicielami Komendy Miejskiej Policji w Łomży oraz pracownikami Bezpieczeństwa Żywności PSSE w Łomży. Ponadto prowadzono działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży w miejscach wycieczki przy współpracy pracowników Promocji Zdrowia PSSE w Łomży, przedstawicieli Komendy Miejskiej Policji w Łomży, Powiatowej Straży Pożarnej w Łomży. Zajęcia edukacyjne dotyczyły głównie: bezpieczeństwa podczas wycieczki nad wodą i w lesie, nadmiernego opalania i szkodliwości promieniowania słonecznego, skutków zażywania „dopalaczy”, zapobiegania chorobom zakaźnym.

Fot. 5. Spotkania edukacyjne podczas ferii zimowych i kolonii letnich w Akademii Szachowej w Łomży, fot. PSSE w Łomży

Działania w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia

Badania dzieci w wieku przedszkolnym w kierunku owsicy

W 2023 r. realizowano akcję profilaktycznych badań w kierunku owsicy u dzieci w wieku przedszkolnym. W 2023 r. **przebadano 263 dzieci** i wykonano 688 oznaczeń mikrobiologicznych pod kątem obecności jaj owsików. Przebadano dzieci z 6 przedszkoli w Łomży. Większość uczniów (90%) uzyskało negatywne wyniki, zaś u 10% dzieci potwierdzono obecność owsików. Rodzicom i dyrektorom placówek przekazano wskazówki dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia owsicy.

Kontrole w ramach akcji „Bezpieczny plac zabaw”

W ramach akcji kontrolnej „Bezpieczny plac zabaw” przeprowadzono **30 kontroli placów zabaw** (w 5 żłobkach, 18 przedszkolach, 7 szkołach podstawowych). Podczas kontroli szczególną uwagę zwrócono na bieżący stan sanitarno-techniczny urządzeń zabawowych, prowadzenie regularnych kontroli placów zabaw, konserwacji i napraw urządzeń, posiadania certyfikatów na urządzenia potwierdzających zgodność z normą PN 1176, zabezpieczenie otworów kanalizacyjnych i studzienek, wymianę piasku w piaskownicach. W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości zagrażających zdrowiu i życiu użytkowników.

Fot. 6. Plac zabaw w Przedszkolu nr 14, fot. PSSE w Łomży

Fot. 7. Plac zabaw w SP nr 1, fot. PSSE w Łomży

Fot.8. Plac zabaw w Przedszkolu nr 15, fot. PSSE w Łomży

Ponadto podejmowano inne przedsięwzięcia we współpracy z Sekcją Promocji Zdrowia, m.in.:

- spotkanie z rodzicami uczniów Przedszkola Publicznego nr 4 w Łomży dotyczące profilaktyki wszawicy,
- spotkania dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 10 w Łomży w ramach programu „Czyste Powietrze Wokół Nas”,
- spotkanie w I Liceum Ogólnokształcącym w Łomży na temat czerniaka w ramach programu „Znamię? Znam je”,
- spotkanie edukacyjne dla dzieci w przedszkolu „Mały Artysta” w Łomży dot. zdrowego żywienia,
- „spotkania dot. bezpiecznego wypoczynku z uczestnikami kolonii w ramach akcji „Letnia Szkoła Bezpieczeństwa” i ferii zimowych w ramach akcji „Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa”,
- pogadanka dla uczniów Zespołu Szkół Specjalnych nr 8 w Łomży na temat "Higiena okresu dojrzewania"
- prelekcja dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego w Łomży w zakresie skutków zdrowotnych i prawnych stosowania e-papierosów,
- spotkanie edukacyjne dla uczniów III Liceum Ogólnokształcącego w Łomży dot. bezpiecznych wakacji,
- spotkanie edukacyjne „Poznaj ryzyko” dla uczniów Zespołu Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących nr 6 w Łomży ukazujące skutki zdrowotne palenia papierosów i e-papierosów,
- spotkanie na temat "Choroby wieku podeszłego" w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łomży Filia Nr 2.

Udział w innych imprezach i wydarzeniach:

- piknik integracyjny zorganizowany przez Miasto Łomża z okazji Dnia Osób z Niepełnosprawnością
- stoisko profilaktyczne PSSE w Łomży
- Światowy Dzień bez Tytoniu w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Mechanicznych nr 5 w Łomży
- pogadanka dla uczniów
- akcja „Plaża” nad rzeką Narew w Łomży - zorganizowana przez Komendę Miejską Policji w Łomży dot. bezpiecznych wakacji – stoisko PSSE w Łomży
- Piknik Rodzinny w Parku Jana Pawła II w Łomży – stoisko profilaktyczne PSSE w Łomży
- powiatowy etap Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o HIV/AIDS w Zespole Szkół Weterynaryjnych i Ogólnokształcących nr 7 w Łomży
- „Seniorada” – święto seniorów na Starym Rynku w Łomży – stoisko PSSE w Łomży

Fot.9. Piknik Rodzinny w Łomży, fot. Radio Nadzieja

Fot. 10. Podlaski Piknik Rodzinny w Łomży, fot. Radio Nadzieja

Fot. 11. Festyn rodzinny w Parku Jana Pawła II Łomży, fot. Radio Nadzieja

Fot.12. Seniorada 2023, fot. 4lomza.pl, PSSE w Łomży

Podsumowanie

1. W placówkach oświatowo-wychowawczych w mieście Łomża prowadzone są bieżąco prace remontowo-konserwacyjne zmierzające do poprawy stanu sanitarno-higienicznego. Organy prowadzące placówki edukacyjne starają się sukcesywnie i w miarę możliwości inwestować w szkoły i przedszkola, w celu zwiększenia bezpieczeństwa oraz komfortu pracy i nauki w tych placówkach.
2. Prowadzone jest postępowanie administracyjne wobec jednej placówki. Do zrealizowania pozostają też 3 decyzje z lat poprzednich.
3. W roku 2023 na terenie miasta Łomża nie powstały żadne nowe placówki, zlikwidowaną jedną szkołę branżową.
4. Wszystkie placówki zapewniają właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów.
5. Wszystkie skontrolowane szkoły posiadają podstawową infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W mieście powstają nowe hale sportowe i nowa infrastruktura sportowa. Podobnie, jak w roku ubiegłym w wielu spośród skontrolowanych szkół stwierdzono niewykorzystanie natrysków po zajęciach wychowania fizycznego.
6. Szkoły zapewniają odpowiednie warunki pracy ucznia w placówkach nauczania i wychowania. Meble są dostosowane do wzrostu uczniów. Przy ustalaniu tygodniowych rozkładów zajęć uwzględniane są zasady higieny pracy umysłowej ucznia. W kontrolowanych placówkach zapewniono uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej.
7. Badania dzieci w wieku przedszkolnym pod kątem owsicy wykazały, że problem dotyczy 10% uczniów, co potwierdza, że owsica jest często występującą chorobą pasożytniczą w wieku przedszkolnym.
8. Opieka zdrowotna w szkołach realizowana jest przez pielęgniarki, większość szkół posiada własny gabinet. W niektórych placówkach funkcjonują gabinety stomatologiczne.
9. Kontrole akcyjne placów zabaw w szkołach i przedszkolach wykazały, że dyrektorzy zapewniają systematyczne przeglądy urządzeń zabawowych, dbają o wymianę piasku w piaskownicach przed rozpoczęciem sezonu oraz nabywają sprzęty i urządzenia zabawowe posiadające certyfikaty/atesty.

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w mieście Łomża

I. Wprowadzenie

Oświata zdrowotna i promocja zdrowia PSSE w Łomży swoją działalność prowadzi zgodnie z zapisami Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia, a także sytuacji epidemiologicznej oraz problemów i potrzeb zdrowotnych społeczeństwa lokalnego. Realizując zapisy art. 6. Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Dział Promocji Zdrowia inicjuje, organizuje, prowadzi i koordynuje działalność oświatowo-zdrowotną w powiecie w celu kształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych lokalnej społeczności.

Zdrowie i promocja zdrowia są starannie ze sobą połączone. To właśnie między innymi od jakości i nasilenia działań promocyjnych na rzecz zdrowia zależy, jak wyglądają statystyki zdrowotne polskiego społeczeństwa na tle innych krajów Unii Europejskiej. Opieka medyczna, choć niezwykle pomocna w rozpowszechnianiu działań na rzecz zdrowia, nie ma tutaj zasadniczego znaczenia, bo promocja zdrowia to przede wszystkim przedsięwzięcie polityczne i społeczne, wymagające zaangażowania się wielu jednostek i grup ludzi.

W 2023 roku działania z zakresu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia PSSE w Łomży miały na celu minimalizowanie negatywnych zjawisk w zdrowiu publicznym oraz dbanie o bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców poprzez propagowanie zdrowego stylu życia, zachęcanie do aktywności fizycznej, przeciwdziałanie problemom uzależnień. Ponadto prowadzone były działania edukacyjne związane z zapobieganiem chorób zakaźnych i promocją szczepień ochronnych.

Działania edukacyjne, promocyjne i profilaktyczne prowadzone były zgodnie z zamierzeniami Głównego Inspektoratu Sanitarnego. Kluczowe miejsce działań skupione było w placówkach oświatowych. Szkoła jest bowiem jednym z najważniejszych środowisk codziennego życia, w którym jak najbardziej powinno się inwestować w zdrowie uczniów, późniejszych pracowników. Jest ona także środowiskiem, w którym mogą pojawiać się zagrożenia dla zdrowia.

Jedną z głównych działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Łomży jest wdrażanie, prowadzenie i monitorowanie realizacji programów edukacyjnych z zakresu zdrowia publicznego. Znaczna większość proponowanych do realizacji programów kierowana jest do wychowanków i uczniów placówek oświaty. Spowodowane jest to tym, że w szkołach najłatwiej i najskuteczniej można dotrzeć do młodych ludzi.

Dział Promocji Zdrowia PSSE Łomża prowadził następujące ogólnopolskie programy edukacyjne:

- Program edukacyjny z zakresu profilaktyki uzależnień „ARS, czyli jak dbać o miłość?”
- Program Antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla klas IV Szkoły Podstawowej „Bieg po zdrowie”
- Program „Trzymaj Formę!”
- Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS,
- Program edukacyjny „Znamie! Znam je?”
- Program edukacyjny „Podstępne WZW”
- Program edukacyjny „Wybierz życie – Pierwszy krok!”

Spośród programów lokalnych realizowane były programy antytytoniowe wchodzące w skład Podlaskiego Programu Zwalczenia Następstw Zdrowotnych Używania Wyrobów Tytoniowych i Wyrobów Powiązanych:

- Program „Czyste powietrze wokół nas”
- Program „Nie pal przy mnie proszę”,
- Program „„Znajdź właściwe rozwiązanie”

Ponadto przy współudziale wydziału prewencji Komendy Miejskiej Policji w Łomży realizowany jest program edukacji przeciw uzależnieniom „Mam wybór... Wybieram rozsądek.”

Większość programów proponowanych do realizacji prowadzona jest od wielu lat i niezmiennie cieszy się zainteresowaniem społeczności szkolnej naszego powiatu. Programy mają charakter profilaktyczny i nastawione są głównie na przeciwdziałanie uzależnieniom, naukę i wzmacnianie zdrowego stylu życia, zapobieganie chorobom nowotworowym i cywilizacyjnym.

Pracownicy Promocji Zdrowia poza monitoringiem realizacji programów w szkołach oferują organizację spotkań edukacyjnych, pogadanek, lekcji aktywnych, tematycznie związanych z treścią programów.

Oprócz realizacji działań programowych, zachęcano do podejmowania innych działań edukacyjnych oraz kampanii prozdrowotnych w szczególności w zakresie promocji szczepień ochronnych, zdrowego stylu życia oraz wyrabiania prawidłowych nawyków żywieniowych.

II. Profilaktyka i zwalczanie uzależnień w mieście Łomża w roku 2023.

Obecność zagrożeń związanych z uzależnieniami w rozwiniętych społeczeństwach jest nieproporcjonalnie większa w stosunku do społecznej dojrzałości i samoświadomości młodych ludzi, którzy są bardziej skłonni do podejmowania ryzykownych decyzji. Szczególnie podatne na uzależnienia są dzieci i młodzież. Bycie nastolatkiem jest bezpośrednio związane z budowaniem samooceny, próbowaniem nowych rzeczy i różnych stylów życia, chęci przynależności do określonych grup, bycie postrzeganym jako osoba ciekawa, popularna. Wiele napięć, które mogą pojawić się w tym czasie, nastolatkowie rozładowują poprzez sięganie po używki.

Promocja zdrowia oraz profilaktyka w zakresie uzależnień dzieci i młodzieży ma na celu rozbudzanie świadomości o konsekwencjach uciekania się do zachowań ryzykownych związanych z sięganiem po używki. **Profilaktyka uzależnień** ma na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

Profilaktyka uzależnień jest działalnością zapobiegawczą obejmującą całą gamę różnorodnych, zdrowotnych i społecznych zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych. Nie chodzi w niej o działania związane z uzależnieniem, lecz o działania skierowane na unikanie szkód społecznych i zdrowotnych.

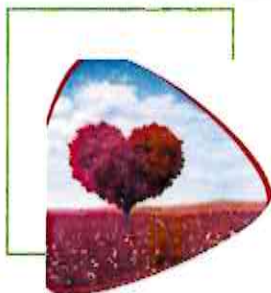
Działania Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Łomży na rzecz profilaktyki i zwalczania uzależnień skupione były na realizacji programów edukacyjnych oraz kampanii antynikotynowych. Realizowane były:

- programy ogólnopolskie: „ARS, czyli jak dbać o miłość” oraz „Bieg po zdrowie”
- Podlaski Program Zwalczenia Następstw Zdrowotnych Używania Wyrobów Tytoniowych i Wyrobów Powiązanych, w ramach którego prowadzone były programy lokalne: „Czyste powietrze wokół nas”, „Nic pal przy mnie proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”
- Światowy Dzień Rzucania Palenia

- Światowy Dzień bez Papierosa.

Działania z zakresu profilaktyki uzależnień realizowane były w placówkach oświatowych wśród dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym i młodzieży ponadpodstawowej.

Program „Ars, czyli jak dbać o miłość?”

„ARS, czyli jak dbać o miłość” jest ogólnopolskim programem realizowanym w szkołach ponadpodstawowych, wśród uczniów w wieku 16-19 lat, rodziców i nauczycieli. Celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie.

Założenia programu skupiają się na:

- zwiększeniu u uczestników programu umiejętności i postaw pomocnych w unikaniu używania substancji psychoaktywnych, zwłaszcza umiejętności spostrzegania zagrożeń i asertywnego stawiania granic,
- zwiększeniu u uczestników programu wiedzy o konsekwencjach używania substancji psychoaktywnych dla życia rodzinnego i zdrowia prokreacyjnego, i w tym kontekście zmniejszeniu wpływu mitów na temat dobroczynnego działania alkoholu na organizm kobiet w ciąży, które utrzymują się w świadomości społecznej.

Program ma wzbudzić u młodzieży refleksję nad ważnymi dla nich wartościami. Jego oryginalnym założeniem jest odwołanie się do najbardziej cenionej wartości w życiu ludzkim jaką jest miłość, a mniej do dotychczas stosowanych motywów w rodzaju zdrowia jako takiego lub wolności jako takiej. Zdrowie i wolność są tu rozumiane jako elementy sprzyjające odpowiedzialnej miłości oraz prawidłowemu rozwojowi kolejnego pokolenia.

Elementem realizacji programu jest stałe monitorowanie działań, zarówno na bieżąco przez koordynatorów szkolnych (nauczycieli) oraz okresowo poprzez powiatowych koordynatorów programu. Po ukończeniu każdej edycji programu przeprowadzana jest ewaluacja ilościowa i jakościowa, w celu zbierania aktualnych danych o zainteresowaniu programem, materiałach i jego ocenie.

W roku szkolnym 2022-2023 deklarację o chęci przystąpienia do realizacji programu ARS zgłosiły 4 łomżyńskie szkoły. W programie wzięło udział 167 uczniów. Wszystkie placówki realizują program od samego początku i niezmiennie cieszy się on zainteresowaniem pedagogów szkolnych, jako ważne ogniwo w realizacji profilaktyki uzależnień.

Podlaski Program Zwalczania Następstw Zdrowotnych Używania Wyrobów Tytoniowych i Wyrobów Powiązanych

Według Światowej Organizacji Zdrowia palenie tytoniu zabija na świecie ponad siedem milionów ludzi rocznie. Co 8 sekund umiera jeden człowiek, a co 1 minutę wypalanych jest ponad 10 milionów papierosów. Na całym świecie jest niemal miliard palących mężczyzn i 250 milionów kobiet. 900 tysięcy ludzi to bierni palacze.

W Polsce każdego dnia zaczyna palić około 500 nieletnich chłopców i dziewcząt, a rocznie próbuje palenia 180 tysięcy dzieci, z których co czwarty czuje się uzależniony. Według Rzecznika Praw Dziecka w Polsce również co czwarty nastolatek pali e-papierosy.

Foto: ILO w Łomży

Z prowadzonych badań wynika, że większość dorosłych palaczy podjęła próby palenia tytoniu, będąc jeszcze nastolatkami. Dlatego też konieczna jest intensyfikacja działań profilaktycznych wśród tej grupy społecznej.

Celem ich powinno być zarówno przekazywanie wiedzy dotyczącej szkodliwości palenia tytoniu, jak też kształtowanie postaw przeciwnych paleniu i umiejętności, które okażą się przydatne w niepodejmowaniu prób palenia lub przy jego rzucaniu. Z uwagi na narażenie dzieci na bierne palenie, ważnym zadaniem jest zwiększanie wśród najmłodszych wiedzy na temat jego szkodliwości oraz podejmowanie inicjatyw mających na celu życie w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.

Podlaski Program Zwalczania Następstw Zdrowotnych Używania Wyrobów Tytoniowych i Wyrobów Powiązanych realizuje powyższe cele poprzez:

- prowadzenie programów antytytoniowych: krajowych – „Bieg po zdrowie” oraz lokalnych – „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”;
- działania edukacyjne wśród kadry medycznej, pedagogicznej i uczniów mające na celu podejmowanie i uatrakcyjnianie działań antynikotynowych na terenie własnych placówek;
- organizacja konkursów i imprez o tematyce antynikotynowej skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych;
- włączenie się do ogólnopolskich kampanii antynikotynowych ze szczególnym uwzględnieniem akcji: Światowy Dzień bez Tytoniu, Rzuć Palenie Razem z Nami.
- tworzenie koalicji antynikotynowych – poszukiwanie partnerów i wspólne zintegrowane działania podejmowane na terenie działania PSSE.
- monitoring działań programowych.

Działania podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną powiatu grodzkiego realizowane były w oparciu o zapisy Krajowego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu. W ramach realizacji programu podejmowane były następujące zagadnienia:

- comiesięczne monitorowanie sytuacji w zakresie przestrzegania ustawy antytytoniowej w miejscach pożytku publicznego,
- prowadzenie i koordynacja programów antynikotynowych w szkołach,
- rozpropagowywanie i włączanie się do akcji i kampanii antynikotynowych (Światowy Dzień bez Papierosa, Światowy Dzień Rzucania Palenia).

Systematyczna i skuteczna egzekucja przestrzegania zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych obejmowała **668 obiektów użyteczności publicznej**.

Bieg po zdrowie

„Bieg po zdrowie” to program edukacji antynikotynowej. Został przygotowany przez Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy ze ekspertami z dziedziny psychologii. Odbiorcami programu są uczniowie klas IV szkół podstawowych (9-10 lat) oraz ich nauczyciele i rodzice.

Celem projektu edukacyjnego „Bieg po zdrowie” jest zwiększenie wiedzy na temat szkodliwości palenia tytoniu oraz zapobieganie lub opóźnianie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.

W roku szkolnym 2022-2023 miała miejsce VI edycja programu. Program zasięgiem objął 216 uczniów z 3 łomżyńskich szkół.

Czyste powietrze wokół nas

W ramach realizacji Podlaskiego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce prowadzony jest program edukacji antynikotynowej „Czyste Powietrze wokół nas” skierowany do przedszkoli. Realizowany jest przez nauczycieli, wychowawców przedszkolnych oraz przez przedstawicieli środowiska przedszkolnego i szkolnego.

Zadania programu:

- 1) Wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymu.
- 2) Wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych dymów, „wydobycie” dymu papierosowego.
- 3) Zwiększenie wrażliwości dzieci na szkodliwość dymu papierosowego.
- 4) Zwiększenie poziomu wiedzy na temat skutków palenia papierosów.
- 5) Zwiększenie wrażliwości dzieci na miejsca, w których mogą być narażone na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2022/2023 program realizowało 10 przedszkoli oraz 2 oddziały w szkołach podstawowych. Program zasięgiem objął 1112 dzieci w wieku 4-6 lat. W realizację zadań programowych zaangażowanych było 620 rodziców.

Podczas realizacji programu przedszkolaki mają możliwość podejmowania różnych działań związanych z problematyką zanieczyszczenia powietrza i szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzi. Poprzez stosowanie metod aktywizujących, spacerów, czytania wierszy, śpiewania piosenek antytytoniowych, przygotowywania prac plastycznych dzieci utrwalają w łatwy sposób materiał dzięki czemu kształtuje się wrażliwość na dbałość o czyste powietrze wolne od dymu tytoniowego. Placówki realizujące program fotorelacje z jego realizacji umieszczają na stronach internetowych, mediach społecznościowych dzięki czemu program jest rozpoznawalny dla całej społeczności szkolnej i rodziców.

Nie pal przy mnie proszę

Nie pal
przy mnie,
proszę

Program edukacji antynikotynowej dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej „**Nie pal przy mnie proszę**” stanowi drugie ogniwo w cyklu programów profilaktyki antytytoniowej adresowanych do dzieci.

Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. W roku szkolnym 2022/2023 w realizację programu zaangażowały się 3 szkoły powiatu grodzkiego. Zasięgiem swym program objął 379 uczniów klas I-III. Rodzice zaangażowani w realizację programu stanowili 75 osób.

W ramach programu prowadzone były zajęcia zgodnie z podręcznikiem warsztatowym. Dzięki zajęciom mogły pogłębić i wykazać się wiedzą na temat szkodliwości palenia.

Uczniowie mieli możliwość podejmowania dyskusji, komentowania i przytaczania przykładów z własnego doświadczenia. Uczyli się postaw asertywnych i poznawali sposoby na to jak reagować, gdy ktoś pali papierosy w ich towarzystwie. Wykonywali plakaty, oglądali prezentacje multimedialne i filmy tematyczne.

Znajdź właściwe rozwiązanie

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łomży realizuje program edukacji antytytoniowej pn. "**Znajdź właściwe rozwiązanie**", który kierowany jest do uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej i jest ostatnim ogniwem kompleksowego podejścia do profilaktyki palenia tytoniu w szkole podstawowej. Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród dzieci i młodzieży.

Kolejna edycja programu przypadająca na rok szkolny 2022/2023 w powiecie grodzkim zasięgiem swym objęła 4 łomżyńskie szkoły podstawowe. Wzięło w niej udział 370 uczniów.

Zajęcia prowadzone podczas realizacji programu dotyczą nie tylko szkodliwości palenia tytoniu, ale również dają przykłady radzenia sobie w różnych sytuacjach. Poruszone są tematy dotyczące asertywności, komunikacji międzyludzkiej, akceptacji siebie i pozytywnego myślenia. Przewidziane są zajęcia w grupach, warsztatowe i wiele innych. Proponowane treści można wykorzystać w trakcie lekcji biologii, godzin wychowawczych oraz innych według uznania osób prowadzących.

Światowy Dzień bez Papierosa

Światowy Dzień bez Papierosa – jest dniem, który stanowi okazję do zwrócenia uwagi całego świata na powszechność nałogu palenia papierosów i jego negatywnych skutków zdrowotnych. Dzień ten ma również zachęcić do 24-godzinnej abstynencji od wszystkich form konsumpcji tytoniu na całym świecie. Hasłem kampanii było: „Tytoń: zagrożenie dla naszego środowiska”.

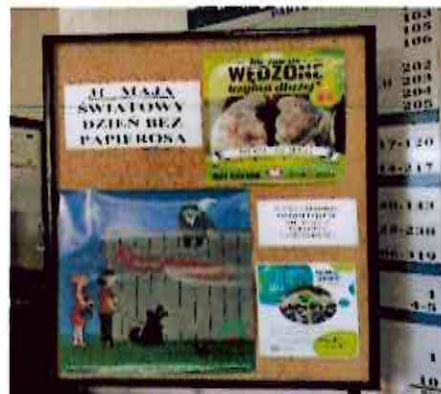
W ramach akcji pracownicy Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemioologicznej w Łomży przeprowadzili 2 prelekcje przy współudziale przedstawicieli Komendy Miejskiej Policji w Łomży. Głównym przesłaniem spotkania było ukazanie słuchaczom, iż tytoń od momentu uprawy po zgaszenie ostatniego papierosa ingeruje w środowisko naturalne i generuje ogromne ilości zanieczyszczeń. Prelekcja wsparta była krótkimi spotami edukacyjnymi.

W dalszej części funkcjonariusze policji przedstawili skutki prawne palenia tytoniu przez nieletnich i w miejscach niedozwolonych. Przestrzegli młodzież, iż będą dokonywać kontroli przestrzegania prawa w zakresie palenia tytoniu w obrębie szkół.

Udział w prelekcjach wzięło udział 358 osób. Fotorelacja ze spotkań umieszczona została w mediach społecznościowych stacji.

Powiatowa stacja zachęcała społeczność lokalną do udziału w obchodach Światowego Dnia bez Tytoniu podczas imprez lokalnych tj. Piknik Osiedlowy – 520 oraz Piknik dla osób niepełnosprawnych – 430 osób.

Łomżyńskie szkoły czynnie angażują się w realizację kampanii „Światowy Dzień bez Tytoniu” poprzez organizację stoisk profilaktycznych, akcji szkolnych, badań profilaktycznych. Ogółem w obchodach dnia bez papierosa wzięło udział 2917 uczniów łomżyńskich szkół.

Światowy Dzień Rzucania Palenia

Z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia pracownicy Promocji Zdrowia przeprowadzili spotkanie edukacyjne dla uczniów Zespołu Szkół Ekonomicznych w Łomży. W spotkaniu wzięło udział 250 uczniów.

Podczas spotkania edukacyjnego prelegentka naświetliła uczniom genezę ustanowienia Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz poruszyła najważniejsze kwestie związane ze szkodliwością palenia. Wskazała, iż istotnym punktem w profilaktyce palenia papierosów jest również umiejętność przyjmowania w życiu postawy asertywnej i umiejętności mówienia nie.

Podczas spotkania duży nacisk położony był również na wzmacnianiu własnej wartości, budowania życia w poszanowaniu dla zdrowia własnego i innych. Zwieńczeniem spotkania było przeprowadzenie dla chętnych uczniów i nauczycieli badania zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Ponadto uczniowie mieli okazję wziąć udział

w zabawie symulacyjnej przy użyciu alkoholi.
Spotkanie miało pozytywny oddźwięk wśród słuchaczy.

III. Oświata zdrowotna wykonywana przez Państwową Inspekcję Sanitarną w mieście Łomża

Oświata zdrowotna realizuje wiele różnorodnych działań zmierzających do ochrony i umacniania zdrowia skierowanych do różnych grup odbiorców: do dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, młodzieży ze szkół ponadpodstawowych, ich rodziców i opiekunów oraz ogółu społeczeństwa.

Szczególne znaczenie posiadają wszelkie działania podejmowane na terenie miasta, ponieważ wynikają z potrzeb społeczeństwa lokalnego inicjowane przez instytucje i władze lokalne, konsolidują społeczeństwo odpowiadając na ich zapotrzebowanie informacyjne i umożliwiając dostęp do badań profilaktycznych.

Do zadań promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej należy m.in. inicjowanie, organizowanie, prowadzenie, koordynowanie i nadzorowanie:

1. Programów profilaktycznych:

- Trzymaj Formę!
- Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i zwalczania AIDS
- Znamię! Znam je?
- Podstępne WZW
- Program edukacyjny „Wybież życie – Pierwszy krok”

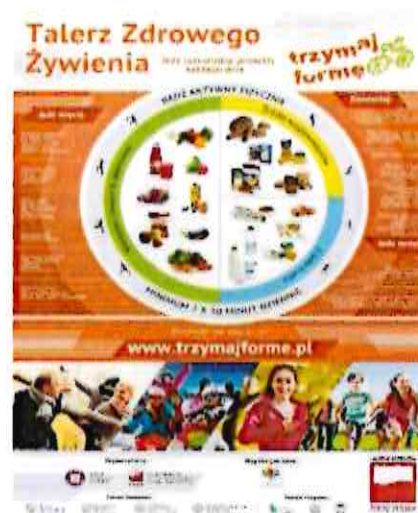
2. Akcji i Kampanii:

- Światowy Dzień Zdrowia
- Zimowa i Letnia Szkoła Bezpieczeństwa
- Kampania edukacyjna EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność”
- Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia
- Edukacja zdrowotna dla seniorów
- Europejski Tydzień Wiedzy o Antybiotykach
- Europejski Tydzień Szczepień

trzymaj formę!
„Trzymaj Formę!”

Ogólnopolski Program Edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!” powstał w 2006 roku z inicjatywy Głównego Inspektoratu Sanitarnego i Polskiej Federacji Producentów Żywności Związek Pracodawców. Głównym jego celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Działania podejmowane podczas realizacji programu zmierzają do zwiększenia świadomości uczestników programu dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

Celami szczegółowymi programu są:

- pogłębianie wiedzy o znaczeniu prawidłowo zbilansowanej diety i aktywności fizycznej dla organizmu człowieka,
- kształtowanie postaw i zachowań związanych z prawidłowym żywieniem, odpowiednią jakością zdrowotną żywności i aktywnością fizyczną,
- dostarczenie wiedzy o informacjach zamieszczonych na opakowaniach produktów spożywczych i umiejętności korzystania z nich.

Adresaci programu: uczniowie szkół podstawowych (klasy V-VIII) oraz rodzice i opiekunowie uczniów.

Zgłoszenia do programu odbywają się za pośrednictwem ogólnopolskiej platformy internetowej. Placówki biorące udział w programie otrzymują materiały edukacyjne od PSSE w Łomży. Koordynatorzy prowadzą zajęcia z przygotowywania zdrowych posiłków, organizują zabawy sportowe, aktywizują uczniów podczas przerw. Młodzież uczy się czytać etykiety produktów spożywczych oraz poznaje właściwości i wpływ zdrowego żywienia na zdrowie.

W roku 2023 w programie wzięły udział 2 łomżyńskie szkoły. Zasięgiem program objął 228 osób.

Krajowy Program Zapobiegania HIV i Zwalczenia AIDS

Polityka Państwa w zakresie zapobiegania HIV i zwalczania AIDS określona została w Harmonogramie Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS opracowanym na lata 2022-2026.

Cele programu:

Zapobieganie zakażeniom HIV wśród ogółu społeczeństwa poprzez:

- a. wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS u ogółu społeczeństwa oraz zmiany postaw, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za własne zdrowie i życie,
- b. rozwój i wzmocnienie bazy szkoleniowo-edukacyjnej, skierowanej
- c. do różnych grup społecznych i zawodowych.
- d. poszerzenie oferty informacyjnej dostosowanej do potrzeb indywidualnego odbiorcy,
- e. usprawnienie opieki nad kobietami w wieku prokreacyjnym i w ciąży,
- f. zwiększenie dostępności do anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV,
- g. zwiększenie i integracja działań mających na celu zapobieganie HIV i innych chorób przenoszonych drogą płciową.

Do działań związanych z profilaktyką zakażeń HIV zaproszone są wszystkie szkoły ponadpodstawowe. Na początku roku szkolnego 2022/2023 do podległych placówek zostały rozesłane listy intencyjne. Szkoły działania programowe realizują podczas lekcji biologii, na godzinach wychowawczych oraz poprzez organizację akcji: Światowy Dzień Walki z AIDS, Światowy Dzień Pamięci o zmarłych na AIDS, Tydzień testowania w kierunku HIV. Uczniowie

biorą też udział w Wojewódzkiej Olimpiadzie Wiedzy o HIV/AIDS. **W tym roku wzięło udział łącznie 1924 uczniów z 9 szkół średnich.**

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łomży zorganizowała Wojewódzką Olimpiadę Wiedzy o HIV AIDS. Wzięło w niej udział 5 łomżyńskich szkół ponadpodstawowych. Jeden z uczniów uzyskał wysokie 4 miejsce na etapie Wojewódzkim.

W 2023r. Krajowe Centrum do spraw AIDS od 2023 r., rozpoczęło ogólnopolską kampanię pod hasłem #Jedyny taki którego prawdopodobnie nie zleciłeś. Celem kampanii jest popularyzacja wczesnej diagnostyki w kierunku HIV, zwiększenie świadomości, obalenie stereotypów. Informację o kampanii umieszczono na FB stacji.

Program edukacyjny „Znamię! Znam je?”

Program edukacyjny „Znamię! Znam je?” skierowany jest do uczniów klas VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych. Jego głównym celem jest upowszechnianie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Obecnie, pomimo wielu akcji profilaktycznych, czerniak stanowi duży problem społeczny i jest główną przyczyną zgonów związanych z nowotworem złośliwym skóry. W Polsce rocznie odnotowuje się ok. 3 000 nowych przypadków zachorowań na czerniaka, dlatego inicjatywy mające na celu promocję profilaktyki tego nowotworu są bardzo pożądane.

Na terenie miasta Łomża do programu przystąpiło **8 łomżyńskich szkół** obejmując swoim zasięgiem **834 uczniów**.

Pracownicy Promocji zdrowia przeprowadzili 2 pogadanki nt. profilaktyki czerniaka w łomżyńskich liceach. Zasięg działania – 170 osób.

Program edukacyjny „Podstępne WZW”

Program edukacyjny „Podstępne WZW” skierowany jest do uczniów klas VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych. Głównym celem programu jest podniesienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV. Kształtowanie zachowań zdrowotnych, w tym również w zakresie przeciwdziałania chorobom zakaźnym, stanowi ważny element działań edukacyjnych w szkole.

Na terenie miasta Łomża do programu przystąpiło **6 szkół** obejmując swoim zasięgiem **696 uczniów**.

Światowy Dzień Zdrowia

Co roku od 70 lat w dniu 7 kwietnia w rocznicę powstania Światowej Organizacji Zdrowia obchodzony jest Światowy Dzień Zdrowia. Każdego roku motyw przewodni Światowego Dnia Zdrowia poświęcony jest innej tematyce, która podkreśla priorytetowy obszar problemów w obszarze zdrowia publicznego na świecie.

W 2023 roku hasło Światowego Dnia Zdrowia brzmiało – „Zdrowie dla wszystkich.”

Przez dziesięciolecia WHO zajmowała się kluczowymi wyzwaniem swojej misji: prowadziła wysiłkom na rzecz poprawy warunków społecznych, aby ludzie rodzili się, wzrastali, pracowali, żyli i starzeli się w dobrym zdrowiu. WHO odgrywa również kluczową rolę w globalnej promocji integracji płci i niepełnosprawności.

Cel jakim jest osiągnięcie zdrowia dla wszystkich, pozostaje dziś tak samo ważny jak 75 lat temu.

W obchody Światowego Dnia Zdrowia włączyło się **14 placówek edukacyjnych oraz 4 placówki podstawowej opieki zdrowotnej**. W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia przeprowadzone zostały 4 spotkania edukacyjne na 695 osób. Informacje o obchodach Światowego Dnia Zdrowia umieszczone zostały na FB stacji.

Zimowa i Letnia Szkoła Bezpieczeństwa

W okresie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży bardzo ważna jest wiedza ewentualnych zagrożeniach związanych ze spędzaniem czasu na świeżym powietrzu, szczególnie poza miejscem zamieszkania.

Dział Promocji Zdrowia wraz z Sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży, Sekcją Bezpieczeństwa Żywności oraz przedstawicielami służb mundurowych od lat prowadzą spotkania edukacyjno-profilaktyczne w miejscach wypoczynku dzieci i młodzieży.

W ramach realizacji działań programowych w 2023 r.:

- w trakcie ferii zimowych przeprowadzono 2 narady przy współpracy przedstawicieli Komendy Miejskiej Policji wydziału Prewencji w Łomży, Komendy Miejskiej Straży Pożarnej w Łomży oraz pracowników PSSE w Łomży, kierowników kolonii nt. wspólnych ustaleń i współpracy w zakresie planowania i prowadzenia działań profilaktycznych w czasie wypoczynku zimowego.
- w czasie trwania ferii zimowych w mieście Łomża przeprowadzono 1 spotkanie edukacyjne w 1 obiekcie, gdzie odbywały się kolonie zimowe.
- w trakcie sezonu letniego przeprowadzono 9 narad przy współpracy przedstawicieli Komendy Miejskiej Policji wydziału Prewencji w Łomży, Komendy Miejskiej Straży Pożarnej w Łomży, Grupy Ratowniczej Nadzieja oraz kierowników sekcji PSSE w Łomży, kierowników kolonii nt. wspólnych ustaleń i współpracy w zakresie planowania i prowadzenia działań profilaktycznych w czasie wypoczynku letniego.
- w czasie trwania wakacji przeprowadzono 7 spotkań edukacyjnych w 3 obiektach, gdzie odbywały się kolonie letnie oraz 4 akcje profilaktyczne dla społeczności lokalnej.

Celem przeprowadzonych akcji było propagowanie informacji na temat szeroko pojętej profilaktyki i bezpieczeństwa podczas wypoczynku.

Zasięg działań w mieście Łomża obejmował 4 miejsca wypoczynku w których kolonie letnie odbywało 265 osób. Informacje o przeprowadzonych działaniach umieszczane były w mediach społecznościowych. W ramach letniej szkoły bezpieczeństwa odbyła się pogadanka dla uczniów III LO na 250 osób oraz zorganizowane zostało stoisko edukacyjne na plaży miejskiej dla 60osób.

Kampania edukacyjna EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność”

Kampania w 2022 r. została przeprowadzona po raz trzeci. Jej celem jest zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat bezpiecznej i zdrowej żywności, pomoc w podejmowaniu świadomych decyzji dotyczących codziennych wyborów żywnościowych jak również wyjaśnienie naukowe podstaw bezpieczeństwa żywności w UE.

Tematy przewodnie kampanii w 2023r.:

- suplementy diety,
- higiena żywności wraz z chorobami przenoszonymi drogą pokarmową,
- znakowanie produktów z uwzględnieniem alergenów.

Kampania jest skierowana do osób w przedziale wiekowym 25 - 45 lat z uwzględnieniem kobiet i młodych rodziców, którzy nie są specjalistami w dziedzinie żywienia, ale mają znaczny wpływ na kształtowanie postaw prozdrowotnych u swoich dzieci. Kampania prowadzona była równocześnie w placówkach oświaty oraz na stronach internetowych PSSE Łomża.

Na terenie miasta Łomża do programu przystąpiło 7 placówek obejmując swoim zasięgiem 3614 rodziców. Ponadto treści związane z kampanią prezentowane były podczas pikniku rodzinnego w Parku Jana Pawła II. Zasięg imprezy obejmował 350 osób.

Kampania lokalna

Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia.

Nowe zajęcia edukacyjne, przeprowadzane od roku szkolnego 2022/2023 skierowane dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz dla uczniów klas 1-3 szkół podstawowych których celem jest dbanie o higienę jamy ustnej. Higienizacja zębów oraz jamy ustnej jest najważniejszym elementem profilaktyki próchnicy. Zajęcia są dopasowane treścią do wieku odbiorców oraz połączone z warsztatami dbania o higienę jamy ustnej na modelu jamy ustnej.

Na terenie miasta Łomża odbyło się 1 **spotkania edukacyjne** obejmując swoim zasięgiem **40 dzieci**.

Kampania Edukacja zdrowotna dla seniorów

Kampania lokalna skierowana do osób w wieku podeszłym mająca na celu propagowanie zdrowego stylu życia. Dobra kondycja fizyczna to klucz do:

- **lepszego samopoczucia psychicznego oraz fizycznego,**
- **zminimalizowania ryzyka rozwoju chorób przewlekłych,**
- **dłuższego życia w komforcie.**

Kampania ma również za zadanie nauczyć seniorów lepszego radzenia sobie z depresją wieku podeszłego oraz zapobiegać wykluczeniu społecznemu.

Na terenie miasta Łomża na imprezie plenerowej „Seniorada” stoisko profilaktyczno-edukacyjne PSSE w Łomży odwiedziło ok. 300 osób. Przeprowadzone zostało też spotkanie edukacyjne w Bibliotece Miejskiej Nr 2 w Łomży. W spotkaniu uczestniczyło 15 seniorów.

Kampanie medialne prowadzone przez PSSE Łomża

Dział Promocji Zdrowia PSSE Łomża w ciągu roku 2023 nagłaśniał ważne problemy z zakresu zdrowia publicznego poprzez umieszczanie postów w mediach społecznościowych.

Strona stacji na Facebooku cieszy się dużym zainteresowaniem wśród społeczności lokalnej. Dzięki częstym wpisom odwiedzający mieli możliwość uzyskania rzetelnych informacji na temat aktualnej sytuacji epidemiologicznej w kraju, poruszane były bieżące problemy dotyczące zdrowia publicznego, chorób zakaźnych i cywilizacyjnych oraz zostały nagłaśnione akcje i kampanie o zasięgu krajowym, europejskim i ogólnosiwiatowym, m.in.:

- Kampania OPZG #GOTOWINASEZON,
- Światowy Dzień Walki z Rakiem,
- Europejski Tydzień Szczepień,
- Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze,
- Ogólnopolski Dzień Walki z Depresją,
- XXX Światowy Dzień Chorego,
- Kampania "# jedyny taki test" profilaktyka zakażeń HIV,
- Światowy Dzień Jamy Ustnej,
- Światowy Dzień Chorego Psychiczenie,
- Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach,
- Światowy Dzień Walki z Czerniakiem,
- Światowy Dzień Walki z Cukrzycą,
- Światowy Dzień Wirusowego Zapalenia Wątroby,
- Profilaktyka Zatruc Grzybami,
- Światowy Dzień Walki z Rakiem Piersi,
- Światowy Dzień AIDS.

IV. PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ

W realizacji działalności w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób współpracowano z Urzędem Miasta Łomża, Starostwem Powiatowym w Łomży, Komendą Miejską Policji w Łomży, Placówkami organizującymi kolonie letnie i zimowe, Caritas Diecezji Łomżyńskiej w Łomży, Dyrektorami placówek oświatowo-wychowawczych, lokalnymi mediami, PCK Oddział w Łomży, Szpital Wojewódzki w Łomży, Komendą Miejską Straży Pożarnej, Służbą Leśną – Nadleśnictwo Łomża, WSSE w Białymstoku.

Działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej należy prowadzić wielokierunkowo z udziałem różnych instytucji, ponieważ tylko współdziałanie i wzajemne wspieranie się umożliwi skuteczną realizację działań prozdrowotnych.

**Oddział Laboratoryjny
i Medyczne Laboratorium Diagnostyczne
Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Łomży**

W strukturze Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Łomży znajdują się:
Medyczne Laboratorium Diagnostyczne oraz Oddział Laboratoryjny,

Realizowane przez laboratoria zadania wynikające z Ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 poz. 338) w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego oraz badania wykonywane zgodnie z potrzebami społeczeństwa, przyczyniają się do ochrony zdrowia i poprawy jakości życia ludności powiatu łomżyńskiego. Działalność laboratoryjna oparta jest na systemie zarządzania jakością zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”. W 2023 roku w trakcie ocen przeprowadzonych przez Polskie Centrum Akredytacji, potwierdzono spełnienie wymagań nowej normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 oraz kompetencje techniczne do wykonywania badań i pomiarów we wnioskowanych zakresach. Stosowane w laboratoriach metody badawcze w większości są akredytowane. Oddział Laboratoryjny oraz Medyczne laboratorium Diagnostyczne PSSE w Łomży posiada zakres akredytacji nr AB 635. Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Łomży wykonuje badania w ramach ogólnokrajowego planu kontroli urzędowej i monitoringu, koordynowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny. Zadania wynikają z ustawowego nadzoru oraz potrzeb społeczeństwa. Oddział Laboratoryjny PSSE w Łomży wykonuje badania wody i żywności w oparciu o zarządzenie PPWIS w sprawie badania wody i żywności w systemie zintegrowanym.

Podstawowym zadaniem Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej, jest utrzymywanie wysokiego poziomu jakości i wiarygodności wykonywanych badań i pomiarów, wynikających z realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Laboratorium stosuje metody badawcze opublikowane w normach krajowych i międzynarodowych, wydawnictwach metodycznych Instytutów Naukowo-Badawczych oraz udokumentowane własne procedury badawcze. Wysoki poziom wykonywanych badań oraz kompetencje techniczne laboratorium jest potwierdzany przez odbywające się corocznie oceny zewnętrzne, przeprowadzane przez Polskie Centrum Akredytacji. Kolejnym potwierdzeniem wiarygodności wykonywanych badań i pomiarów oraz wysokiej kompetencji personelu jest systematyczny udział w badaniach biegłości i

porównaniach międzylaboratoryjnych organizowanych przez polskie i zagraniczne instytucje naukowe, za każdym razem kończący się uzyskaniem bardzo dobrego wyniku.

Działalność laboratorium jest oceniana przez klientów poprzez „Ankiety badania poziomu zadowolenia klienta”. Analiza ankiet, która jest przeprowadzana na bieżąco, wykazała wysoki poziom zadowolenia klientów z usług laboratorium, a zwłaszcza z poziomu kwalifikacji, profesjonalizmu pracowników i kultury obsługi. Poznane opinie i uwagi są wykorzystywane do dalszego doskonalenia działalności laboratorium.

Wychodząc naprzeciw nowym zadaniom, stawianym Państwowej Inspekcji Sanitarnej, laboratorium każdego roku dąży do rozszerzania zakresu oraz rodzaju wykonywanych badań i pomiarów w zależności od posiadanych środków finansowych.

Aktualny zakres akredytacji znajduje się na stronach internetowych PCA www.pca.gov.pl oraz Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Łomży <http://psse-lomza.pbip.pl>.

W 2023 roku sfinalizowano projekt REACT finansowany ze środków unijnych pod nazwą: „Wzmocnienie infrastruktury powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych w celu zwiększenia efektywności ich działania” i zakupiono nowoczesny sprzęt umożliwiający rozszerzenie bazy laboratoryjnej.

Do Sekcji Badań Fizykochemicznych zakupiono:

- 1) spektrometr FTIR z kompletnym wyposażeniem,
- 2) kompaktowy chromatograf jonowy do analizy anionów w wodzie,
- 3) spektrometr absorpcji atomowej z atomizacją w kuwecie grafitowej,
- 4) chromatograf gazowy wraz z niezbędnym wyposażeniem,
- 5) dygestorium kwasoodporne,
- 6) zestaw mebli laboratoryjnych,

do Medycznego Laboratorium Diagnostycznego zakupiono:

- 1) automatyczny analizator mikrobiologiczny do identyfikacji drobnoustrojów i określania lekowrażliwości - VITEK2 Compact.

Dostosowano pomieszczenia laboratorium do zainstalowania zakupionego chromatografu gazowego oraz spektrometru absorpcji atomowej poprzez wykonanie drobnych prac remontowych, zakup mebli laboratoryjnych, zamontowanie nowego dygestorium oraz montaż klimatyzacji.

W Oddziale Laboratoryjnym realizowane są następujące badania:

1) badania wody:

- wykonywanie badań mikrobiologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych wody do spożycia przez ludzi,
- wykonywanie badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych wód na pływalniach, wód w kąpieliskach oraz wody wykorzystywanej do kąpieli,

2) badania żywności:

- wykonywanie badań fizykochemicznych, mikrobiologicznych i organoleptycznych żywności oraz przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- wykonywanie badań mikrobiologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych i wód stołowych,
- wykonywanie ocen znakowania żywności,
- porady grzyboznawcze,

3) badania w obszarze środowiska pracy

- pobieranie próbek oraz wykonywanie badań chemicznych zanieczyszczenia powietrza w mieszkaniach i obiektach użyteczności publicznej,
- wykonywanie badań poziomu dźwięku w mieszkaniach i obiektach użyteczności publicznej,
- pobieranie próbek, wykonywanie badań i pomiarów czynników fizycznych (tj. hałas, drgania, oświetlenie), pyłowych oraz chemicznych na stanowiskach pracy.

W Medycznym Laboratorium Diagnostycznym wykonuje się badania:

1) materiału biologicznego w tym:

- bakteriologiczne,
- parazytologiczne,
- wykrywania pałeczek z rodzaju Salmonella i Shigella,
- identyfikacji szczepów Salmonella i Shigella,
- badania skuteczności procesów sterylizacji.

Analiza wykonywanych badań

Badania są wykonywane w ramach nadzoru sanitarnego i na zlecenie klienta zewnętrznego.

Usługi badawcze realizują następujące sekcje Oddziału Laboratoryjnego:

- 1) Sekcja Badań Fizykochemicznych,
- 2) Sekcja Badań Mikrobiologicznych,

oraz

- 3) Sekcja Diagnostyki Medycznej w Medycznym Laboratorium Diagnostycznym

Ad. 1) Sekcja Badań Fizykochemicznych

W 2023 roku w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonano 2334 oznaczenia, w tym:

- 95 oznaczeń czynników fizycznych (tj. hałas, drgania, oświetlenie, pyły przemysłowe) oraz 48 oznaczeń substancji chemicznych w próbkach pobranych na stanowiskach pracy,
- 8 oznaczeń fizykochemicznych w próbkach środków spożywczych,
- 1937 oznaczeń w próbkach wody, w tym wody przeznaczonej do spożycia,
- 246 oznaczeń w próbkach wody na pływalniach.

W 2023 roku w ramach sprzedaży usług zleconych wykonano 6623 oznaczenia, w tym:

- 390 oznaczeń czynników fizycznych (tj. hałas, drgania, oświetlenie, pyły przemysłowe) oraz 14 oznaczeń substancji chemicznych w próbkach pobranych na stanowiskach pracy,
- 7 oznaczeń organoleptycznych w próbkach środków spożywczych,
- 6212 oznaczeń w próbkach wody.

W 2023 roku Sekcja Badań Fizykochemicznych została wyposażona w aparaturę badawczą umożliwiającą rozszerzenie zakresu proponowanych usług badawczych o obszary obejmujące badanie wody (m.in. organiczne związki chemiczne z grupy halogenków alkilu, pestycydy, metale ciężkie występujące na niskich poziomach stężeń, aniony nieorganiczne) oraz badanie powietrza na stanowiskach pracy (w zakresie krzemionki krystalicznej). Ponadto w ramach uzyskanych środków finansowych zmodernizowano pomieszczenia laboratoryjne, wyposażając je w meble laboratoryjne, dygestorium kwasoodporne oraz klimatyzację. Zrealizowane inwestycje pozwolą zwiększyć skalę działalności, poszerzyć ofertę, poprawić komfort pracy analityków, ale przede wszystkim wykorzystać potencjał laboratorium.

Ad. 2) Sekcja Badań Mikrobiologicznych:

W 2023 roku w ramach „nadzoru” wykonano 4332 oznaczenia, w tym:

- 1093 oznaczeń w próbkach wody, w tym 913 wody przeznaczonej do spożycia, 172 oznaczeń na pływalniach, 8 kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli,
- 3239 oznaczeń środków spożywczych, w tym 125 oznaczeń wody mineralnej, źródlanej, stołowej; oraz 373 oznaczeń wymazów sanitarnych.

W ramach badań nadzorowych wykonano 363 badania wody, w 18 próbkach stwierdzono przekroczenia wartości parametrów mikrobiologicznych. Najczęściej występującymi przekroczeniami w badaniach nadzorowych wody były bakterie grupy coli, stwierdzono je w 14 próbkach wody. Drugim parametrem przekroczonym w wodociągach była ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C. Wartość powyżej 300 jtk/1ml wody stwierdzono w 6 próbkach wody.

W 2023 roku w ramach zlecenia wykonano 7117 oznaczenia, w tym:

- 6457 oznaczeń w próbkach wody, w tym 11325 wody do spożycia, 10 oznaczeń na pływalniach, i 14 kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli,
- 660 oznaczeń środków spożywczych.

Wśród zbadanych wód w ramach zleceń w 345 próbkach wykryto przekroczenia wartości parametrycznych, z czego w 275 próbkach wykryto bakterie grupy coli, Escherichię coli w 14 próbkach, enterokoki w 36 próbkach a podwyższoną liczbę mikroorganizmów w 22°C w 107 próbkach wody. Wśród najbardziej zanieczyszczonych wód dominowały wody ze studni pobrane w ramach badań rolniczych.

W Oddziale Laboratoryjnym w 2023 roku:

- a) w ramach nadzoru sanitarnego dla klienta wewnętrznego wykonano ogółem 6666 oznaczeń,
- b) w ramach zlecenia klienta zewnętrznego wykonano ogółem 13740 oznaczeń,
- c) pracownicy laboratorium pobrali łącznie 294 próbek wody dla klienta zewnętrznego.

Medyczne Laboratorium Diagnostyczne

Ad. 3) Sekcja Diagnostyki Medycznej

Realizując zadania w ramach nadzoru sanitarnego w województwie podlaskim w 2023 roku wykonano 11 740 oznaczeń mikrobiologicznych, badając ogółem 2 935 próbek materiału biologicznego.

Dodatkowo w miesiącach od stycznia do maja 2023 r. Sekcja Diagnostyki Medycznej Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Łomży kontynuowała akcję badania dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie województwa podlaskiego w kierunku obecności jaj owsików. W ramach akcji przebadano 1077 próbek, z czego 91 próbek uzyskało wynik pozytywny. Celem badania było wstępne rozpoznanie problemu owsicy w środowisku przedszkolnym.

W Sekcji Diagnostyki Medycznej w 2023 roku wykonano ogółem 68 003 oznaczenia w ramach zleceń od klientów zewnętrznych (np. firm):

- 67 516 oznaczeń parametrów mikrobiologicznych,
- 487 oznaczeń biologicznych wskaźników kontroli procesów sterylizacji.

Medyczne Laboratorium Diagnostyczne zostało również doposażone w nowoczesny automatyczny analizator mikrobiologiczny do identyfikacji drobnoustrojów i określania lekowrażliwości – VITEK 2 Compact. Aparat umożliwi szybką identyfikację czynnika zakaźnego, co jest kluczową informacją potrzebną do ukierunkowanej odpowiedzi terapeutycznej dla pacjenta oraz zapewni lepszy przepływ pracy w laboratorium, dzięki ograniczeniu czynności manualnych oraz szybkiemu raportowaniu wyników badań.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Łomży
dr n. med. Przemysław Gosk

Informacja o stanie bezpieczeństwa
sanitarnego miasta Łomża
w 2023 roku

Marzec 2024r.

Szanowni Państwo!

Zgodnie z zaistniałą już tradycją zapraszam do zapoznania się z oceną stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej w mieście Łomża (powiecie grodzkim) w 2023 roku.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej z dnia 14 marca 1985 roku (Dz. U. z 2023r. poz. 338), realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w miejscach zatrudnienia,
- higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji,
- warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych,
- higieniczno-sanitarnymi, jakie winien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne,

Sprawowanie nadzoru w powyższym zakresie jest realizowane w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych. Istotnym elementem działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej są przedsięwzięcia z zakresu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia. Mają one na celu realizację krajowej i unijnej polityki prozdrowotnej opartej na identyfikacji zagrożeń i podejmowaniu działań profilaktycznych i zapobiegawczych. W ramach identyfikowania różnorodnych zagrożeń zdrowotnych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży jest włączony do funkcjonowania centralnych systemów monitorowania sytuacji epidemiologicznej w skali krajowej i unijnej, które są realizowane poprzez prowadzenie:

- monitoringu jakości wody do spożycia przez ludzi,
- monitoringu jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli,
- systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt – RASFF,
- systemu informowania o produktach kosmetycznych i substancjach chemicznych – RAPEX,
- systemu monitorowania i ostrzegania o dopalaczach –SMIOD,
- systemu rejestracji chorób zawodowych,
- elektronicznych rejestrów chorób zakaźnych/zakażeń,
- elektronicznego systemu nadzoru nad dystrybucją szczepionek – ESNDS,
- systemu rejestracji wywiadów epidemiologicznych – SRWE,
- rejestru ognisk epidemicznych – ROE i Epi-Baza,
- systemu EWP3,
- systemu ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS).

Załączoną ocenę sporządzono w oparciu o dokonaną przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży analizę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wyniki czynności kontrolnych przeprowadzonych przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży, których celem jest ustalenie stanu rzeczywistego i stwierdzenie, czy ten stan jest zgodny z przepisami prawa sanitarnego, a w konsekwencji zapobieżenie lub wyeliminowanie stanu niezgodnego z wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi lub stanu zagrażającego życiu, zdrowiu ludzi, a wynikającemu z naruszeń tych wymagań.

Higiena Lecznictwa

Pracownicy Państwowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży sprawują bieżący nadzór nad stanem sanitarno-technicznym w podmiotach leczniczych oraz praktykach lekarskich, podczas którego uwzględniane są zagrożenia dotyczące m. in.:

- zapobiegania oraz zwalczania chorób zakaźnych oraz zakażeń szpitalnych,
- wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- oceny procedur dezynfekcyjnych i sterylizacyjnych, sprzętania i czystości bieżącej pomieszczeń,
- postępowania z odpadami medycznymi w miejscu ich wytwarzania.

W 2023 roku ogółem objęto nadzorem 191 placówek ochrony zdrowia, w których przeprowadzono 126 kontroli. Nie stwierdzono podmiotów z nieprawidłowym stanem sanitarno-technicznym.

Zapobieganie powstawaniu chorób zakaźnych oraz ich zwalczanie to jedno z priorytetowych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zadanie to realizowane jest w oparciu o zgłoszenia chorób zakaźnych i zakażeń występujących wśród mieszkańców powiatu, zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Lekarze, którzy podejrzewają lub rozpoznają zakażenie, chorobę zakaźną lub zgon z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej u mieszkańca powiatu łomżyńskiego, zgłaszają ten fakt Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Łomży.

Na podstawie danych przekazanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia, możliwa jest weryfikacja tych zgłoszeń. Są one zbierane i analizowane, a następnie przekazywane w raportach do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, który udostępnia je Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu i Narodowemu Instytutowi Zdrowia Publicznego – Państwowemu Zakładowi Higieny. Dane służą przede wszystkim do analizy sytuacji epidemiologicznej powiatu i do planowania działań przeciwepidemicznych, kontrolnych i edukacyjnych, ukierunkowanych na zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakażeń i chorób zakaźnych.

W 2023 roku na terenie powiatu łomżyńskiego zarejestrowano 1287 zachorowań.

	2022 r.	2023 r.
Powiat grodzki	3588 przypadków	784 przypadki
Powiat ziemski	1823 przypadków	503 przypadki
Suma	5411	1287

Z powodu chorób zakaźnych hospitalizowano 283 osób, co stanowi prawie 22 % wszystkich przypadków.

	2022 r.	2023 r.
Powiat grodzki	286 przypadków	149 przypadków
Powiat ziemski	221 przypadków	134 przypadki
Suma	507	283

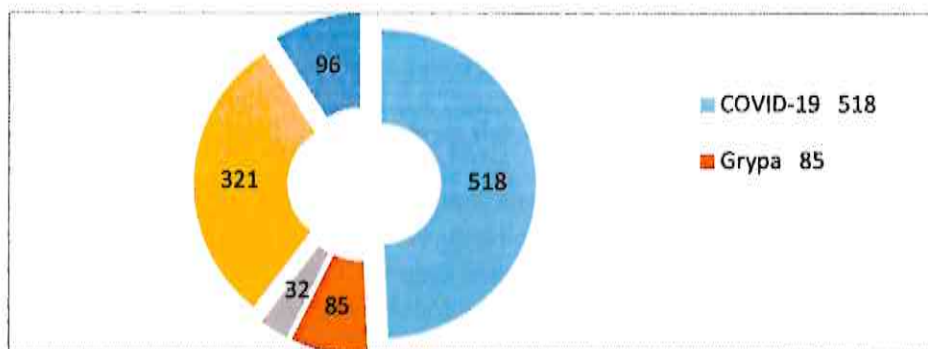
Systematyczna analiza zgłoszeń umożliwiła wdrażanie działań przeciwepidemicznych m.in. poprzez edukację zdrowotną, zwłaszcza wśród personelu podmiotów leczniczych. Z kolei wymiana informacji o zachorowaniach i wynikach badań dotyczących chorób odzwierzcących z Powiatowym Lekarzem Weterynarii przyczyniła się do zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu.

W 2023 roku zarejestrowano 12 zgonów z powodu chorób zakaźnych.

Podobnie jak w roku ubiegłym, najczęściej zgłaszaną jednostką chorobową był **COVID-19**. Jest to choroba układu oddechowego wywołana przez koronawirus SARS-CoV-2. Przez cały rok zarejestrowano 518 przypadków, z czego 62 osoby były hospitalizowane (12 %). 9 osób zmarło. Wszystkie zgony dotyczyły osób powyżej 60 roku życia, które posiadały choroby współistniejące.

Innymi często zgłaszanymi jednostkami chorobowymi były choroby wieku dziecięcego (głównie ospa wietrzna, płonica, choroby zakaźne przewodu pokarmowego) oraz grypa.

W porównaniu do roku ubiegłego, w 2023 roku odnotowano wzrost zachorowań na **salmonelozę** – 32 (w 2022 roku – 21 przypadków). Większość zachorowań wystąpiła w III kwartale roku.

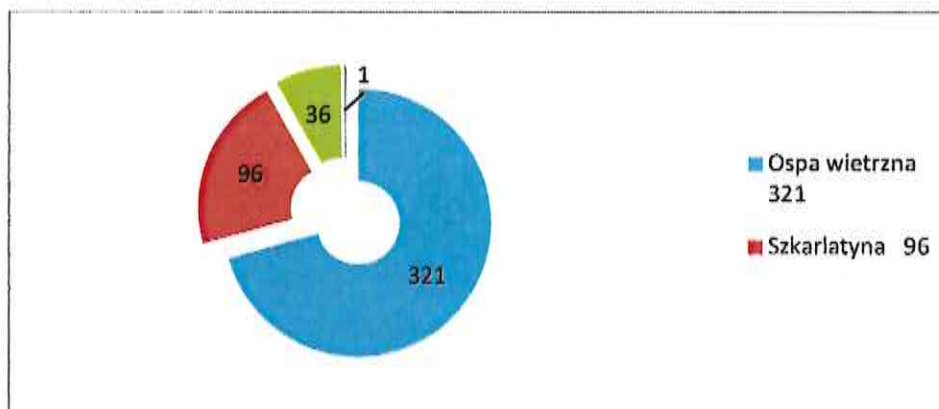
Choroby wieku dziecięcego

Najczęściej zgłaszanymi chorobami wieku dziecięcego były ospa wietrzna, szkarlatyna oraz wirusowe zakażenia jelitowe.

Zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na **świnkę**. W 2005 roku wprowadzono do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowe szczepienia przeciwko śwince. Skutkowało one spadkiem współczynnika zapadalności. Do 2005 roku zachorowania na świnkę podlegały podobnym wahaniom jak zachorowania na ospę wietrzną. Niestety tak korzystna sytuacja epidemiologiczna może się zmienić ze względu na coraz silniejsze ruchy antyszczepionkowe.

W roku 2023 zarejestrowano istotny spadek liczby zachorowań na **ospę wietrzną** – 321 przypadków (2022 r. – 506 przypadków). Możliwość zaszczepienia dziecka przeciwko ospie wietrznej sprawia, że coraz więcej rodziców korzysta z tej alternatywy.

Ospa wietrzna należy do chorób o dużej zakaźności. Przenoszona jest drogą powietrzno-kropelkową. Zachorowania dotyczą głównie dzieci w miejscach zbiorowego przebywania: żłobków, przedszkoli oraz szkół. Największą liczbę zachorowań zarejestrowano w grupie wiekowej od 1 do 7 lat.

Nadal utrzymuje się tendencja spadkowa zachorowań na **krztusiec** – 11 przypadków. 8 z nich było hospitalizowanych.

Nie rejestrowano zachorowań na **odrę**, na co bez wątpienia ma wpływ utrzymujący

się w powiecie łomżyńskim wysoki poziom zaszczepienia dzieci przeciwko odrze.

Nie było przypadków **ostrych porażań wiotkich**, nadzór nad którymi stanowi realizację programu zmierzającego do eradykacji polio.

W roku 2023 zanotowano 16 przypadków **boreliozy** (choroba z Lyme). Głównie były to zachorowania z objawami klinicznymi typu rumień wędrujący oraz bóle stawów wraz z obrzękiem. Zachorowania zdarzały się we wszystkich grupach wiekowych, jednak najczęściej dotyczyły osób powyżej 50 roku życia. Najwięcej przypadków zarejestrowano w II połowie roku. Niestety nie ma preparatu szczepionkowego przeciwko tej chorobie. Możliwość zapobiegania zakażeniu bakteriami *Borrelia burgdorferi* jest ograniczona do unikania kontaktu z kleszczami poprzez stosowanie odpowiedniej odzieży podczas pobytu w miejscach ich występowania, używanie repelentów oraz kontrolę całego ciała (szczególną uwagę należy zwrócić na skórę głowy, pachy, pachwiny, zgięcia łokciowe i podkolanowe) oraz jak najszybsze usuwanie kleszczy.

W roku 2023 zarejestrowano 85 zachorowań na **grypę**, z czego u 16 osób potwierdzono gripę metodą PCR (badanie molekularne), natomiast 69 przypadków zostało potwierdzonych wynikiem szybkiego testu antygenowego. 12 osób zostało skierowanych do szpitala. Pozostałe osoby leczono ambulatoryjnie. Od 1994 roku szczepienia przeciwko grypie figurują w Programie Szczepień Ochronnych jako szczepienia zalecane. Szczepienia te są szczególnie zalecane w grupach wysokiego ryzyka wystąpienia powikłań pogrypowych oraz określonym grupom ze wskazań epidemiologicznych. Ministerstwo Zdrowia zaleca, by szczepienia przeciw grypie wykonywać przed rozpoczęciem okresu zwiększonej zachorowalności na gripę, jednak osoby które nie zdążyły się zaszczepić przed sezonem mogą to zrobić w czasie jego trwania, nawet gdy krążenie wirusa grypy w populacji jest udokumentowane.

Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM)

Głównym nośnikiem i rezerwuarem wirusa są kleszcze. Do zakażenia dochodzi najczęściej w wyniku ukłucia przez zakażonego kleszcza oraz drogą pokarmową przez picie surowego mleka pochodzącego od zakażonych krów, kóz i owiec. W 2023 roku zarejestrowano 5 przypadków KZM.

W 2023 roku liczba zachorowań na **choroby zakaźne przewodu pokarmowego** uległa spadkowi. Zarejestrowano 90 zachorowań, z czego w 80 przypadkach ustalono czynnik etiologiczny zatruc/zakażeń przewodu pokarmowego.

W roku sprawozdawczym, w porównaniu do roku 2022, odnotowano znaczny wzrost liczby przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile*. W 2023 roku zarejestrowano 16 zachorowań, natomiast w roku ubiegłym jedynie 5 przypadków.

W 2023 roku zarejestrowano na terenie powiatu 11 zachorowań na **gruźlicę płuc**.

W analizowanym roku odnotowano 1 zachorowanie na **inwazyjną chorobę meningokokową (posocznica)**. Zachorowanie dotyczyło dziecka poniżej 1 roku życia. Zakończyło się zgonem. Jednym ze sposobów zabezpieczenia się przed zachorowaniem jest uodpornienie poprzez szczepienie. W Polsce dostępne są szczepionki przeciwko meningokokom grupy A, B, C, W135 oraz Y.

Choroby szerzące się drogą naruszenia ciągłości tkanek. W roku 2023 zarejestrowano 3 przypadki zachorowań na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu B oraz 3 przypadki zachorowań na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu C. Wśród mieszkańców powiatu łomżyńskiego zanotowano 1 przypadek zakażenia **HIV**.

W 2023 roku w systemie ROE odnotowano 2 **ogniska zbiorowego zatrucia/zakażenia pokarmowego**. Oba wystąpiły w gospodarstwach domowych na terenie miasta łomżyńskiego. Przeprowadzono wywiady epidemiologiczne z lekarzami prowadzącymi oraz pacjentami, wydano skierowania na badanie kału dla ozdrowieńców oraz osób ze styczności.

W związku z trwającymi migracjami uchodźców z Ukrainy na teren powiatu łomżyńskiego, współpracowano z Miejskim Centrum Zarządzania Kryzysowego w Łomży, które systematycznie informowało o miejscach pobytu i zakwaterowania uchodźców z Ukrainy przebywających na terenie podległym PPIS w Łomży.

Znaczący wpływ na sytuację epidemiczną w powiecie ma działanie Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie propagowania i nadzoru nad szczepieniami ochronnymi. **Szczepienia ochronne** są jedną z najważniejszych metod stosowanych w celu zapobiegania chorobom zakaźnym, a *Program Szczepień Ochronnych* jest najstarszym programem profilaktycznym. Polska ma opracowany skuteczny, powszechny system szczepień ochronnych. Według epidemiologów przy zaszczepieniu powyżej 90% populacji wytwarza się tzw. odporność zbiorowiskowa, która skutecznie ogranicza możliwość epidemicznego szerzenia się patogenów.

Szczepienia prowadzone są w 32 punktach należących zarówno do publicznych jak i niepublicznych podmiotów leczniczych. W punkcie szczepień przeciwko wściekliznie (Szpital Wojewódzki w Łomży), po pokąsaniu przez dzikie zwierzęta oraz bezpańskie psy, zakwalifikowano do szczepień 28 osób.

Po wprowadzeniu do *Programu Szczepień Ochronnych* szczepień przeciwko odrze, śwince i różyczce jako obowiązkowych dla całej populacji dzieci nastąpił utrzymujący się spadek liczby zachorowań, a w przypadku odry prawie całkowite jej wyeliminowanie. Niestety tak dobra sytuacja epidemiologiczna może ulec zmianie w związku z narastającym problemem osób uchylających się od obowiązku szczepień.

W czerwcu 2023 roku do Powszechnego Programu Szczepień Ochronnych wprowadzono bezpłatne szczepienia przeciwko wirusowi HPV. Programem objęto młodzież urodzoną w latach 2010 – 2011 od tego czasu na terenie powiatu zaszczepiono łącznie 294 osoby.

Każdy preparat stosowany w medycynie może powodować niepożądane odczyny. Wystąpienie takiego zdarzenia jest zgłaszane Inspekcji Sanitarnej. W 2023 roku w powiecie łomżyńskim zarejestrowano 7 niepożądanych odczynów poszczepiennych w tym 5 łagodnych i 2 poważne.

Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grodzkiego Łomży z zakresu higieny komunalnej

1. Ocena zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

Jednym z priorytetowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego jest nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Bezpieczeństwo wody jest ważnym elementem polityki ochrony zdrowia ludności. Prowadzenie monitoringu wody ma na celu zapewnienie mieszkańcom wody o jak najlepszej jakości. Systematyczne badania laboratoryjne dają odpowiedź jaki woda ma skład fizykochemiczny i mikrobiologiczny, a także dają możliwość wychwycenia sytuacji, w których dochodzi do pogorszenia jej jakości.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany był na podstawie następujących aktów prawnych:

- art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 338 z późn. zm.);
- art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz.U. z 2023 r. poz. 537 z późn. zm.);
- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. poz. 2294).

Zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do spożycia jest zadaniem własnym gmin, wynikającym z art. 3 ust 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz.U. z 2023 r. poz. 537 z późn. zm.). Za jakość produkowanej wody, stan sanitarno-techniczny urządzeń służących do jej produkcji, a także dostawę wody

w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem odpowiadają podmioty zajmujące się zaopatrzeniem ludności w wodę.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z regulacjami ww. ustawy oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia, w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody nadzorują prawidłowość wykonywania działań przez podmioty wykonujące zadania z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę, jak również same wykonują badania wg ustalonego przez siebie planu działania na dany rok. W ramach nadzoru pobierane są próbki do badań laboratoryjnych z wodociągów w wyznaczonych do tego punktach zgodności. Celem tych badań było regularne dostarczanie informacji o organoleptycznej, fizykochemicznej i mikrobiologicznej dostarczanej jakości wody. W celu stwierdzenia, czy woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, badania wody prowadzone były metodami i w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia przez laboratoria inspekcji sanitarnej lub zatwierdzone przez właściwego powiatowego inspektora sanitarnego.

Na podstawie sprawozdań z badań wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży dokonywał bieżącej oceny jakości wody dostarczanej konsumentom i stwierdzał jej przydatność do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Producentem wody przeznaczonej do spożycia dla mieszkańców Łomży jest Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Łomży działające w oparciu o ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i o zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2023 r. poz. 537 z późn zm.). Woda wykorzystywana do zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców Łomży jest ujmowana wyłącznie z wód podziemnych. Ww. przedsiębiorstwo eksploatuje dwa ujęcia. Ujęcie „Rybaki” w Łomży liczy osiem studni głębinowych, ujęcie „Podgórze” zlokalizowane na terenie gm. Łomża składa się z dziewięciu studni głębinowych.

Wody czerpane z czwartorzędowych poziomów wodonośnych charakteryzują się stosunkowo dobrą jakością. Jednak najczęściej wody te wykazują podwyższone ilości żelaza i manganu, a co za tym idzie wymagają uzdatniania. Ww. parametry nie stwarzają zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, ale mogą powodować pogorszenie własności organoleptycznych wody, co może powodować brak akceptacji przez konsumentów. Uzdatnianie takiej wody jest stosunkowo proste, przy użyciu tradycyjnych układów napowietrzania i filtracji. Woda surowa po przejściu przez urządzenia uzdatniające, kierowana jest do zbiorników magazynowych skąd następnie tłoczona do sieci wodociągowej. Stacje wodociągowe wyposażone są w urządzenia do okresowej (awaryjnej) dezynfekcji wody. Stacja wodociągowa „Podgórze” dodatkowo zaopatrzona w lampę UV.

Stan sanitarno-techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń. Studnie na ujęciach wodociągowych są właściwie oznakowane, zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych oraz monitorowane.

Jakość wody dostarczana konsumentom kontrolowana była z częstotliwością zgodną z załącznikiem nr 3 wyżej cytowanego rozporządzenia Ministra Zdrowia. Produkcja wody w 2023 r. wyniosła 7271 m³/dobę. Do badań laboratoryjnych pobrano 6 próbek wody w ramach kontroli urzędowej oraz 29 próbek w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorstwo. Na podstawie sprawozdań z badań wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży dokonywał bieżącej oceny jakości wody, dostarczanej konsumentom i stwierdzał jej przydatność do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Do oceny jakości wody wykorzystywano wyniki badań wody próbek pobieranych i badanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną jak również badań prowadzonych przez przedsiębiorstwo wodociągowe. Ocniono, iż w ciągu całego roku woda dostarczana przez wodociąg Łomża odpowiadała wymaganiom cytowanego rozporządzenia.

Tabela 1. Wykaz pobranych próbek wody na terenie m. Łomża w 2023 r.

	Monitoring parametrów grupy A	Monitoring parametrów grupy B	Suma
Próby pobrane przez Państwową Inspekcję Sanitarną	5	1	6
Próby pobrane przez zarządców wodociągów	25	4	29
Suma	30	5	35

W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży dokonał:

- 18 ocen bieżących przydatności wody do spożycia przez ludzi;
- 2 oceny okresowe jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- 1 ocenę obszarową jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,

które każdorazowo przekazywano Prezydentowi Miasta Łomża zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Nadzorem sanitarnym objęte były indywidualne ujęcia wody:

- Szpitala Wojewódzkiego w Łomży;
- Przedsiębiorstwa Przemysłu Spożywczego PEPEES S.A.;
- Van Pur S.A. Oddział w Łomży.

Na podstawie sprawozdań z badań laboratoryjnych dostarczonych z kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw: PEPEES S.A. w Łomży oraz Van Pur S.A. Oddział w Łomży oceniono, iż jakość wody odpowiadała wymogom określonym w rozporządzeniu. Natomiast wodociąg Szpitala Wojewódzkiego w Łomży dostarczał wodę warunkowej przydatności do spożycia przez ludzi z uwagi na podwyższone żelazo i mętność. Prowadzone jest postępowanie administracyjne celem zobowiązania zarządcy do doprowadzenia jakości wody do wymogów rozporządzenia.

2. Ocena ciepłej wody w instalacjach na obecność pałeczek Legionella sp.

W związku z zagrożeniami, jakie niesie za sobą występowanie bakterii z rodzaju Legionella sp. w wodzie, rozporządzenie Ministra Zdrowia, nakłada obowiązek badania ciepłej wody na obecność występowania tej bakterii, na podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w budynkach zamieszkania zbiorowego, budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny. Bakterie z rodzaju Legionella mogą kolonizować wewnętrzne części rur z ciepłą wodą, zbiorniki na ciepłą wodę, perlatory zaworów czerpalnych czy głowice natryskowe pryszniców. Biorąc pod uwagę powszechne zasiedlanie instalacji wodnych pałeczkami Legionella i realne zagrożenie zakażenia ludzi oraz inhalacyjny charakter zakażeń tymi bakteriami, bardzo istotne jest podejmowanie działań w celu ograniczenia ich występowania. Działania te obejmują zarówno rozwiązania techniczne, kontrolę czynników sprzyjających rozwojowi bakterii, oraz zwalczanie skażenia poprzez prowadzenie procesów dezynfekcji i czyszczenia instalacji.

W 2023 r. w ramach nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych 13 próbek wody w następujących obiektach: szpitalu, hospicjum, domu pomocy społecznej, placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz pływalniach. Natomiast w ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzono badania w kierunku skolonizowania bakteriami *Legionella* sp. instalacji ciepłej wody w 10 obiektach uznanych jako najbardziej zagrożone kolonizacją, takich jak: szpital, hospicjum, domy pomocy społecznej, obiekty hotelarskie, jak również pływalniach. Wyniki badań zgodnie z załącznikiem nr 5 część B rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294) wskazywały średnie (1 DPS oraz 4 obiekty zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku) oraz wysokie skażenie (DPS – skażenie punktowe – dot. jednego punktu czerpalnego) bakteriami *Legionella* sp. w instalacji wewnętrznej wody ciepłej obiektów.

W związku ze stwierdzonymi skażeniami instalacji ciepłej wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży prowadził 6 postępowań administracyjnych. W celu wyeliminowania ponadnormatywnej liczby bakterii *Legionella* sp. z wewnętrznej instalacji wodociągowej, zarządcy obiektów podejmowali działania naprawcze polegające głównie na dezynfekcji systemu. We wszystkich przypadkach uzyskano poprawę jakości ciepłej wody. Kolejne badania próbek wody zgodnie z wymaganiami rozporządzenia.

3. Stan sanitarny pływalni i kąpieliska

3.1. Pływalnie kryte.

Wymagania związane z funkcjonowaniem i nadzorem nad pływalniami w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego wody regulują następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 714);
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2022 r. poz. 1230).

Zakres i częstotliwość badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody na pływalniach stanowi podstawę zapewnienia odpowiedniej jakości wody i bezpieczeństwa dla zdrowia ich użytkowników. Kontrolowana jest jakość wody w niecce basenowej, jakość wody wprowadzana do niecki z systemu cyrkulacji oraz jakość wody doprowadzanej na pływalnię. Rozporządzenie nakłada na zarządzających pływalniami obowiązek systematycznych i udokumentowanych badań jakości wody, prowadzonych zgodnie z harmonogramem ustalonym w porozumieniu z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym oraz każdorazowo w przypadku wystąpienia sytuacji mogącej mieć wpływ na pogorszenie jakości wody na pływalni. Ponadto do obowiązków zarządzającego pływalnią należy także prowadzenie systematycznego i udokumentowanego nadzoru pracy urządzeń oraz rejestrowanie wyników pomiaru jakości wody w zakresie parametrów takich jak: pH, potencjał redox, stężenie chloru wolnego i temperatura. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zobowiązane są natomiast do dokonania zbiorczej rocznej oceny jakości wody, poprzez analizę badanych parametrów jakości wody na pływalni, wyników badań, stosowanych metod referencyjnych, częstotliwości wykonanych badań przez zarządzającego pływalnią jak również wyników badań wykonanych w ramach kontroli urzędowej.

Na terenie Łomży funkcjonują dwie kryte pływalnie. Obiekty te korzystają z wody z systemu zbiorowego zaopatrzenia tj. wodociągu miejskiego - dostarczana woda spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. poz. 2294):

1/ Park Wodny, ul. Wyszyńskiego 15, 18-400 Łomża:

Po dokonaniu analizy sprawozdań z badań wody na pływalni stwierdzono jednorazowe, krótkotrwałe niespełnienie wymagań parametrów mikrobiologicznych, tj. przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w $36 \pm 2^\circ\text{C}$ po 48 h w 1 ml wody (woda wprowadzana do niecki z systemu cyrkulacji – basen sportowy). Poza tym w ciągu roku w Parku Wodnym stwierdzono jednorazowe, krótkotrwałe niespełnianie wymagań parametrów fizykochemicznych, tj. przekroczenie mętności i indeksu nadmanganianowego. Po podjętych stosownych działaniach naprawczych uzyskano poprawę jakości wody, dokumentując to kolejnymi wynikami badań, które spełniały wymagania określone w ww. rozporządzeniu.

Park Wodny przy ul. Wyszyńskiego 15 w Łomży był okresowo nieczynny w miesiącu czerwcu z uwagi na planową przerwę technologiczną.

2/ Pływalnia, ul. J. U. Niemcewicza 17 A, 18-400 Łomża:

Po dokonaniu analizy sprawozdań z badań wody na pływalni stwierdzono jednorazowe, krótkotrwałe niespełnienie wymagań parametrów fizykochemicznych, tj. przekroczenie mętności. Po podjętych stosownych działaniach naprawczych uzyskano poprawę jakości wody, dokumentując to kolejnymi wynikami badań, które spełniały wymagania określone w ww. rozporządzeniu.

Pływalnia przy ul. J.U. Niemcewicza 17 A w Łomży była okresowo nieczynna w miesiącu lipcu i sierpniu z uwagi na planową przerwę technologiczną.

Wydanie zbiorczej rocznej oceny wody w obu krytych pływalniach poprzedziły badania jakości wody w ramach nadzoru sanitarnego wykonane przez laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży oraz laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku, w pełnym zakresie parametrów określonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia. Na podstawie wyników badań nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży po przeanalizowaniu wszystkich wyników badań wody wydał pozytywne zbiorcze roczne oceny w zakresie spełnienia wymagań mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody w obu pływalniach.

3.2. Kąpielisko.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizują zadania w zakresie nadzoru nad kąpieliskami w oparciu o zapisy ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.), rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli (Dz.U. poz. 255) oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania

kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli (Dz.U. poz. 2476)

W 2023 r. na nadzorowanym terenie funkcjonowało jedno kąpielisko zlokalizowane przy ul. Sikorskiego, około 60 m poniżej przeprawy mostowej im. mjr. Henryka Dobrzańskiego ps. „Hubal”, którego organizatorem było Miasto Łomża, Stary Rynek 14, 18-400 Łomża. Na jego zlecenie zadania związane z „Łomżyńskim Kąpieliskiem Miejskim” realizowało Okręgowe Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Łomży, ul. Zjazd 18, 18 –400 Łomża.

Sezon kąpieliskowy określony został Uchwałą Nr 600/LXIX/23 Rady Miejskiej Łomży z dnia 29 marca 2023 r. w sprawie określenia sezonu kąpielowego w 2023 roku na terenie Miasta Łomża, tj. w okresie od 23.06.2023 r. do 01.09.2023 r.

„Łomżyńskie Kąpielisko Miejskie” nadzorowane było przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży oraz uwzględnione w wykazie kąpielisk na terenie Miasta Łomża w drodze Uchwały Nr 599/LXIX/23 Rady Miejskiej Łomży z dnia 29 marca 2023 r. Kąpielisko posiada kod

NUMID – PL3426201120000023 nadany przez Główny Inspektorat Sanitarny. Organizator opracował profil wody w kąpielisku (04.11.2022 r.).

W ramach przeprowadzonej kontroli urzędowej przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży, pobrano 1 próbkę przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego. Natomiast organizator kąpieliska ustalił w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Łomży harmonogram pobierania 3 próbek wody z kąpieliska. Badania oraz wizualna ocena jakości wykonywane były przez pracowników laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży. Organizator niezwłocznie przekazywał wyniki badań Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Łomży w celu uzyskania bieżących ocen jakości wody w kąpielisku. Łącznie wydano 5 bieżących ocen o przydatności wody do kąpieli oraz 1 decyzję o braku przydatności wody do kąpieli (krótkotrwałe zanieczyszczenie mikrobiologiczne wody – *Escherichia coli*). Na ich podstawie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży stwierdził, że woda w „Łomżyńskim Kąpielisku Miejskim” w sezonie kąpieliskowym w dniach 23.06.2023 r. – 20.08.2023 r. i 24.08.2023 r. – 01.09.2023 r. spełniała obowiązujące wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli /Dz.U. z 2019 r. poz. 255/. W dniach 21.08.2023 r. – 23.08.2023 r. woda w ww. kąpielisku nie spełniała wymagań ww. rozporządzenia - krótkotrwałe zanieczyszczenie.

Informacje o jakości wody organizator umieszczał na bieżąco na tablicy informacyjnej usytuowanej przy kąpielisku i spełniającej wymagania zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (Dz.U. poz. 2476). Informacje o jakości wody oraz warunkach panujących na kąpielisku były też na bieżąco umieszczane na stronie internetowej Serwisu Kąpieliskowego Głównego Inspektora Sanitarnego przez organizatora kąpieliska oraz przedstawiciela Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży. Na bieżąco na stronie internetowej PSSE w Łomży publikowane były oceny/komunikaty o jakości wody w kąpielisku.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży nie dokonał klasyfikacji jakości wody w „Łomżyńskim Kąpielisku Miejskim” z uwagi na to, iż obiekt funkcjonował trzeci sezon kąpielowy i nie posiadał jeszcze pełnego zestawu danych.

Woda w kąpielisku i stan sanitarny plaży stwarzały bezpieczne warunki wypoczynku i rekreacji.

4. Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej, pod kątem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Działania podejmowane w ramach prowadzonego nadzoru mają na celu przeciwdziałanie najważniejszym czynnikom ryzyka zdrowotnego u ludzi. Odpowiedni stan sanitarny jest niezbędny z uwagi na zachowanie bezpieczeństwa zdrowotnego osób z nich korzystających, a także przebywających w ich sąsiedztwie.

Wśród obiektów użyteczności publicznej, w których stan sanitarny lokalu, wyposażenia, jak i sposób prowadzenia usług ma zdecydowany wpływ na jakość zdrowia ludzkiego należy wymienić obiekty:

- związane z prowadzeniem zabiegów upiększania ciała oraz odnowy biologicznej;
- wykorzystywane do czasowego przebywania ludności, związanego z podróżowaniem, wypoczynkiem i turystyką;
- obsługi podróżnych różnymi środkami komunikacji zbiorowej;
- pobytu stałego osób starszych i niepełnosprawnych, jak również wykluczonych społecznie.

Ponadto, Państwowa Inspekcja Sanitarna kontroluje przestrzenie publiczne związane z wypoczynkiem, turystyką i rekreacją, cmentarze, urządzenia użyteczności publicznej, takie jak ustępy publiczne i inne.

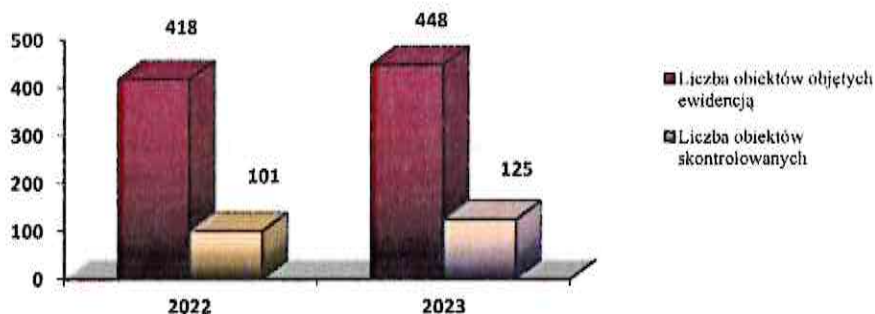
W 2023 r. w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego z zakresu higieny komunalnej znajdowało się 448 obiektów pełniących funkcję użyteczności publicznej.

Tabela nr 3. Wybrane obiekty użyteczności m. Łomża w latach 2022 – 2023.

Lp.	Grupa obiektów użyteczności publicznej	2022		2023	
		Liczba obiektów objętych ewidencją	Obiekty skontrolowane	Liczba obiektów objętych ewidencją	Obiekty skontrolowane
1	Ustępy publiczne	2	2	2	2
2	Pływalnie kryte	2	2	2	2
3	Domy pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę	10	2	11	9
4	Noclegownie	1	0	1	1
5	Hotele	1	1	2	2
6	Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	22	21	21	21
7	Zakłady fryzjerskie	96	20	101	28
8	Zakłady kosmetyczne	78	7	97	14
9	Zakłady odnowy biologicznej	25	2	30	11
10	Inne zakłady świadczące usługi łączone w zakresie fryzjerstwa, kosmetyki, tatuażu i odnowy biologicznej	9	2	10	1
11	Dworce autobusowe	1	1	1	1
12	Tereny rekreacyjne	7	4	8	7
13	Cmentarze	4	0	4	4
14	Domy pogrzebowe	3	0	3	0
15	Inne obiekty użyteczności publicznej jak np.: kina teatry, stadiony, muzea, GOK, itp.	151	8	149	23

W 2023 r. kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 125 obiektach użyteczności publicznej ujętych w ewidencji. Kontrole stanu sanitarnego nie wykazały nieprawidłowości.

Wykres 1. Liczba obiektów użyteczności publicznej objętych ewidencją i obiektów skontrolowanych w latach 2022-2023.

Ww. obiekty stanowią zróżnicowaną grupę pod względem przeznaczenia jak i wymagań sanitarnych. Dlatego też, bieżący nadzór sanitarny ma zróżnicowane wymagania jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii, w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego osobom z nich korzystających. Do istotniejszych elementów nadzoru sanitarnego nad tymi obiektami należy ocena zapewnienia wymogów sanitarno-technicznych ustalonych w przepisach prawa, przestrzeganie warunków higienicznych (bieżący stan sanitarny) pomieszczeń, sprzętów, narzędzi, usług, personelu oraz działania organizacyjne w celu stworzenia bariery sanitarnej pomiędzy "obszarami" brudnymi i czystymi.

4.1. Obiekty świadczące usługi hotelarskie

W ewidencji. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży na terenie miasta znajdowały się 23 obiekty - wszystkie zostały skontrolowane.

W minionym roku nie zanotowano znaczących zmian w zakresie jakości i bezpieczeństwa sanitarnego dla osób korzystających z usług hotelarskich. Dominują obiekty o średnim standardzie. Na terenie miasta funkcjonują dwa skategoryzowane obiekty hotelarskie (o 1 więcej w stosunku do roku 2022), tj.: Hotel OST "Gromada" w Łomży - kat. *** (trzy gwiazdki) oraz Hotel „WRONOWSKI" w Łomży - kat. * (jedna gwiazdka) - co stanowi formalne potwierdzenie wyższego poziomu oferowanych usług.

Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie tego typu obiektów było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, odprowadzanie ścieków bytowo-gospodarczych, sprawność wentylacji pomieszczeń, postępowanie z odpadami komunalnymi, postępowanie z bielizną brudną i czystą, zaopatrzenie w środki czystościowe. Odpowiedni stan sanitarny jest niezbędny z uwagi na zachowanie bezpieczeństwa zdrowotnego osób z nich korzystających, a także przebywających w ich sąsiedztwie. Kontrole stanu sanitarnego przeprowadzone w 2023 r. w tej grupie obiektów nie wykazały nieprawidłowości. Wszystkie obiekty podłączone do wodociągów, nieczystości odprowadzane do kanalizacji lub zbiorników bezodpływowych. Pranie bielizny pościelowej i ręczników odbywa się na ogół w pralniach zewnętrznych, zachowany jest rozdział dróg bielizny czystej i brudnej. Stan pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów oraz zaplecza nie budził zastrzeżeń. W obiektach raz w roku przeprowadzana jest dezynfekcja koców, kołder, poduszek i materacy.

Kontrole sanitarne przeprowadzone przez inspekcję sanitarną wykazały, że właściciele zapewniali odpowiedni stan sanitarny świadczonych usług. Warunki noclegowe wszystkich obiektów są coraz lepsze, a właściciele oferują klientom usługi na coraz wyższym poziomie z uwagi na rosnące wymagania gości i konkurencje na rynku świadczonych usług.

Podczas kontroli obiektów hotelarskich sprawdzano wykonanie badania wody z instalacji ciepłej wody w kierunku obecności bakterii Legionella sp. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

4.2. Domy pomocy społecznej oraz inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Na terenie miasta funkcjonują: dom pomocy społecznej dla osób starszych, dzieci niepełnosprawnych, środowiskowy dom samopomocy, dom dziennego pobytu dla seniorów, ośrodek interwencji kryzysowej, rodzinny dom opieki, noclegownia i ogrzewalnia dla bezdomnych. Przedmiotem kontroli ww. obiektów było zaopatrzenie w wodę, gospodarka ściekowa, postępowanie z odpadami komunalnymi, zaopatrzenie w środki czystości, postępowanie z bielizną brudną i czystą, stan pomieszczeń mieszkalnych, sanitariatów, zaplecza. Domy świadczące opiekę całodobową oferują: całodzienne wyżywienie, terapie zajęciowe i rehabilitacyjne. Posiadają własne pralnie bielizny zachowujące rozdział dróg bielizny czystej i brudnej. Pokoje pensjonariuszy i łazienki nie budziły zastrzeżeń. Odpady komunalne gromadzone prawidłowo. Obiekty tej grupy charakteryzował dostateczny stan sanitarno-techniczny zapewniający bezpieczeństwo sanitarne użytkownikom.

4.3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i inne, w których świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łomży znajdowało się łącznie 239 tego rodzaju obiektów. Największą grupę stanowiły zakłady fryzjerskie. Ww. usługi są bardzo rozpowszechnione na terenie miasta i stanowią łącznie przeważającą część na tle innych obiektów świadczących usługi.

Wykres 2. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i inne, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług.

Przeprowadzone w 2023 r. kontrole sanitarne zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej nie wykazały nieprawidłowości. Wszystkie skontrolowane zakłady zaopatrywane są w wodę z wodociągu publicznego, nieczystości płynne odprowadzane do kanalizacji. W większości zakładów obsługa stosowała ręczniki jednorazowego użytku. Przestrzegana była segregacja bielizny czystej i brudnej. We wszystkich skontrolowanych obiektach znajdowały się pomieszczenia sanitarno-higieniczne, miejsca dla oczekujących klientów, miejsca na odzież wierzchnią i wydzielone miejsca lub szafki na sprzęt porządkowy. Sprzątaniem pomieszczeń zajmował się personel zatrudniony w zakładzie. Na wyposażeniu zakładów znajdowały się środki dezynfekcyjne o aktualnych datach ważności i szerokim spektrum działania, stosowane zgodnie z załączonymi instrukcjami. W obiektach wykonujących zabiegi powodujące naruszenie ciągłości tkanek ludzkich były opracowane i wdrożone procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami

i chorobami zakaźnymi. W skontrolowanych gabinetach używano sterylnych narzędzi przygotowanych w pakietach lub jednorazowych. Odpady komunalne gromadzone są w przeznaczonych do tego celu pojemnikach. W obiektach obowiązywał zakaz palenia wyrobów tytoniowych, a informacje o tym umieszczane były w widocznym miejscu. Skontrolowano 57 ww. obiektów – nie stwierdzono nieprawidłowości o zasadniczym znaczeniu dla zdrowia.

4.4. Inne obiekty użyteczności publicznej.

W tej grupie znajdują się różnorodne obiekty np. galerie, stadion sportowy, domy kultury, biblioteki, kina, pralnie i inne. Odpowiedni stan sanitarny jest niezbędny z uwagi na zachowanie bezpieczeństwa zdrowotnego osób z nich korzystających, a także przebywających w ich sąsiedztwie. Kontrole stanu sanitarnego przeprowadzone w 2023 r. w tej grupie obiektów nie wykazały nieprawidłowości. Wszystkie obiekty podłączone do wodociągów publicznych, a nieczystości płynne odprowadzane do kanalizacji. Sanitariaty były odpowiednio wyposażone i zadbane. Zapewniona była odpowiednia ilość pojemników na odpady komunalne.

5. Nadzór nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi.

W ramach nadzoru nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego przeprowadzono 4 kontrole prowadzonej ekshumacji zwłok ludzkich, w której uczestniczył pracownik PSSE w Łomży. Czynności ekshumacyjne były przeprowadzane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Skontrolowano środki transportu do przewożenia zwłok. Sprawdzano czy samochody w myśl rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie wydawania zezwoleń na przewóz zwłok i szczątków ludzkich (Dz.U. z 2007 r. nr 249, poz. 1866) posiadają kabinę kierowcy odizolowaną od części przeznaczonej na umieszczenie zwłok albo szczątków, zabezpieczone są przed przesuwaniem się trumny, podłogę w części przeznaczonej na umieszczenie trumny wykonaną z materiałów łatwo zmywalnych i odpornych na działanie środków dezynfekujących oraz wydzielone miejsce na przechowywanie środków dezynfekcyjnych, sprzętu myjąco-czyszczącego i jednorazowych rękawic ochronnych. Kontrolowani deklarowali przeprowadzanie dezynfekcji środka transportu w części przeznaczonej na umieszczenie zwłok i szczątków ludzkich, każdorazowo po przewiezieniu zwłok środkami o działaniu bakteriobójczym, wirusobójczym i grzybobójczym. Nie odnotowano nieprawidłowości w tym zakresie.

W 2023 roku wydano 11 decyzji administracyjnych zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich i 20 postanowień opiniujących pozytywnie wnioski Prezydenta Łomży w sprawie sprowadzenia do Polski zwłok osoby zmarłej poza granicami kraju.

6. Środki transportu publicznego.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Łomży w 2023 r. przeprowadziła kontrole 8 środków transportu publicznego. Skontrolowano 4 firmy świadczące usługi komunikacji dalekobieżnej i turystycznej. Kontrole ww. środków transportu nie wykazały większych zaniedbań.

Wnioski:

- ❖ Działania Inspekcji Sanitarnej w zakresie kompetencji pionu higieny komunalnej przyczyniają się do bezpieczeństwa zdrowotnego wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Jakość wody z wodociągu Łomża w ciągu całego 2023 r. była przydatna do spożycia przez ludzi i zgodna z obowiązującymi przepisami prawa. Natomiast wodociąg Szpitala Wojewódzkiego w Łomży dostarczał wodę warunkowej przydatności do spożycia przez ludzi z uwagi na podwyższone żelazo i mętność w ciągu całego roku.
- ❖ Na podstawie przeprowadzonych w 2023 r. badań ciepłej wody w budynkach użyteczności publicznej i budynkach zamieszkania zbiorowego na obecność pałeczek Legionella sp. wynika, iż na nadzorowanym terenie występują przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii

w skontrolowanych obiektach (skażenia średnie), w związku z czym należy zwrócić większą uwagę administratorów na właściwą eksploatację instalacji ciepłej wody.

- ❖ Sprawowany nadzór nad pływalniami wykazał, iż jakość wody nie zagrażała bezpieczeństwu zdrowotnemu kąpiących się, stan sanitarny obiektów nie budził zastrzeżeń.
- ❖ Woda w „Łomżyńskim Kąpielisku Miejskim” w sezonie kąpieliskowym spełniała obowiązujące wymagania określone rozporządzeniem z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz.U. poz. 255) i nadawała się do kąpieli, za wyjątkiem okresu od 21.08.2023 r. do 23.08.2023 r. – krótkotrwałe zanieczyszczenie (*Escherichia coli*).
- ❖ Nadzór sanitarny sprawowany nad obiektami użyteczności publicznej w 2023 r. nie wykazał zagrożeń o zasadniczym znaczeniu dla zdrowia. Nie stwierdzono obiektów ze złym stanem sanitarno-technicznym. W większości właściciele dbają o wygląd estetyczny obiektów, standard wyposażenia jak i poziom świadczonych usług.
- ❖ Liczba obiektów w ewidencji higieny komunalnej w 2023 roku na terenie miasta wynosiła – 448. W ww. obiektach przeprowadzono 153 kontrole. Wydano 23 decyzje merytoryczne, 12 decyzji płatniczych, 29 postanowień, wystosowano 17 wystąpień, 8 opinii. W ramach działalności statutowej do badań laboratoryjnych pobrano 42 próbki wody.

Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grodzkiego Łomży z zakresu bezpieczeństwa żywności

W powiecie grodzkim ilość obiektów żywności i żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wg prowadzonych rejestrów w roku 2023 wynosiła 755. W roku sprawozdawczym skontrolowano 351 obiektów (w tym 1 obiekt nie nadzorowany przez PPIS w Łomży). Przeprowadzono w nich 443 kontrole w tym 54 kontrole interwencyjne (w ramach systemu RASFF – 32 kontrole oraz w związku z sygnałami obywateli – 22 kontrole). Po wpłynięciu stosownych wniosków od przedsiębiorców i dokonaniu inspekcji zatwierdzono 35 zakładów. Ponadto :

- ❖ wdrożone zasady Dobrej Praktyki Higienicznej posiadało 755 zakładów, a system HACCP funkcjonował w 89 obiektach.
- ❖ w roku sprawozdawczym wydano 108 decyzji administracyjnych.
- ❖ za nieprzestrzeganie przepisów sanitarnych na osoby odpowiedzialne nałożono 4 mandaty karne na sumę 1000 zł.
- ❖ do właścicieli i kierownictwa zakładów wystosowano 76 wystąpień.

W analizowanym roku sprawozdawczym w ramach nadzoru nad importem/eksportem przeprowadzono:

- ❖ 4 kontrole importowe w Składzie Celnym, sporządzając 5 protokołów kontroli, wydając 5 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych,
- ❖ 25 kontroli eksportowych, podczas których oceniono 41 partii środków spożywczych (błonnik, skrobia ziemniaczana, koncentraty, piwo, mieszanki aromatyzujące), sporządzono 29 protokołów kontroli i wydano 29 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych.
- ❖ poza tym na wniosek przedsiębiorcy wystawiono 103 zaświadczenia eksportowe oceniając 247 partii (piwo, majonezy, musztardy, ketchupy).

Ogółem w 2023 roku do badań laboratoryjnych pobrano 261 próbek, w tym:

- 251 próbek środków spożywczych,
- 4 próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością,
- 6 próbek wymazów sanitarnych.

Próbki odpowiadały wymaganiom obowiązującego prawa.

W roku sprawozdawczym w zakresie jakości sposobu żywienia skontrolowano 31 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego, oceniając 31 jadłospisów na kontroli (niekwestionowane).

Do badań laboratoryjnych oceny jakości sposobu żywienia pobrano:

- 1 próbkę posiłku w przedszkolu (niekwestionowana),
- 1 próbkę zestawienia dekadowego w szpitalu, która została zakwestionowana ze względu na niską wartość energetyczną oraz niską zawartość witaminy C. Do Dyrektora szpitala wystosowano wystąpienie.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad zakładami żywności i żywienia w 2023 roku dokonano kontroli w zakresie:

- oceny prawidłowości znakowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (wyrobów gotowych w tym potencjalnie zawierających GMO, suplementów diety, żywności dla określonych grup),
- oceny przestrzegania przez przedsiębiorców regulacji prawnych dotyczących zanieczyszczeń: mikrobiologicznych, chemicznych w tym pestycydów,
- oceny stosowania w produkcji żywności dozwolonych substancji dodatkowych,
- oceny prawidłowości przeprowadzania procesów mycia i dezynfekcji,
- nadzoru nad podmiotami działającymi na rynku spożywczym prowadzącymi działalność w zakresie produkcji pierwotnej, dostaw bezpośrednich oraz rolniczego handlu detalicznego,
- nadzoru na materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Wypoczynek zimowy i letni :

W sezonie:

a/ zimowym 2023 skontrolowano 3 zakłady znajdujące się w bazie wypoczynku MEN:

1 stołówkę w domu wczasowym, 1 stołówkę w bursie oraz 1 gospodarstwo agroturystyczne gdzie odbywały się kolonie dla dzieci i młodzieży. We wszystkich kontrolach zakładów brali udział przedstawiciele Promocji Zdrowia oraz Higieny Dzieci i Młodzieży a w 2 kontrolach (dom wczasowy, gospodarstwo agroturystyczne) uczestniczyli przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji w Łomży.

b/ letnim 2023 skontrolowano 5 zakładów znajdujących się w bazie wypoczynku MEN (1 stołówkę w domu wczasowym, gdzie odbywały się kolonie dla dzieci i młodzieży, 2 gospodarstwa agroturystyczne, w których odbywały się: obóz letni dla dzieci i młodzieży oraz kolonie letnie, 2 zakłady żywienia zbiorowego otwartego, w których stołowali się uczestnicy przebywający na obozach letnich. Podczas kontroli w 1 zakładzie żywienia zbiorowego otwartego wzięli udział przedstawiciele Promocji Zdrowia oraz Higieny Dzieci i Młodzieży.

Podczas czynności kontrolnych w w/w obiektach dokonano oceny:

- ❖ spełnienia wymagań formalnych do prowadzenia danego zakresu działalności,
- ❖ jakości surowców i półproduktów wykorzystywanych do przyrządzania posiłków oraz ich znakowania,
- ❖ sposobu ich przechowywania i przestrzegania terminów przydatności do spożycia/ daty minimalnej trwałości,
- ❖ stosowanych receptur i technologii sporządzanych potraw, warunków ich wytwarzania, przechowywania i dystrybucji,
- ❖ spełnienia obowiązku zapewnienia identyfikowalności wykorzystywanych w zakładzie surowców potrzebnych do produkcji potraw,
- ❖ stanu technicznego i sanitarno–porządkowego pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych i socjalnych oraz wyposażenia,
- ❖ higieny osobistej i zdrowotności zatrudnionego personelu,
- ❖ sposobu dystrybucji i podawania posiłków,
- ❖ prawidłowości realizacji oraz skuteczności wdrożonej i funkcjonującej w zakładzie kontroli

wewnętrznej opartej o zasady GHP/GMP a także sposobu dokumentowania działań z w/w zakresu,

- ❖ sposobu przekazywania konsumentom informacji na temat wykazu składników oferowanych potraw, w tym składników powodujących alergie lub reakcje nietolerancji,
- ❖ sposobu prowadzenia i realizacji żywienia,
- ❖ sposobu usuwania odpadków poprodukcyjnych i pokonsumpcyjnych.

W kontrolowanych obiektach posiłki przygotowywane były na miejscu. Żywienie w w/w placówkach odbywało się w oparciu o opracowane jadłospisy na czas trwania wypoczynku, zatwierdzone przez organizatorów. W trakcie przeprowadzonych kontroli dokonano oceny jakości i sposobu żywienia uczestników wypoczynku zimowego i letniego poprzez teoretyczną ocenę 8 jadłospisów (niekwestionowane).

Stwierdzono iż :

- całodzienne jadłospisy zawierały produkty spożywcze pochodzące z różnych grup środków spożywczych (pieczywo, płatki zbożowe, kasze, makaron, ryż; warzywa, owoce; mleko i produkty mleczne, mięso, ryby, jaja, nasiona roślin strączkowych i inne nasiona, orzechy),
- zupy, sosy oraz potrawy sporządzano z naturalnych składników, bez użycia koncentratów spożywczych, z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników,
- wykorzystywano różne techniki sporządzania potraw (gotowanie, duszenie, pieczenie, smażenie), • potrawy smażone podawano nie częściej niż dwa razy,
- do smażenia używany był olej rzepakowy,
- porcja ryby podana była raz podczas turnusu,
- podawano warzywa i owoce (codziennie) w postaci surowej i przetworzonej (w dużej mierze wykorzystywano warzywa i owoce sezonowe),
- w niektórych obiektach:
  - zupy podawano w wazach co umożliwiało dokładkę, •
  - dzieci miały możliwość wyboru pomiędzy różnymi, gatunkami wędlin i serów (stół szwedzki podczas śniadania i kolacji),
- w trakcie trwania turnusu żadna z potraw nie powtórzyła się,
- posiłki podawano o stałych porach,
- placówki opracowały informacje dla uczestników o składnikach i występowaniu czynników alergicznych w oferowanych do konsumpcji potrawach (wywieszane na tablicach informacyjnych oraz dodatkowo dostępne u pań intendentek i bufecie restauracyjnym).

Podczas przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zagadnień objętych kontrolą.

W roku sprawozdawczym prowadzone były również działania kontrolne w ramach systemu RASFF.

W roku 2023 w porównaniu do roku 2022 bieżący stan sanitarny obiektów żywności i żywienia znajdujących się na terenie powiatu grodzkiego nieznacznie się pogorszył. Natomiast zmalała liczba próbek kwestionowanych (z 1,69% w 2022 r. do 0 w 2023 r).

Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grodzkiego Łomży z zakresu higieny pracy

W roku 2023 roku w ewidencji było 268 zakładów pracy, zaplanowano do kontroli 93 zakłady, przeprowadzono 105 kontroli w 103 zakładach pracy. 14 zakładów zostało zlikwidowanych.

Wydano 1 decyzję umarzającą oraz 1 decyzję płatniczą.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

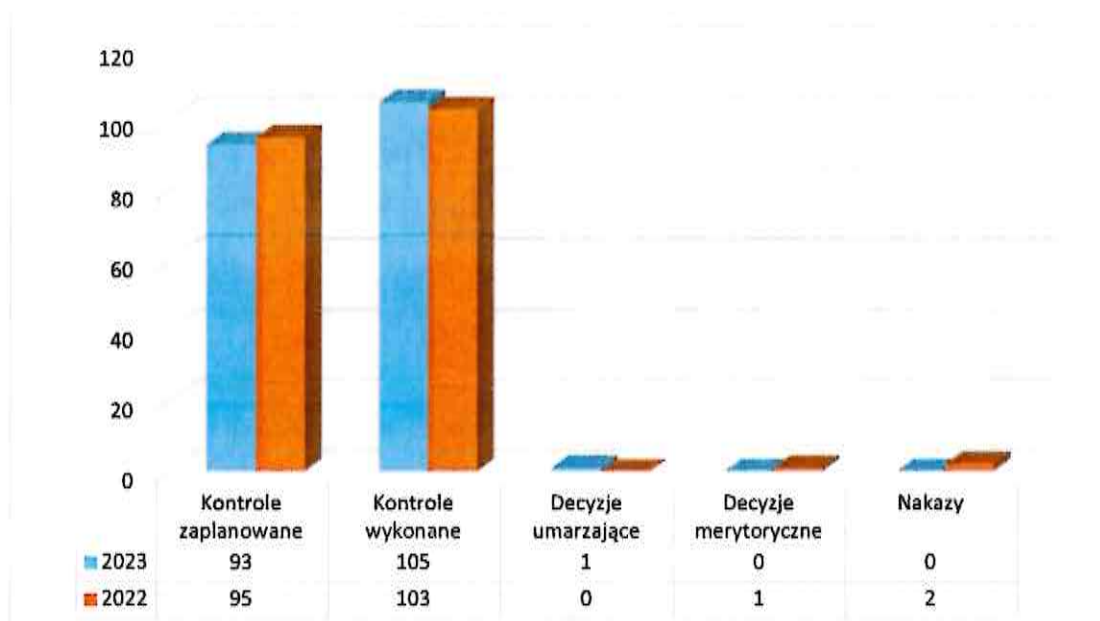
- Nieprawidłowości obowiązujących przepisów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. Uchybienie dotyczyło nieprawidłowego oznakowania produktu. Na powyższe wydano decyzję umarzającą postępowanie, gdyż zakład wcześniej zawiadomił PPIS o zwrocie do

producenta źle oznakowanego artykułu.

- Stwierdzono przekroczenia NDS czynników chemicznych na stanowiskach pracy.

W 2023 roku pracownicy Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami wykonali 105 kontrole w 103 zakładach pracy. W porównaniu do roku poprzedniego wykonano o 2 kontrole więcej. Wszystkie zaplanowane kontrole zostały wykonane. Porównując rok poprzedni, daje się zauważyć, iż właściciele firm mają świadomość obowiązujących przepisów prawnych.

W skontrolowanych zakładach warunki pracy, stan higieniczno-sanitarny oraz przestrzeganie wymogów prawnych było ważnym elementem pracy ludzi za to odpowiedzialnych, a przede wszystkim samych pracodawców. Pracownicy przechodzą ciągle szkolenia mające na celu zwiększyć ich świadomość na temat bezpieczeństwa pracy, jak również wpływu szkodliwych substancji na ich stan zdrowia. Wszystkie zakłady zapewniły pracownikom środki ochrony indywidualnej oraz zmniejszyły do minimum czas narażenia pracowników na działanie substancji mutagennych i rakotwórczych

Rycina 1 Porównanie efektów pracy w roku 2023 względem 2022.

Choroby zawodowe:

Następstwem działania czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy lub sposobu wykonywania pracy są rozpoznawane u pracowników choroby zawodowe.

W 2023 r. zgłoszono 3 choroby zawodowe. Wydano 1 decyzję pozytywną dot. choroby zawodowej narządu głosu spowodowaną nadmiernym wysiłkiem głosu trwającym co najmniej 15 lat, pod postacią niedowładu mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głośni i trwałą dysfonią. Wydano również 3 decyzje negatywne dotyczące alergicznego nieczytu nosa, astmy oskrzelowej oraz przewlekłej choroby układu ruchu wywołanej sposobem wykonywania pracy: przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki.

W 2022 r. zgłoszono 1 chorobę zawodową u nauczyciela dot. przewlekłej choroby narządu głosu., wydano 1 decyzję negatywną.

1. Bieżący nadzór sanitarny nad warunkami środowiska pracy w zakładach pracy.

Liczba zakładów w ewidencji		Liczba ujętych w planie kontroli		Liczba skontrolowanych zakładów		Liczba osób zatrudnionych w zakładach		Liczba osób pracujących w poszczególnych zagrożeniach		Liczba Przeprowadzonych kontroli		Liczba protokołów w tym z uchybieniami		Liczba decyzji		Liczba nakazów	
2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
268	261	93	95	103	90	4250	3258	3428	2580	105	103	105/1	103/1	1	1	0	2

Nazwa czynnika	Liczba osób pracujących z danym czynnikiem									
	ogółem		0,0 - 0,1 NDS		0,1 - 0,5 NDS		0,5 - 1,0 NDS		pow. 1NDS	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Hałas	1571	987	965	617	533	328	73	42	0	0
Wibracja ogólna / miejscowa	361	269	294/294	234/234	46/46	23/23	21/21	12/12	0	0
Zapylenie	706	586	355	231	143	112	65	40	0	0
Czynniki chemiczne	2401	1942	715	609	254	229	82	74	2	0
Czynniki rakotwórcze	430	365	203	158	36	27	4	2	0	0
Czynniki biologiczne	2119	1955	Grupa 2 - 2119				Grupa 3- 1431			

Na terenie powiatu grodzkiego nie prowadzą działalności producenci, importerzy i eksporterzy prekursorów narkotyków. W w/w tabeli ujęto tylko dystrybutorów.

2. Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w związku z wejściem w życie rozporządzenia REACH w celu zapewnienia swobodnego przepływu substancji chemicznych w ich postaci własnej lub jako składniki preparatów i w wyrobach

• Podmioty stosujące substancje i preparaty chemiczne

Liczba zakładów w ewidencji		Liczba ujętych w planie kontroli		Liczba skontrolowanych zakładów		Liczba osób zatrudnionych w zakładach		Liczba osób pracujących w narażeniu na czynniki chemiczne		Liczba przeprowadzonych kontroli		Liczba protokołów w tym z uchybieniami		Liczba decyzji		Liczba nakazów	
2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
154	163	61		61	64	4081	2945	2279	1813	62	65	62/0	65/0	0	0	0	0

• Podmioty wprowadzające do obrotu (dystrybutorzy) substancje i preparaty chemiczne.

Liczba zakładów w ewidencji		Liczba ujętych w planie kontroli		Liczba skontrolowanych zakładów		Liczba osób zatrudnionych w zakładach		Liczba osób pracujących w narażeniu na czynniki chemiczne		Liczba przeprowadzonych kontroli		Liczba protokołów w tym z uchybieniami		Liczba decyzji		Liczba nakazów	
2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
34	32	12		12	16	179	302	130	157	16	21	16/1	21/0	1	0	0	0

3. Nadzór nad realizacją obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012r w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

Liczba zakładów w ewidencji		Liczba ujętych w planie kontroli		Liczba skontrolowanych zakładów		Liczba osób zatrudnionych w zakładach		Liczba osób pracujących w narażeniu na czynniki rakotwórcze lub mutagenne		Liczba przeprowadzonych kontroli		Liczba protokołów w tym z uchybieniami		Liczba decyzji		Liczba nakazów	
2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2022	2023	2023	2022
53	46	26		26	23	2056	1896	430	365	27	23	26/0	23/0	0	0	0	0

Nazwa czynnika rakotwórczego	Liczba osób pracujących w narażeniu
Związki chromu	3
Benzen	81
Pył drewna	35
Promieniowanie X	177
Spaliny Diesla i oleje mineralne	11
Krzemionka krystaliczna	24
Azbest	12
Formaldehyd	13
Tlenek etylenu	19
Cytostatyki	40
Fenoloftaleina	3
Dichromiany i chromiany potasu	5
Lakiery	7

Działania w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi

W 2023 roku pracownicy Sekcji Higieny Pracy prowadzili działania mające na celu egzekwowanie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a w szczególności zapisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych.

Działania w zakresie środków zastępczych w 2023 roku obejmowały m.in.:

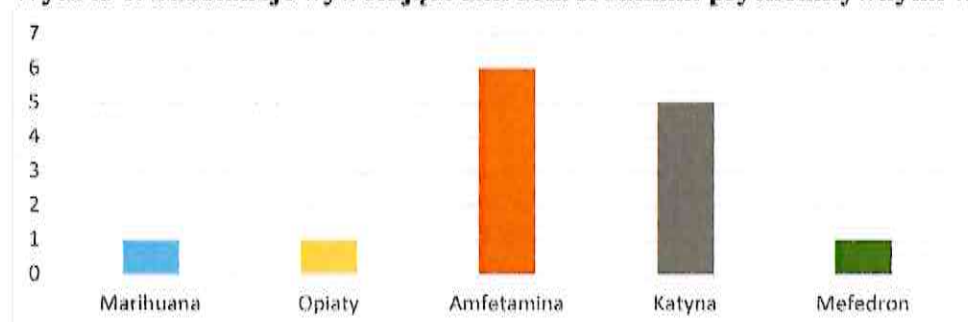
- rejestrowanie zgłaszanych zatruć w tym środkami zastępczymi,
- wprowadzanie i aktualizacja danych w SMIOD elektronicznym systemie gromadzenia i przetwarzania danych dotyczących realizacji ustawowego zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych,
- prowadzenie działań z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.

W ramach nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu nowych środków psychoaktywnych przeprowadzono 6 kontroli punktów stacjonarnych, które mogły oferować środki zastępcze lub substancje psychoaktywne. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Oferowane produkty nie naruszały obowiązujących przepisów prawnych.

W 2023 roku do PPIS w Łomży ze Szpitala Wojewódzkiego w Łomży wpłynęło łącznie **7 zgłoszeń podejrzenia zatrucia środkami psychoaktywnymi**. We wszystkich przypadkach była konieczna hospitalizacja. Cztery zgłoszenia dotyczyły kobiet. Najczęściej hospitalizowane były osoby w grupie 20-30 lat (3 przypadki), jedna osoba była w przedziale wiekowym 30-40 lat i jedna osoba była niepełnoletnia. Pozostałe dwa zgłoszenia w przedziale 40-50 lat dotyczyły jednej kobiety.

W porównaniu z rokiem 2022, w którym odnotowano 3 zgłoszenia zatruć środkami psychoaktywnymi, **liczba zatruć wzrosła aż o 133,3%**. W 2023 roku zatrucia wywołane były katyną (5 przypadków), amfetaminą (6 przypadków), marihuaną i opiatami (1 przypadek) oraz mefedronem (1 przypadek). (wykres 1).

Wykres 1. Substancje wywołujące zatrucia środkami psychoaktywnymi w 2023 r.

W celu zredukowania zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze

na terenie działania PPIS prowadzono akcje profilaktyczne poprzez promocję zdrowia psychicznego, promocję zdrowego stylu życia oraz informowanie o szkodliwości środków odurzających i substancji psychotropowych. W 2023 roku w ramach profilaktyki uzależnień związanych z używaniem „nowych narkotyków” pracownicy Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami podjęli działania informacyjno-edukacyjne w ramach wypoczynku wakacyjnego (92 uczestników) oraz zimowej szkoły bezpieczeństwa (40 uczestników) w ośrodku „CARITAS BLIŹNIM” w Ptakach k/Nowogrodu. Uczestnicy mieli możliwość zasięgnąć informacji nt. zagrożeń wynikających z zażywania narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych. Zostali zapoznani z podstawową terminologią dotyczącą środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, jak również zwrócono uwagę na konsekwencje prawne, związane z zażywaniem i posiadaniem narkotyków i „dopalaczy”. W trakcie spotkań rozdawane były również ulotki „Stop nowym narkotykom” oraz inne materiały informacyjno-edukacyjne otrzymane z Sekcji Promocji Zdrowia WSSE w Białymstoku.

Łącznie w działaniach profilaktycznych prowadzonych wraz z pracownikami Promocji Zdrowia uczestniczyły 132 osoby.

Na Facebooku Stacji udostępniono raport Głównego Inspektora Sanitarnego, który dotyczył zatruc środkówami zastępczymi lub nową substancją psychoaktywną za rok 2022. Raport ten przekazano też innym podmiotom: Szpitalowi Wojewódzkiemu w Łomży, Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego SPZOZ w Łomży i Zakładom Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Łomży.

Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grodzkiego Łomży z zakresu nadzoru zapobiegawczego

Zadaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi na etapie planowania przestrzennego, projektowania i realizacji inwestycji oraz dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych. Zapobiegawczy nadzór sanitarny sprawuje nadzór pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych nad warunkami higieny: środowiska, pracy, procesów nauczania i wychowania, wypoczynku i rekreacji, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinny spełniać pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne i inne obiekty budowlane - przy wydawaniu opinii, postanowień i decyzji na wniosek organu administracji lub zainteresowanego podmiotu na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, w szczególności objętych nadzorem bieżącym przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Realizacja przedsięwzięć mogących (zawsze lub potencjalnie) znacząco oddziaływać na środowisko może powodować uciążliwości i oddziaływanie ich w sposób ujemny na poszczególne elementy środowiska, w tym na zdrowie człowieka. W związku z powyższym organ sanitarny przy opiniowaniu powyższych przedsięwzięć zwraca uwagę na:

- jakość powietrza,
- klimat akustyczny,
- gospodarkę wodno-ściekową,
- gospodarkę odpadami

oraz na zdrowie ludzi.

W 2023r. na terenie powiatu grodzkiego w ramach nadzoru zapobiegawczego:

- 1/ przeprowadzono 7 kontroli;
- 2/ wydano 5 opinii o zgodności wykonania obiektu z projektem budowlanym;
- 3/ wydano 1 opinię na niepubliczne przedszkole,
- 4/ wydano 13 opinii w sprawie obowiązku sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz jego zakresu;

5/ wydano 4 opinie dot. dokumentacji projektowej obiektów innych niż mogących pogorszyć stan środowiska;

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Łomży zajął stanowisko w 48 sprawach między innymi dotyczących: wymagań sanitarnohigienicznych i warunków technicznych dla obiektów nowobudowanych, modernizowanych i adaptowanych, przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Przy wydawaniu opinii o przydatności do użytkowania adaptowanych, modernizowanych, nowobudowanych obiektów zwracano szczególną uwagę na:

- wysokość, powierzchnie i oświetlenie,
- właściwe wykończenie ścian i posadzek,
- na układ funkcjonalny pomieszczeń,
- pomieszczenia sanitarno-higieniczne i socjalne oraz wyposażenie ich w odpowiednią armaturę sanitarną,
- urządzenia technologiczne,
- wynik badania wody.

W porównaniu z latami poprzednimi w dalszym ciągu obserwuje się poprawę warunków sanitarno-higienicznych na różnych etapach procesu inwestycyjnego. Dotyczy to zwłaszcza dużych obiektów użyteczności publicznej, komunalnych, usługowych, zakładów pracy, służby zdrowia, oświaty, które były kontrolowane pod względem zastosowania rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne przyszłych użytkowników.

Wyposażone są w nowoczesne urządzenia produkcyjne i linie technologiczne, wykonane z wyrobów wysokiej klasy, co powoduje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Ocena bezpieczeństwa sanitarnego powiatu grodzkiego Łomży z zakresu higieny dzieci i młodzieży

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łomży w roku 2023 objęli nadzorem 111 obiektów nauczania i wychowania. W roku szkolnym 2022/2023 została zlikwidowana Branżowa Szkoła I stopnia w Łomży przy ul. Ciepłej 22. Skontrolowano **47 placówek stałych z terenu miasta**, tj.: 4 żłobki, 15 przedszkoli, 7 szkół podstawowych, 6 liceów ogólnokształcących, 5 zespołów szkół, 1 technikum, 2 centra kształcenia zawodowego, 1 pozaszkolną placówkę specjalistyczną, 1 uczelnię wyższą, 2 bursy szkolne, 1 świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci i młodzieży, 1 dom pomocy społecznej, 1 placówkę opiekuńczo-wychowawczą.

Sporządzono następujące informacje dotyczące:

- przygotowania placówek do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2022/2023,
- sprawozdań dotyczących warunków zdrowotnych w placówkach nauczania i wychowania powiatu łomżyńskiego,
- informacji dotyczących ewidencji obiektów,
- wykazu szkół uczniów, słuchaczy i studentów kształcących się do wykonywania prac, przy których istnieje obowiązek wykonywania badań zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy 1 o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych,
- możliwości pozostawienia przez uczniów części podręczników i przyborów szkolnych w szkołach podstawowych, liceach, szkołach ponadpodstawowych i w zespołach szkół,
- informacji o przebiegu trwania i zakończenia wypoczynku zimowego i letniego,
- posiadania certyfikatów na meble i sprzęt sportowy w placówkach oświatowo-wychowawczych.

W czasie ferii zimowych oraz wakacji letnich dokonano oceny **9 placówek, w których odbywał się wypoczynek dzieci i młodzieży.**

Ponadto, w ramach akcji kontrolnej „Bezpieczny plac zabaw” przeprowadzono **kontrole placów zabaw w 30 placówkach** (żłobkach, przedszkolach i szkołach podstawowych).

Stan sanitarno-techniczny placówek oświatowo-wychowawczych.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny większości skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. We wszystkich obiektach dzieci miały zapewnione właściwe warunki higieniczno-sanitarne. W jednej skontrolowanej szkole podstawowej stwierdzono naruszenia sanitarno-techniczne, w związku z czym wydano decyzję administracyjną, tj.: w Szkole Podstawowej nr 7 w Łomży (stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny podłóg na parterze, na I piętrze oraz na II piętrze budynku).

Trwa postępowanie administracyjne z poprzednich lat w:

- Przedszkolu Publicznym nr 1 w Łomży, ul. Wyzwolenia 1, Łomża
- Zespole Szkół Weterynaryjnych i Ogólnokształcących nr 7, ul. St. Konwy 11, Łomża
- Szkole Podstawowej nr 1 w Łomży, ul. Reymonta 9, Łomża.

W 2023 r. wyegzekwowano wykonanie zaleceń z decyzji w Przedszkolu Niepublicznym „Wesołe Słoneczko” w Łomży, ul. Spółdzielcza 74 (zapewniono we właściwym stanie sanitarno-technicznym sufity i ściany w toaletach na parterze i na I piętrze budynku) oraz w II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży, Pl. Kościuszki 3, Łomża (zapewniono we właściwym stanie sanitarno-technicznym ściany w klasopracowni nr 13).

Przeprowadzone zostały remonty bieżące w placówkach nie objętych postępowaniem administracyjnym. Z nadesłanych przed rozpoczęciem roku szkolnego informacji od dyrektorów szkół wynika, iż w większości placówek przeprowadza się na bieżąco prace remontowo - konserwacyjne pomieszczeń dydaktycznych, sanitariatów, sal gimnastycznych, ciągów komunikacyjnych, co poprawia ich stan sanitarno-higieniczny a także zapewnia lepsze warunki nauki i pracy. Największe inwestycje objęły Szkołę Podstawową nr 10, gdzie przeprowadzono generalny remont i wyposażenie czterech sal lekcyjnych oraz korytarza. Wyremontowano także plac zabaw dla dzieci. Przedszkole Publiczne nr 4 i Miejski Żłobek nr 2 zostały dostosowane do wymagań przeciwpożarowych. W żłobku zmodernizowano dwie sale i łazienkę. W Szkole Podstawowej nr 1 w Łomży położono nową posadzkę na holu głównym oraz wykonano prace sanitarne i elektryczne. W II Liceum Ogólnokształcącym w Łomży odnowiono 2 sale lekcyjne. Zamontowano również balustradę wewnętrzną na schodach holu głównego budynku szkoły. Zmodernizowano pomieszczenia lekcyjne w Szkole Podstawowej nr 5, Zespole Szkół Mechanicznych i Ogólnokształcących nr 5, Przedszkolu Publicznym nr 14 oraz I liceum Ogólnokształcącym. W Zespole Szkół Weterynaryjnych i Ogólnokształcących nr 7 wymieniono elewację na nową.

W mieście realizowane są też nowe zadania w obszarze edukacji w placówkach. Trwa budowa Przedszkola Publicznego nr 5 w Łomży. W nowym budynku znaleźć ma się 7 oddziałów dla 175 dzieci oraz żłobek dla 40 dzieci. W 2024 roku ma się zakończyć budowa nowoczesnej sali sportowej przy Szkole Podstawowej nr 5 w Łomży. Nowa sala gimnastyczna wyposażona zostanie w trybunę dla 200 osób. Zaplanowano też siłownię oraz 3 sale ćwiczeń – 2 do gimnastyki korekcyjnej oraz taneczną. W obiekcie znajdą się także: pokój ratownika medycznego, pokój trenera, magazyn sprzętu sportowego, szatnie, ustępy, natryski, pomieszczenia gospodarcze i techniczne.

Fot.1. Budowa Przedszkola nr 5, fot. Miasto Łomża

Fot.2. Budowa hali sportowej przy SP 5, fot. mylomza.pl

Zakończono termomodernizację Bursy Szkolnej nr 2 w Łomży. W ramach zadania wymieniono stolarkę okienną budynku, instalację c.o., wykonano sufity podwieszane na korytarzach i wyremontowano pokoje mieszkalne.

Fot.3. Bursa Szkolna nr 2, fot. radionadzieja.pl

Fot.4. Bursa Szkolna nr 2 po remoncie, fot. PSSE w Łomży

Higiena procesu nauczania i wychowania

W zakresie nadzoru nad higieną procesu nauczania i wychowania realizowany jest szereg zadań dotyczących eliminowania zagrażających zdrowiu dzieci i młodzieży. Do najistotniejszych zasadniczych elementów zdrowotnych, na których koncentrowano uwagę w trakcie dokonywania bieżącego nadzoru należy zaliczyć:

- dostosowanie stołów oraz krzeseł do wzrostu uczniów,
- zasady higieny przy sporządzaniu rozkładów zajęć lekcyjnych,
- zasady bhp w szkolnych pracowniach komputerowych,
- wymianę piasku w piaskownicach oraz stan techniczny urządzeń na placach zabaw.

W 2023 r. skontrolowano 10 placówek pod kątem dostosowania mebli do wzrostu uczniów (6 przedszkolach, 3 szkół podstawowych, 1 zespole szkół). W zbadanych placówkach meble edukacyjne posiadały certyfikaty. Tygodniowy rozkład zajęć skontrolowano w 7 obiektach: 2 szkołach podstawowych, 3 zespołach szkół i 2 liceach. Niewłaściwych rozkładów nie stwierdzono. Podobnie jak w roku 2022 w placówkach nie stwierdzono zagęszczenia w klasach wszystkich typów szkół.

Tabela: Ocena warunków higieny procesu nauczania w powiecie grodzkim w 2023 r.

Rok	Umeblowanie pomieszczeń do nauki				Tygodniowe rozkłady zajęć			
	Dostosowanie do wzrostu		Meble niedostosowane		Skontrolowano		Niewłaściwe	
	Liczba zbadanych uczniów	Ilość placówek	Liczba uczniów	Ilość szkół	Oddziałów	Ilość szkół	W ilu oddziałach	Ilość szkół
2022	310	10	0	0	39	15	0	0
2023	552	10	0	0	21	7	0	0

Podczas bieżących kontroli sprawdzano również obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych. We wszystkich skontrolowanych placówkach każdy uczeń miał dostęp do miejsca, w którym może przechowywać książki, zeszyty i przybory szkolne. W części placówek służą do tego specjalne szafki, w niektórych szkołach są to wyznaczone półki w klasie.

Warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów

Podczas każdej kontroli w placówkach edukacyjnych oceniano dostępność i czystość urządzeń higieniczno-sanitarnych, wyposażenie w środki dezynfekujące i higieniczne (jednorazowe ręczniki papierowe, papier toaletowy, mydło w płynie/płyn do dezynfekcji). Wszystkie skontrolowane placówki posiadały odpowiednie wyposażenie w środki dezynfekujące i higieniczne oraz zapewniały dostęp do bieżącej ciepłej wody w łazienkach. Nie stwierdzono też ponadnormatywnej liczby uczniów na 1 urządzenie sanitarne. Wszystkie placówki posiadały podłączenie do wodociągu miejskiego oraz do sieci kanalizacyjnej centralnej miejskiej.

Opieka medyczna

Sprawdzano sposób sprawowania podstawowej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach. Wśród 37 skontrolowanych placówek (4 żłobki, 15 przedszkoli, 7 szkół podstawowych, 6 liceów ogólnokształcących, 5 zespołów szkół), 18 placówek zapewniało opiekę medyczną na miejscu (gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej). Żłobki i przedszkola nie posiadają gabinetu pielęgniarki. Stwierdzono, że stan sanitarny i techniczny skontrolowanych gabinetów nie budził zastrzeżeń. W większości szkół zapewniono także opiekę stomatologiczną: w gabinetach stomatologicznych funkcjonujących w szkole lub poprzez zawarcie umowy z gabinetem zewnętrznym.

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w 7 skontrolowanych szkołach podstawowych w 2023 r. przedstawiają się następująco:

- 5 placówek posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem
- 1 placówka posiada szkolny zespół sportowy bez boiska
- 1 szkoła dysponuje salą rehabilitacyjną.

Jedno skontrolowane technikum posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem. W 5 skontrolowanych zespołach szkół 1 placówka dysponuje salą gimnastyczną z boiskiem, 4 placówki posiadają szkolny zespół sportowy z boiskiem. Trzy licea ogólnokształcące wyposażone są w szkolny zespół sportowy z boiskiem, zaś 3 placówki w salę gimnastyczną z boiskiem. Jedna skontrolowana uczelnia wyższa nie posiada infrastruktury do prowadzenia WF, przez co zajęcia prowadzone są poza placówką.

Podobnie jak w latach ubiegłych, bardzo mały procent uczniów korzysta z natrysków po lekcjach wychowania fizycznego. W wielu szkołach natryski są wykorzystywane są jedynie po dodatkowych zajęciach sportowych.

Tabela: Warunki do prowadzenia zajęć w-f.

Rodzaj placówki		Posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć WF									
		liczba placówek posiadających:									
		tylko			sale(e) gimnastyczne(a) z boiskiem	sale(e) zastępczą(e) /rekreacyjną(e) * z boiskiem	sale(e) gimnastyczną (e) i sale(c) zastępczą(c) /rekreacyjną (e)*		szkolny zespół sportowy**		brak infrastruktury do wf
		sale(e) gimnastyczna(e)	sale(e) zastępczą(e) /rekreacyjną(e)	boisko (a) sportowe			z boiskiem	bez boiska	z boiskiem	bez boiska	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Szkoły samodzielne	szkoły podstawowe	0	1	0	0	0	0	0	5	1	0
	technika	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
	licea ogólnokształcące i uzupełniające	0	0	0	2	0	0	1	3	0	0
	szkoły specjalne	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Zespół szkół	ogółem	0	0	0	1	0	0	0	4	0	0
Szkoły wyższe	publiczne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	niepubliczne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Ocena warunków higieniczno – sanitarnych wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2023 roku w powiecie grodzkim przeprowadzono **3 kontrole wypoczynku zimowego** na terenie miasta – 2 kontrole w miejscu zamieszkania oraz 1 kontrolę w obiekcie okazjonalnie wykorzystywanym do wypoczynku. W wypoczynku uczestniczyło łącznie **61 dzieci i młodzieży**. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zagadnień objętych kontrolą, wobec czego nie podejmowano działań represyjnych.

W okresie wakacyjnym przeprowadzono **5 kontroli kolonii i półkolonii letnich**: w 2 obiektach całorocznych i 3 kontrole w miejscu zamieszkania. W wypoczynku uczestniczyło łącznie **292 dzieci i młodzieży**.

Stan higieniczno-sanitarny w skontrolowanych obiektach uznano za prawidłowy. Nie stwierdzono zatruc pokarmowych, zachorowań i wypadków. Podczas wypoczynku w placówkach opieka medyczna sprawowana była na zasadzie doraźnych potrzeb medycznych - SOR w Łomży lub na miejscu (pielęgniarka).

W ramach współpracy kontrole wypoczynku przeprowadzone zostały wspólne z przedstawicielami Komendy Miejskiej Policji w Łomży oraz pracownikami Bezpieczeństwa Żywności PSSE w Łomży. Ponadto prowadzono działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży w miejscach wypoczynku przy współpracy pracowników Promocji Zdrowia PSSE w Łomży, przedstawicieli Komendy Miejskiej Policji w Łomży, Powiatowej Straży Pożarnej w Łomży. Zajęcia edukacyjne dotyczyły głównie: bezpieczeństwa podczas wypoczynku nad wodą i w lesie, nadmiernego opalania i szkodliwości promieniowania słonecznego, skutków zażywania „dopalaczy”, zapobiegania chorobom zakaźnym.

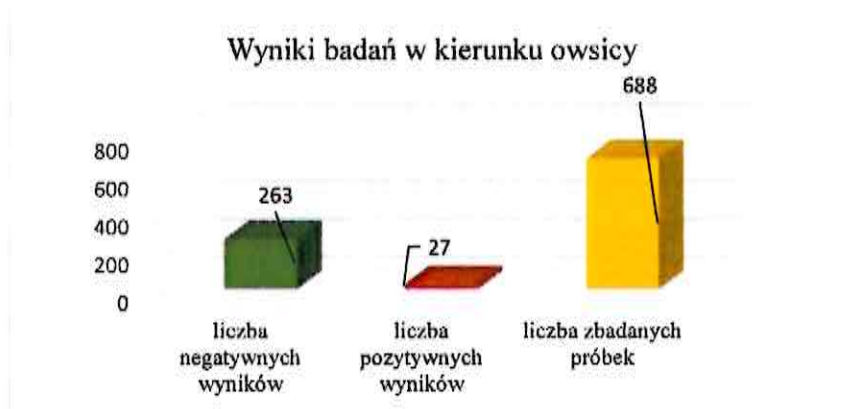

Fot. 5. Spotkania edukacyjne podczas ferii zimowych i kolonii letnich w Akademii Szachowej w Łomży, fot. PSSE w Łomży

Działania w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia

Badania dzieci w wieku przedszkolnym w kierunku owsicy

W 2023 r. realizowano akcję profilaktycznych badań w kierunku owsicy u dzieci w wieku przedszkolnym. W 2023 r. **przebadano 263 dzieci** i wykonano 688 oznaczeń mikrobiologicznych pod kątem obecności jaj owsików. Przebadano dzieci z 6 przedszkoli w Łomży. Większość uczniów (90%) uzyskało negatywne wyniki, zaś u 10% dzieci potwierdzono obecność owsików. Rodzicom i dyrektorom placówek przekazano wskazówki dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia owsicy.

Kontrole w ramach akcji „Bezpieczny plac zabaw”

W ramach akcji kontrolnej „Bezpieczny plac zabaw” przeprowadzono **30 kontroli placów zabaw** (w 5 żłobkach, 18 przedszkolach, 7 szkołach podstawowych). Podczas kontroli szczególną uwagę zwrócono na bieżący stan sanitarno-techniczny urządzeń zabawowych, prowadzenie regularnych kontroli placów zabaw, konserwacji i napraw urządzeń, posiadania certyfikatów na urządzenia potwierdzających zgodność z normą PN 1176, zabezpieczenie otworów kanalizacyjnych i studzienek, wymianę piasku w piaskownicach. W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości zagrażających zdrowiu i życiu użytkowników.

Fot. 6. Plac zabaw w Przedszkolu nr 14, fot. PSSE w Łomży

Fot. 7. Plac zabaw w SP nr 1, fot. PSSE w Łomży

Fot. 8. Plac zabaw w Przedszkolu nr 15, fot. PSSE w Łomży

Ponadto podejmowano inne przedsięwzięcia we współpracy z Sekcją Promocji Zdrowia, m.in.:

- spotkanie z rodzicami uczniów Przedszkola Publicznego nr 4 w Łomży dotyczące profilaktyki wszawicy,
- spotkania dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 10 w Łomży w ramach programu „Czyste Powietrze Wokół Nas”,
- spotkanie w I Liceum Ogólnokształcącym w Łomży na temat czerniaka w ramach programu „Znamię? Znam je”,
- spotkanie edukacyjne dla dzieci w przedszkolu „Mały Artysta” w Łomży dot. zdrowego żywienia,
- spotkania dot. bezpiecznego wypoczynku z uczestnikami kolonii w ramach akcji „Letnia Szkoła Bezpieczeństwa” i ferii zimowych w ramach akcji „Zimowa Szkoła Bezpieczeństwa”,
- pogadanka dla uczniów Zespołu Szkół Specjalnych nr 8 w Łomży na temat "Higiena okresu dojrzewania"
- prelekcja dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego w Łomży w zakresie skutków zdrowotnych i prawnych stosowania e-papierosów,
- spotkanie edukacyjne dla uczniów III Liceum Ogólnokształcącego w Łomży dot. bezpiecznych wakacji,
- spotkanie edukacyjne „Poznaj ryzyko” dla uczniów Zespołu Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących nr 6 w Łomży ukazujące skutki zdrowotne palenia papierosów i e-papierosów,
- spotkanie na temat "Choroby wieku podeszłego" w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łomży Filia Nr 2.

Udział w innych imprezach i wydarzeniach:

- piknik integracyjny zorganizowany przez Miasto Łomża z okazji Dnia Osób z Niepełnosprawnością
- stoisko profilaktyczne PSSE w Łomży
- Światowy Dzień bez Tytoniu w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Mechanicznych nr 5 w Łomży
- pogadanka dla uczniów
- akcja „Plaża” nad rzeką Narew w Łomży - zorganizowana przez Komendę Miejską Policji w Łomży dot. bezpiecznych wakacji – stoisko PSSE w Łomży
- Piknik Rodzinny w Parku Jana Pawła II w Łomży – stoisko profilaktyczne PSSE w Łomży
- powiatowy etap Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o HIV/AIDS w Zespole Szkół Weterynaryjnych i Ogólnokształcących nr 7 w Łomży
- „Seniorada” – święto seniorów na Starym Rynku w Łomży – stoisko PSSE w Łomży

Fot.9. Piknik Rodzinny w Łomży, fot. Radio Nadzieja

Fot. 10. Podlaski Piknik Rodzinny w Łomży, fot. Radio Nadzieja

Fot. 11. Festyn rodzinny w Parku Jana Pawła II Łomży, fot. Radio Nadzieja

Fot.12. Seniorada 2023, fot. 4lomza.pl, PSSE w Łomży

Podsumowanie

1. W placówkach oświatowo-wychowawczych w mieście Łomża prowadzone są bieżąco prace remontowo-konserwacyjne zmierzające do poprawy stanu sanitarno-higienicznego. Organy prowadzące placówki edukacyjne starają się sukcesywnie i w miarę możliwości inwestować w szkoły i przedszkola, w celu zwiększenia bezpieczeństwa oraz komfortu pracy i nauki w tych placówkach.
2. Prowadzone jest postępowanie administracyjne wobec jednej placówki. Do zrealizowania pozostają też 3 decyzje z lat poprzednich.
3. W roku 2023 na terenie miasta Łomża nie powstały żadne nowe placówki, zlikwidowaną jedną szkołę branżową.
4. Wszystkie placówki zapewniają właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów.
5. Wszystkie skontrolowane szkoły posiadają podstawową infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W mieście powstają nowe hale sportowe i nowa infrastruktura sportowa. Podobnie, jak w roku ubiegłym w wielu spośród skontrolowanych szkół stwierdzono niewykorzystanie natrysków po zajęciach wychowania fizycznego.
6. Szkoły zapewniają odpowiednie warunki pracy ucznia w placówkach nauczania i wychowania. Meble są dostosowane do wzrostu uczniów. Przy ustalaniu tygodniowych rozkładów zajęć uwzględniane są zasady higieny pracy umysłowej ucznia. W kontrolowanych placówkach zapewniono uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej.
7. Badania dzieci w wieku przedszkolnym pod kątem owsicy wykazały, że problem dotyczy 10% uczniów, co potwierdza, że owsica jest często występującą chorobą pasożytniczą w wieku przedszkolnym.
8. Opieka zdrowotna w szkołach realizowana jest przez pielęgniarki, większość szkół posiada własny gabinet. W niektórych placówkach funkcjonują gabinety stomatologiczne.
9. Kontrole akcyjne placów zabaw w szkołach i przedszkolach wykazały, że dyrektorzy zapewniają systematyczne przeglądy urządzeń zabawowych, dbają o wymianę piasku w piaskownicach przed rozpoczęciem sezonu oraz nabywają sprzęty i urządzenia zabawowe posiadające certyfikaty/atesty.

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w mieście Łomża

I. Wprowadzenie

Oświata zdrowotna i promocja zdrowia PSSE w Łomży swoją działalność prowadzi zgodnie z zapisami Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia, a także sytuacji epidemiologicznej oraz problemów i potrzeb zdrowotnych społeczeństwa lokalnego. Realizując zapisy art. 6. Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Dział Promocji Zdrowia inicjuje, organizuje, prowadzi i koordynuje działalność oświatowo-zdrowotną w powiecie w celu kształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych lokalnej społeczności.

Zdrowie i promocja zdrowia są starannie ze sobą połączone. To właśnie między innymi od jakości i nasilenia działań promocyjnych na rzecz zdrowia zależy, jak wyglądają statystyki zdrowotne polskiego społeczeństwa na tle innych krajów Unii Europejskiej. Opieka medyczna, choć niezwykle pomocna w rozpowszechnianiu działań na rzecz zdrowia, nie ma tutaj zasadniczego znaczenia, bo promocja zdrowia to przede wszystkim przedsięwzięcie polityczne i społeczne, wymagające zaangażowania się wielu jednostek i grup ludzi.

W 2023 roku działania z zakresu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia PSSE w Łomży miały na celu minimalizowanie negatywnych zjawisk w zdrowiu publicznym oraz dbanie o bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców poprzez propagowanie zdrowego stylu życia, zachęcanie do aktywności fizycznej, przeciwdziałanie problemom uzależnień. Ponadto prowadzone były działania edukacyjne związane z zapobieganiem chorób zakaźnych i promocją szczepień ochronnych.

Działania edukacyjne, promocyjne i profilaktyczne prowadzone były zgodnie z zamierzeniami Głównego Inspektoratu Sanitarnego. Kluczowe miejsce działań skupione było w placówkach oświatowych. Szkoła jest bowiem jednym z najważniejszych środowisk codziennego życia, w którym jak najbardziej powinno się inwestować w zdrowie uczniów, późniejszych pracowników. Jest ona także środowiskiem, w którym mogą pojawiać się zagrożenia dla zdrowia.

Jedną z głównych działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Łomży jest wdrażanie, prowadzenie i monitorowanie realizacji programów edukacyjnych z zakresu zdrowia publicznego. Znaczna większość proponowanych do realizacji programów kierowana jest do wychowanków i uczniów placówek oświaty. Spowodowane jest to tym, że w szkołach najłatwiej i najskuteczniej można dotrzeć do młodych ludzi.

Dział Promocji Zdrowia PSSE Łomża prowadził następujące ogólnopolskie programy edukacyjne:

- Program edukacyjny z zakresu profilaktyki uzależnień „ARS, czyli jak dbać o miłość?”
- Program Antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla klas IV Szkoły Podstawowej „Bieg po zdrowie”
- Program „Trzymaj Formę!”
- Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS,
- Program edukacyjny „Znamię! Znam je?”
- Program edukacyjny „Podstępne WZW”
- Program edukacyjny „Wybierz życie – Pierwszy krok!”

Spośród programów lokalnych realizowane były programy antytytoniowe wchodzące w skład Podlaskiego Programu Zwalczania Następstw Zdrowotnych Używania Wyrobów Tytoniowych i Wyrobów Powiązanych:

- Program „Czyste powietrze wokół nas”
- Program „Nie pal przy mnie proszę”,
- Program „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Ponadto przy współdziałaniu wydziału prewencji Komendy Miejskiej Policji w Łomży realizowany jest program edukacji przeciw uzależnieniom „Mam wybór... Wybieram rozsądek.”

Większość programów proponowanych do realizacji prowadzona jest od wielu lat i niezmiennie cieszy się zainteresowaniem społeczności szkolnej naszego powiatu. Programy mają charakter profilaktyczny i nastawione są głównie na przeciwdziałanie uzależnieniom, naukę i wzmacnianie zdrowego stylu życia, zapobieganie chorobom nowotworowym i cywilizacyjnym.

Pracownicy Promocji Zdrowia poza monitoringiem realizacji programów w szkołach oferują organizację spotkań edukacyjnych, pogadanek, lekcji aktywnych, tematycznie związanych z treścią programów.

Oprócz realizacji działań programowych, zachęcano do podejmowania innych działań edukacyjnych oraz kampanii prozdrowotnych w szczególności w zakresie promocji szczepień ochronnych, zdrowego stylu życia oraz wyrabiania prawidłowych nawyków żywieniowych.

II. Profilaktyka i zwalczanie uzależnień w mieście Łomża w roku 2023.

Obecność zagrożeń związanych z uzależnieniami w rozwiniętych społeczeństwach jest nieproporcjonalnie większa w stosunku do społecznej dojrzałości i samoświadomości młodych ludzi, którzy są bardziej skłonni do podejmowania ryzykownych decyzji. Szczególnie podatne na uzależnienia są dzieci i młodzież. Bycie nastolatkiem jest bezpośrednio związane z budowaniem samooceny, próbowaniem nowych rzeczy i różnych stylów życia, chęci przynależności do określonych grup, bycie postrzeganym jako osoba ciekawa, popularna. Wiele napięć, które mogą pojawić się w tym czasie, nastolatkowie rozładowują poprzez sięganie po używki.

Promocja zdrowia oraz profilaktyka w zakresie uzależnień dzieci i młodzieży ma na celu rozbudzanie świadomości o konsekwencjach uciekania się do zachowań ryzykownych związanych z sięganiem po używki. **Profilaktyka uzależnień** ma na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

Profilaktyka uzależnień jest działalnością zapobiegawczą obejmującą całą gamę różnorodnych, zdrowotnych i społecznych zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych. Nie chodzi w niej o działania związane z uzależnieniem, lecz o działania skierowane na unikanie szkód społecznych i zdrowotnych.

Działania Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Łomży na rzecz profilaktyki i zwalczania uzależnień skupione były na realizacji programów edukacyjnych oraz kampanii antynikotynowych. Realizowane były:

- programy ogólnopolskie: „ARS, czyli jak dbać o miłość” oraz „Bieg po zdrowie”
- Podlaski Program Zwalczania Następstw Zdrowotnych Używania Wyrobów Tytoniowych i Wyrobów Powiązanych, w ramach którego prowadzone były programy lokalne: „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”
- Światowy Dzień Rzucania Palenia

- Światowy Dzień bez Papierosa.

Działania z zakresu profilaktyki uzależnień realizowane były w placówkach oświatowych wśród dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym i młodzieży ponadpodstawowej.

Program „Ars, czyli jak dbać o miłość?”

„ARS, czyli jak dbać o miłość” jest ogólnopolskim programem realizowanym w szkołach ponadpodstawowych, wśród uczniów w wieku 16-19 lat, rodziców i nauczycieli. Celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie.

Założenia programu skupiają się na:

- zwiększeniu u uczestników programu umiejętności i postaw pomocnych w unikaniu używania substancji psychoaktywnych, zwłaszcza umiejętności spostrzegania zagrożeń i asertywnego stawiania granic,
- zwiększeniu u uczestników programu wiedzy o konsekwencjach używania substancji psychoaktywnych dla życia rodzinnego i zdrowia prokreacyjnego, i w tym kontekście zmniejszenie wpływu mitów na temat dobroczynnego działania alkoholu na organizm kobiet w ciąży, które utrzymują się w świadomości społecznej.

Program ma wzbudzić u młodzieży refleksję nad ważnymi dla nich wartościami. Jego oryginalnym założeniem jest odwołanie się do najbardziej cenionej wartości w życiu ludzkim jaką jest miłość, a mniej do dotychczas stosowanych motywów w rodzaju zdrowia jako takiego lub wolności jako takiej. Zdrowie i wolność są tu rozumiane jako elementy sprzyjające odpowiedzialnej miłości oraz prawidłowemu rozwojowi kolejnego pokolenia.

Elementem realizacji programu jest stałe monitorowanie działań, zarówno na bieżąco przez koordynatorów szkolnych (nauczycieli) oraz okresowo poprzez powiatowych koordynatorów programu. Po ukończeniu każdej edycji programu przeprowadzana jest ewaluacja ilościowa i jakościowa, w celu zbierania aktualnych danych o zainteresowaniu programem, materiałach i jego ocenie.

W roku szkolnym 2022-2023 deklarację o chęci przystąpienia do realizacji programu ARS zgłosiły 4 łomżyńskie szkoły. W programie wzięło udział 167 uczniów. Wszystkie placówki realizują program od samego początku i niezmiennie cieszy się on zainteresowaniem pedagogów szkolnych, jako ważne ogniwo w realizacji profilaktyki uzależnień.

Podlaski Program Zwalczania Następstw Zdrowotnych Używania Wyrobów Tytoniowych i Wyrobów Powiązanych

Według Światowej Organizacji Zdrowia palenie tytoniu zabija na świecie ponad siedem milionów ludzi rocznie. Co 8 sekund umiera jeden człowiek, a co 1 minutę wypalanych jest ponad 10 milionów papierosów. Na całym świecie jest niemal miliard palących mężczyzn i 250 milionów kobiet. 900 tysięcy ludzi to bierni palacze.

W Polsce każdego dnia zaczyna palić około 500 nieletnich chłopców i dziewcząt, a rocznie próbuje palenia 180 tysięcy dzieci, z których co czwarty czuje się uzależniony. Według Rzecznika Praw Dziecka w Polsce również co czwarty nastolatek pali e-papierosy.

Foto: I LO w Łomży

Z prowadzonych badań wynika, że większość dorosłych palaczy podjęła próby palenia tytoniu, będąc jeszcze nastolatkami. Dlatego też konieczna jest intensyfikacja działań profilaktycznych wśród tej grupy społecznej.

Celem ich powinno być zarówno przekazywanie wiedzy dotyczącej szkodliwości palenia tytoniu, jak też kształtowanie postaw przeciwnych paleniu i umiejętności, które okażą się przydatne w niepodejmowaniu prób palenia lub przy jego rzucaniu. Z uwagi na narażenie dzieci na bierne palenie, ważnym zadaniem jest zwiększanie wśród najmłodszych wiedzy na temat jego szkodliwości oraz podejmowanie inicjatyw mających na celu życie w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.

Podlaski Program Zwalczania Następstw Zdrowotnych Używania Wyrobów Tytoniowych i Wyrobów Powiązanych realizuje powyższe cele poprzez:

- prowadzenie programów antytytoniowych: krajowych – „Bieg po zdrowie” oraz lokalnych – „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”;
- działania edukacyjne wśród kadry medycznej, pedagogicznej i uczniów mające na celu podejmowanie i uatrakcyjnianie działań antynikotynowych na terenie własnych placówek;
- organizacja konkursów i imprez o tematyce antynikotynowej skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych;
- włączenie się do ogólnopolskich kampanii antynikotynowych ze szczególnym uwzględnieniem akcji: Światowy Dzień bez Tytoniu, Rzuć Palenie Razem z Nami.
- tworzenie koalicji antynikotynowych – poszukiwanie partnerów i wspólne zintegrowane działania podejmowane na terenie działania PSSE.
- monitoring działań programowych.

Działania podejmowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną powiatu grodzkiego realizowane były w oparciu o zapisy Krajowego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu. W ramach realizacji programu podejmowane były następujące zagadnienia:

- comiesięczne monitorowanie sytuacji w zakresie przestrzegania ustawy antytytoniowej w miejscach pożytku publicznego,
- prowadzenie i koordynacja programów antynikotynowych w szkołach,
- rozpropagowywanie i włączanie się do akcji i kampanii antynikotynowych (Światowy Dzień bez Papierosa, Światowy Dzień Rzucania Palenia).

Systematyczna i skuteczna egzekucja przestrzegania zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych obejmowała **668 obiektów użyteczności publicznej**.

Bieg po zdrowie

„Bieg po zdrowie” to program edukacji antynikotynowej. Został przygotowany przez Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy ze ekspertami z dziedziny psychologii. Odbiorcami programu są uczniowie klas IV szkół podstawowych (9-10 lat) oraz ich nauczyciele i rodzice.

Celem projektu edukacyjnego „Bieg po zdrowie” jest zwiększenie wiedzy na temat szkodliwości palenia tytoniu oraz zapobieganie lub opóźnianie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.

W roku szkolnym 2022-2023 miała miejsce VI edycja programu. Program zasięgiem objął 216 uczniów z 3 łomżyńskich szkół.

Czyste powietrze wokół nas

W ramach realizacji Podlaskiego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce prowadzony jest program edukacji antynikotynowej „Czyste Powietrze wokół nas” skierowany do przedszkoli. Realizowany jest przez nauczycieli, wychowawców przedszkolnych oraz przez przedstawicieli środowiska przedszkolnego i szkolnego.

Zadania programu:

- 1) Wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymu.
- 2) Wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych dymów, „wydobycie” dymu papierosowego.
- 3) Zwiększenie wrażliwości dzieci na szkodliwość dymu papierosowego.
- 4) Zwiększenie poziomu wiedzy na temat skutków palenia papierosów.
- 5) Zwiększenie wrażliwości dzieci na miejsca, w których mogą być narażone na dym tytoniowy.

W roku szkolnym 2022/2023 program realizowało 10 przedszkoli oraz 2 oddziały w szkołach podstawowych. Program zasięgiem objął 1112 dzieci w wieku 4-6 lat. W realizację zadań programowych zaangażowanych było 620 rodziców.

Podczas realizacji programu przedszkolaki mają możliwość podejmowania różnych działań związanych z problematyką zanieczyszczenia powietrza i szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzi. Poprzez stosowanie metod aktywizujących, spacerów, czytania wierszy, śpiewania piosenek antytytoniowych, przygotowywania prac plastycznych dzieci utralają w łatwy sposób materiał dzięki czemu kształtuje się wrażliwość na dbałość o czyste powietrze wolne od dymu tytoniowego. Placówki realizujące program fotorelacje z jego realizacji umieszczają na stronach internetowych, mediach społecznościowych dzięki czemu program jest rozpoznawalny dla całej społeczności szkolnej i rodziców.

Nie pal przy mnie proszę

Nie pal
przy mnie,
proszę

Program edukacji antynikotynowej dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej „**Nie pal przy mnie proszę**” stanowi drugie ogniwo w cyklu programów profilaktyki antytytoniowej adresowanych do dzieci.

Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. W roku szkolnym 2022/2023 w realizację programu zaangażowały się 3 szkoły powiatu grodzkiego. Zasięgiem swym program objął 379 uczniów klas I-III. Rodzice zaangażowani w realizację programu stanowili 75 osób.

W ramach programu prowadzone były zajęcia zgodnie z podręcznikiem warsztatowym. Dzięki zajęciom mogły pogłębić i wykazać się wiedzą na temat szkodliwości palenia.

Uczniowie mieli możliwość podejmowania dyskusji, komentowania i przytaczania przykładów z własnego doświadczenia. Uczyli się postaw asertywnych i poznawali sposoby na to jak reagować, gdy ktoś pali papierosy w ich towarzystwie. Wykonywali plakaty, oglądali prezentacje multimedialne i filmy tematyczne.

Znajdź właściwe rozwiązanie

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łomży realizuje program edukacji antytytoniowej pn. "**Znajdź właściwe rozwiązanie**", który kierowany jest do uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej i jest ostatnim ogniwo kompleksowego podejścia do profilaktyki palenia tytoniu w szkole podstawowej. Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród dzieci i młodzieży.

Kolejna edycja programu przypadająca na rok szkolny 2022/2023 w powiecie grodzkim zasięgiem swym objęła 4 łomżyńskie szkoły podstawowe. Wzięło w niej udział 370 uczniów.

Zajęcia prowadzone podczas realizacji programu dotyczą nie tylko szkodliwości palenia tytoniu, ale również dają przykłady radzenia sobie w różnych sytuacjach. Poruszone są tematy dotyczące asertywności, komunikacji międzyludzkiej, akceptacji siebie i pozytywnego myślenia. Przewidziane są zajęcia w grupach, warsztatowe i wiele innych. Proponowane treści można wykorzystać w trakcie lekcji biologii, godzin wychowawczych oraz innych według uznania osób prowadzących.

Światowy Dzień bez Papierosa

Światowy Dzień bez Papierosa – jest dniem, który stanowi okazję do zwrócenia uwagi całego świata na powszechność nałogu palenia papierosów i jego negatywnych skutków zdrowotnych. Dzień ten ma również zachęcić do 24-godzinnej abstynencji od wszystkich form konsumpcji tytoniu na całym świecie. Hasłem kampanii było: „Tytoń: zagrożenie dla naszego środowiska”.

W ramach akcji pracownicy Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Łomży przeprowadzili 2 prelekcje przy współudziale przedstawicieli Komendy Miejskiej Policji w Łomży. Głównym przesłaniem spotkania było ukazanie słuchaczom, iż tytoń od momentu uprawy po zgaszenie ostatniego papierosa ingeruje w środowisko naturalne i generuje ogromne ilości zanieczyszczeń. Prelekcja wsparta była krótkimi spotami edukacyjnymi.

W dalszej części funkcjonariusze policji przedstawili skutki prawne palenia tytoniu przez nieletnich i w miejscach niedozwolonych. Przestrzegli młodzież, iż będą dokonywać kontroli przestrzegania prawa w zakresie palenia tytoniu w obrębie szkół.

Udział w prelekcjach wzięło udział 358 osób. Fotorelacja ze spotkań umieszczona została w mediach społecznościowych stacji.

Powiatowa stacja zachęcała społeczność lokalną do udziału w obchodach Światowego Dnia bez Tytoniu podczas imprez lokalnych tj. Piknik Osiedlowy – 520 oraz Piknik dla osób niepełnosprawnych – 430 osób.

Łomżyńskie szkoły czynnie angażują się w realizację kampanii „Światowy Dzień bez Tytoniu” poprzez organizację stoisk profilaktycznych, akcji szkolnych, badań profilaktycznych. Ogółem w obchodach dnia bez papierosa wzięło udział 2917 uczniów łomżyńskich szkół.

Światowy Dzień Rzucania Palenia

Z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia pracownicy Promocji Zdrowia przeprowadzili spotkanie edukacyjne dla uczniów Zespołu Szkół Ekonomicznych w Łomży. W spotkaniu wzięło udział 250 uczniów.

Podczas spotkania edukacyjnego prelegentka naświetliła uczniom genezę ustanowienia Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz poruszyła najważniejsze kwestie związane ze szkodliwością palenia. Wskazała, iż istotnym punktem w profilaktyce palenia papierosów jest również umiejętność przyjmowania w życiu postawy asertywnej i umiejętności mówienia nie.

Podczas spotkania duży nacisk położony był również na wzmacnianiu własnej wartości, budowania życia w poszanowaniu dla zdrowia własnego i innych. Zwieńczeniem spotkania było przeprowadzenie dla chętnych uczniów i nauczycieli badania zawartości tlenku węgla w wydychanym powietrzu. Ponadto uczniowie mieli okazję wziąć udział

w zabawie symulacyjnej przy użyciu alkoholi.
Spotkanie miało pozytywny oddźwięk wśród słuchaczy.

III. Oświata zdrowotna wykonywana przez Państwową Inspekcję Sanitarną w mieście Łomża

Oświata zdrowotna realizuje wiele różnorodnych działań zmierzających do ochrony i umacniania zdrowia skierowanych do różnych grup odbiorców: do dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, młodzieży ze szkół ponadpodstawowych, ich rodziców i opiekunów oraz ogółu społeczeństwa.

Szczególne znaczenie posiadają wszelkie działania podejmowane na terenie miasta, ponieważ wynikają z potrzeb społeczeństwa lokalnego inicjowane przez instytucje i władze lokalne, konsolidują społeczeństwo odpowiadając na ich zapotrzebowanie informacyjne i umożliwiając dostęp do badań profilaktycznych.

Do zadań promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej należy m.in. inicjowanie, organizowanie, prowadzenie, koordynowanie i nadzorowanie:

1. Programów profilaktycznych:

- Trzymaj Formę!
- Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i zwalczania AIDS
- Znamię! Znam je?
- Podstępne WZW
- Program edukacyjny „Wybież życie – Pierwszy krok”

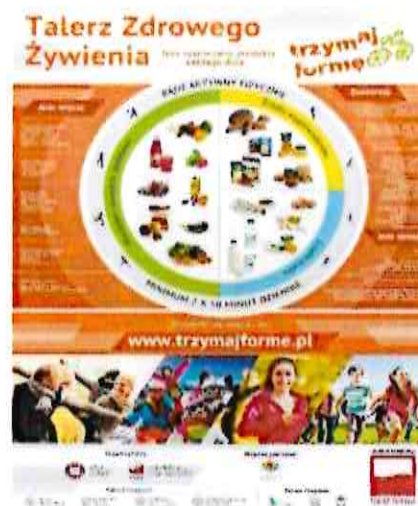
2. Akcji i Kampanii:

- Światowy Dzień Zdrowia
- Zimowa i Letnia Szkoła Bezpieczeństwa
- Kampania edukacyjna EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność”
- Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia
- Edukacja zdrowotna dla seniorów
- Europejski Tydzień Wiedzy o Antybiotykach
- Europejski Tydzień Szczepień

trzymaj formę!
„Trzymaj Formę!”

Ogólnopolski Program Edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!” powstał w 2006 roku z inicjatywy Głównego Inspektoratu Sanitarnego i Polskiej Federacji Producentów Żywności Związek Pracodawców. Głównym jego celem jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Działania podejmowane podczas realizacji programu zmierzają do zwiększenia świadomości uczestników programu dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

Celami szczegółowymi programu są:

- pogłębienie wiedzy o znaczeniu prawidłowo zbilansowanej diety i aktywności fizycznej dla organizmu człowieka,
- kształtowanie postaw i zachowań związanych z prawidłowym żywieniem, odpowiednią jakością zdrowotną żywności i aktywnością fizyczną,
- dostarczenie wiedzy o informacjach zamieszczonych na opakowaniach produktów spożywczych i umiejętności korzystania z nich.

Adresaci programu: uczniowie szkół podstawowych (klasy V-VIII) oraz rodzice i opiekunowie uczniów.

Zgłoszenia do programu odbywają się za pośrednictwem ogólnopolskiej platformy internetowej. Placówki biorące udział w programie otrzymują materiały edukacyjne od PSSE w Łomży. Koordynatorzy prowadzą zajęcia z przygotowywania zdrowych posiłków, organizują zabawy sportowe, aktywizują uczniów podczas przerw. Młodzież uczy się czytać etykiety produktów spożywczych oraz poznaje właściwości i wpływ zdrowego żywienia na zdrowie.

W roku 2023 w programie wzięły udział 2 łomżyńskie szkoły. Zasięgiem program objął 228 osób.

Krajowy Program Zapobiegania HIV i Zwalczenia AIDS

Polityka Państwa w zakresie zapobiegania HIV i zwalczania AIDS określona została w Harmonogramie Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS opracowanym na lata 2022-2026.

Cele programu:

Zapobieganie zakażeniom HIV wśród ogółu społeczeństwa poprzez:

- a. wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS u ogółu społeczeństwa oraz zmiany postaw, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za własne zdrowie i życie,
- b. rozwój i wzmocnienie bazy szkoleniowo-edukacyjnej, skierowanej
- c. do różnych grup społecznych i zawodowych.
- d. poszerzenie oferty informacyjnej dostosowanej do potrzeb indywidualnego odbiorcy,
- e. usprawnienie opieki nad kobietami w wieku prokreacyjnym i w ciąży,
- f. zwiększenie dostępności do anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV,
- g. zwiększenie i integracja działań mających na celu zapobieganie HIV i innych chorób przenoszonych drogą płciową.

Do działań związanych z profilaktyką zakażeń HIV zaproszone są wszystkie szkoły ponadpodstawowe. Na początku roku szkolnego 2022/2023 do podległych placówek zostały rozesłane listy intencyjne. Szkoły działania programowe realizują podczas lekcji biologii, na godzinach wychowawczych oraz poprzez organizację akcji: Światowy Dzień Walki z AIDS, Światowy Dzień Pamięci o zmarłych na AIDS, Tydzień testowania w kierunku HIV. Uczniowie

biorą też udział w Wojewódzkiej Olimpiadzie Wiedzy o HIV/AIDS. **W tym roku wzięło udział łącznie 1924 uczniów z 9 szkół średnich.**

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łomży zorganizowała Wojewódzką Olimpiadę Wiedzy o HIV/AIDS. Wzięło w niej udział 5 łomżyńskich szkół ponadpodstawowych. Jeden z uczniów uzyskał wysokie 4 miejsce na etapie Wojewódzkim.

W 2023r. Krajowe Centrum do spraw AIDS od 2023 r., rozpoczęło ogólnopolską kampanię pod hasłem #Jedyny taki którego prawdopodobnie nie zlecieś. Celem kampanii jest popularyzacja wczesnej diagnostyki w kierunku HIV, zwiększenie świadomości, obalenie stereotypów. Informację o kampanii umieszczono na FB stacji.

Program edukacyjny „Znamię! Znam je?”

Program edukacyjny „Znamię! Znam je?” skierowany jest do uczniów klas VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych. Jego głównym celem jest upowszechnianie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Obecnie, pomimo wielu akcji profilaktycznych, czerniak stanowi duży problem społeczny i jest główną przyczyną zgonów związanych z nowotworem złośliwym skóry. W Polsce rocznie odnotowuje się ok. 3 000 nowych przypadków zachorowań na czerniaka, dlatego inicjatywy mające na celu promocję profilaktyki tego nowotworu są bardzo pożądane.

Na terenie miasta Łomża do programu przystąpiło **8 łomżyńskich szkół** obejmując swoim zasięgiem **834 uczniów**.

Pracownicy Promocji zdrowia przeprowadzili 2 pogadanki nt. profilaktyki czerniaka w łomżyńskich liceach. Zasięg działania – 170 osób.

Program edukacyjny „Podstępne WZW”

Program edukacyjny „Podstępne WZW” skierowany jest do uczniów klas VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych. Głównym celem programu jest podniesienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV. Kształtowanie zachowań zdrowotnych, w tym również w zakresie przeciwdziałania chorobom zakaźnym, stanowi ważny element działań edukacyjnych w szkole.

Na terenie miasta Łomża do programu przystąpiło **6 szkół** obejmując swoim zasięgiem **696 uczniów**.

Światowy Dzień Zdrowia

Co roku od 70 lat w dniu 7 kwietnia w rocznicę powstania Światowej Organizacji Zdrowia obchodzony jest Światowy Dzień Zdrowia. Każdego roku motyw przewodni Światowego Dnia Zdrowia poświęcony jest innej tematyce, która podkreśla priorytetowy obszar problemów w obszarze zdrowia publicznego na świecie.

W 2023 roku hasło Światowego Dnia Zdrowia brzmiało – „Zdrowie dla wszystkich.”

Przez dziesięciolecia WHO zajmowała się kluczowymi wyzwaniami swojej misji: prowadziła wysiłkom na rzecz poprawy warunków społecznych, aby ludzie rodzili się, wzrastali, pracowali, żyli i starzeli się w dobrym zdrowiu. WHO odgrywa również kluczową rolę w globalnej promocji integracji płci i niepełnosprawności.

Cel jakim jest osiągnięcie zdrowia dla wszystkich, pozostaje dziś tak samo ważny jak 75 lat temu.

W obchody Światowego Dnia Zdrowia włączyło się **14 placówek edukacyjnych oraz 4 placówki podstawowej opieki zdrowotnej**. W ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia przeprowadzone zostały 4 spotkania edukacyjne na 695 osób. Informacje o obchodach Światowego Dnia Zdrowia umieszczone zostały na FB stacji.

Zimowa i Letnia Szkoła Bezpieczeństwa

W okresie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży bardzo ważna jest wiedza ewentualnych zagrożeniach związanych ze spędzaniem czasu na świeżym powietrzu, szczególnie poza miejscem zamieszkania.

Dział Promocji Zdrowia wraz z Sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży, Sekcją Bezpieczeństwa Żywności oraz przedstawicielami służb mundurowych od lat prowadzą spotkania edukacyjno-profilaktyczne w miejscach wypoczynku dzieci i młodzieży.

W ramach realizacji działań programowych w 2023 r.:

- w trakcie ferii zimowych przeprowadzono 2 narady przy współpracy przedstawicieli Komendy Miejskiej Policji wydziału Prewencji w Łomży, Komendy Miejskiej Straży Pożarnej w Łomży oraz pracowników PSSE w Łomży, kierowników kolonii nt. wspólnych ustaleń i współpracy w zakresie planowania i prowadzenia działań profilaktycznych w czasie wypoczynku zimowego.
- w czasie trwania ferii zimowych w mieście Łomża przeprowadzono 1 spotkanie edukacyjne w 1 obiekcie, gdzie odbywały się kolonie zimowe.
- w trakcie sezonu letniego przeprowadzono 9 narad przy współpracy przedstawicieli Komendy Miejskiej Policji wydziału Prewencji w Łomży, Komendy Miejskiej Straży Pożarnej w Łomży, Grupy Ratowniczej Nadzieja oraz kierowników sekcji PSSE w Łomży, kierowników kolonii nt. wspólnych ustaleń i współpracy w zakresie planowania i prowadzenia działań profilaktycznych w czasie wypoczynku letniego.
- w czasie trwania wakacji przeprowadzono 7 spotkań edukacyjnych w 3 obiektach, gdzie odbywały się kolonie letnie oraz 4 akcje profilaktyczne dla społeczności lokalnej.

Celem przeprowadzonych akcji było propagowanie informacji na temat szeroko pojętej profilaktyki i bezpieczeństwa podczas wypoczynku.

Zasięg działań w mieście Łomża obejmował 4 miejsca wypoczynku w których kolonie letnie odbywało 265 osób. Informacje o przeprowadzonych działaniach umieszczane były w mediach społecznościowych. W ramach letniej szkoły bezpieczeństwa odbyła się pogadanka dla uczniów III LO na 250 osób oraz zorganizowane zostało stoisko edukacyjne na plaży miejskiej dla 60osób.

Kampania edukacyjna EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność”

Kampania w 2022 r. została przeprowadzona po raz trzeci. Jej celem jest zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat bezpiecznej i zdrowej żywności, pomoc w podejmowaniu świadomych decyzji dotyczących codziennych wyborów żywnościowych jak również wyjaśnienie naukowe podstaw bezpieczeństwa żywności w UE.

Tematy przewodnie kampanii w 2023r.:

- suplementy diety,
- higiena żywności wraz z chorobami przenoszonymi drogą pokarmową,
- znakowanie produktów z uwzględnieniem alergenów.

Kampania jest skierowana do osób w przedziale wiekowym 25 - 45 lat z uwzględnieniem kobiet i młodych rodziców, którzy nie są specjalistami w dziedzinie żywienia, ale mają znaczny wpływ na kształtowanie postaw prozdrowotnych u swoich dzieci. Kampania prowadzona była równocześnie w placówkach oświaty oraz na stronach internetowych PSSE Łomża.

Na terenie miasta Łomża do programu przystąpiło 7 placówek obejmując swoim zasięgiem 3614 rodziców. Ponadto treści związane z kampanią prezentowane były podczas pikniku rodzinnego w Parku Jana Pawła II. Zasięg imprezy obejmował 350 osób.

Kampania lokalna

Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia.

Nowe zajęcia edukacyjne, przeprowadzane od roku szkolnego 2022/2023 skierowane dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz dla uczniów klas 1-3 szkół podstawowych których celem jest dbanie o higienę jamy ustnej. Higienizacja zębów oraz jamy ustnej jest najważniejszym elementem profilaktyki próchnicy. Zajęcia są dopasowane treścią do wieku odbiorców oraz połączone z warsztatami dbania o higienę jamy ustnej na modelu jamy ustnej.

Na terenie miasta Łomża odbyło się 1 spotkanie edukacyjne obejmując swoim zasięgiem 40 dzieci.

Kampania Edukacja zdrowotna dla seniorów

Kampania lokalna skierowana do osób w wieku podeszłym mająca na celu propagowanie zdrowego stylu życia. Dobra kondycja fizyczna to klucz do:

- **lepszego samopoczucia psychicznego oraz fizycznego,**
- **zminimalizowania ryzyka rozwoju chorób przewlekłych,**
- **dłuższego życia w komforcie.**

Kampania ma również za zadanie nauczyć seniorów lepszemu radzeniu sobie z depresją wieku podeszłego oraz zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.

Na terenie miasta Łomża na imprezie plenerowej „Seniorada” stoisko profilaktyczno-edukacyjne PSSE w Łomży odwiedziło ok. 300 osób. Przeprowadzone zostało też spotkanie edukacyjne w Bibliotece Miejskiej Nr 2 w Łomży. W spotkaniu uczestniczyło 15 seniorów.

Kampanie medialne prowadzone przez PSSE Łomża

Dział Promocji Zdrowia PSSE Łomża w ciągu roku 2023 nagłaśniał ważne problemy z zakresu zdrowia publicznego poprzez umieszczanie postów w mediach społecznościowych.

Strona stacji na Facebooku cieszy się dużym zainteresowaniem wśród społeczności lokalnej. Dzięki częstym wpisom odwiedzający mieli możliwość uzyskania rzetelnych informacji na temat aktualnej sytuacji epidemiologicznej w kraju, poruszane były bieżące problemy dotyczące zdrowia publicznego, chorób zakaźnych i cywilizacyjnych oraz zostały nagłośnione akcje i kampanie o zasięgu krajowym, europejskim i ogólnoswiatowym, m.in.:

- Kampania OPZG #GOTOWINASEZON,
- Światowy Dzień Walki z Rakiem,
- Europejski Tydzień Szczepień,
- Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze,
- Ogólnopolski Dzień Walki z Depresją,
- XXX Światowy Dzień Chorego,
- Kampania "# jedyny taki test" profilaktyka zakażeń HIV,
- Światowy Dzień Jamy Ustnej,
- Światowy Dzień Chorego Psychiczenie,
- Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach,
- Światowy Dzień Walki z Czerniakiem,
- Światowy Dzień Walki z Cukrzycą,
- Światowy Dzień Wirusowego Zapalenia Wątroby,
- Profilaktyka Zatruc Grzybami,
- Światowy Dzień Walki z Rakiem Piersi,
- Światowy Dzień AIDS.

IV. PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ

W realizacji działalności w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki chorób współpracowano z Urzędem Miasta Łomża, Starostwem Powiatowym w Łomży, Komendą Miejską Policji w Łomży, Placówkami organizującymi kolonie letnie i zimowe, Caritas Diecezji Łomżyńskiej w Łomży, Dyrektorami placówek oświatowo-wychowawczych, lokalnymi mediami, PCK Oddział w Łomży, Szpital Wojewódzki w Łomży, Komendą Miejską Straży Pożarnej, Służbą Leśną – Nadleśnictwo Łomża, WSSE w Białymstoku.

Działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej należy prowadzić wielokierunkowo z udziałem różnych instytucji, ponieważ tylko współdziałanie i wzajemne wspieranie się umożliwi skuteczną realizację działań prozdrowotnych.

**Oddział Laboratoryjny
i Medyczne Laboratorium Diagnostyczne
Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Łomży**

W strukturze Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Łomży znajdują się:
Medyczne Laboratorium Diagnostyczne oraz Oddział Laboratoryjny,

Realizowane przez laboratoria zadania wynikające z Ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 poz. 338) w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego oraz badania wykonywane zgodnie z potrzebami społeczeństwa, przyczyniają się do ochrony zdrowia i poprawy jakości życia ludności powiatu łomżyńskiego. Działalność laboratoryjna oparta jest na systemie zarządzania jakością zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”. W 2023 roku w trakcie ocen przeprowadzonych przez Polskie Centrum Akredytacji, potwierdzono spełnienie wymagań nowej normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 oraz kompetencje techniczne do wykonywania badań i pomiarów we wnioskowanych zakresach. Stosowane w laboratoriach metody badawcze w większości są akredytowane. Oddział Laboratoryjny oraz Medyczne laboratorium Diagnostyczne PSSE w Łomży posiada zakres akredytacji nr AB 635. Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Łomży wykonuje badania w ramach ogólnokrajowego planu kontroli urzędowej i monitoringu, koordynowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny. Zadania wynikają z ustawowego nadzoru oraz potrzeb społeczeństwa. Oddział Laboratoryjny PSSE w Łomży wykonuje badania wody i żywności w oparciu o zarządzenie PPWIS w sprawie badania wody i żywności w systemie zintegrowanym.

Podstawowym zadaniem Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej, jest utrzymywanie wysokiego poziomu jakości i wiarygodności wykonywanych badań i pomiarów, wynikających z realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Laboratorium stosuje metody badawcze opublikowane w normach krajowych i międzynarodowych, wydawnictwach metodycznych Instytutów Naukowo-Badawczych oraz udokumentowane własne procedury badawcze. Wysoki poziom wykonywanych badań oraz kompetencje techniczne laboratorium jest potwierdzany przez odbywające się corocznie oceny zewnętrzne, przeprowadzane przez Polskie Centrum Akredytacji. Kolejnym potwierdzeniem wiarygodności wykonywanych badań i pomiarów oraz wysokiej kompetencji personelu jest systematyczny udział w badaniach biegłości i

porównaniach międzylaboratoryjnych organizowanych przez polskie i zagraniczne instytucje naukowe, za każdym razem kończący się uzyskaniem bardzo dobrego wyniku.

Działalność laboratorium jest oceniana przez klientów poprzez „Ankiety badania poziomu zadowolenia klienta”. Analiza ankiet, która jest przeprowadzana na bieżąco, wykazała wysoki poziom zadowolenia klientów z usług laboratorium, a zwłaszcza z poziomu kwalifikacji, profesjonalizmu pracowników i kultury obsługi. Poznane opinie i uwagi są wykorzystywane do dalszego doskonalenia działalności laboratorium.

Wychodząc naprzeciw nowym zadaniom, stawianym Państwowej Inspekcji Sanitarnej, laboratorium każdego roku dąży do rozszerzania zakresu oraz rodzaju wykonywanych badań i pomiarów w zależności od posiadanych środków finansowych.

Aktualny zakres akredytacji znajduje się na stronach internetowych PCA www.pca.gov.pl oraz Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Łomży <http://psse-lomza.pbip.pl>.

W 2023 roku sfinalizowano projekt REACT finansowany ze środków unijnych pod nazwą: „Wzmocnienie infrastruktury powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych w celu zwiększenia efektywności ich działania” i zakupiono nowoczesny sprzęt umożliwiający rozszerzenie bazy laboratoryjnej.

Do Sekcji Badań Fizykochemicznych zakupiono:

- 1) spektrometr FTIR z kompletnym wyposażeniem,
- 2) kompaktowy chromatograf jonowy do analizy anionów w wodzie,
- 3) spektrometr absorpcji atomowej z atomizacją w kuwecie grafitowej,
- 4) chromatograf gazowy wraz z niezbędnym wyposażeniem,
- 5) dygestorium kwasoodporne,
- 6) zestaw mebli laboratoryjnych,

do Medycznego Laboratorium Diagnostycznego zakupiono:

- 1) automatyczny analizator mikrobiologiczny do identyfikacji drobnoustrojów i określania lekowrażliwości - VITEK2 Compact.

Dostosowano pomieszczenia laboratorium do zainstalowania zakupionego chromatografu gazowego oraz spektrometru absorpcji atomowej poprzez wykonanie drobnych prac remontowych, zakup mebli laboratoryjnych, zamontowanie nowego dygestorium oraz montaż klimatyzacji.

W Oddziale Laboratoryjnym realizowane są następujące badania:

1) badania wody:

- wykonywanie badań mikrobiologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych wody do spożycia przez ludzi,
- wykonywanie badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych wód na pływalniach, wód w kąpieliskach oraz wody wykorzystywanej do kąpieli,

2) badania żywności:

- wykonywanie badań fizykochemicznych, mikrobiologicznych i organoleptycznych żywności oraz przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- wykonywanie badań mikrobiologicznych, fizykochemicznych i organoleptycznych naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i wód stołowych,
- wykonywanie ocen znakowania żywności,
- porady grzyboznawcze,

3) badania w obszarze środowiska pracy

- pobieranie próbek oraz wykonywanie badań chemicznych zanieczyszczenia powietrza w mieszkaniach i obiektach użyteczności publicznej,
- wykonywanie badań poziomu dźwięku w mieszkaniach i obiektach użyteczności publicznej,
- pobieranie próbek, wykonywanie badań i pomiarów czynników fizycznych (tj. hałas, drgania, oświetlenie), pyłowych oraz chemicznych na stanowiskach pracy.

W Medycznym Laboratorium Diagnostycznym wykonuje się badania:

1) materiału biologicznego w tym:

- bakteriologiczne,
- parazytologiczne,
- wykrywania pałeczek z rodzaju Salmonella i Shigella,
- identyfikacji szczepów Salmonella i Shigella,
- badania skuteczności procesów sterylizacji.

Analiza wykonywanych badań

Badania są wykonywane w ramach nadzoru sanitarnego i na zlecenie klienta zewnętrznego.

Usługi badawcze realizują następujące sekcje Oddziału Laboratoryjnego:

- 1) Sekcja Badań Fizykochemicznych,
- 2) Sekcja Badań Mikrobiologicznych,

oraz

- 3) Sekcja Diagnostyki Medycznej w Medycznym Laboratorium Diagnostycznym

Ad. 1) Sekcja Badań Fizykochemicznych

W 2023 roku w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonano 2334 oznaczenia, w tym:

- 95 oznaczeń czynników fizycznych (tj. hałas, drgania, oświetlenie, pyły przemysłowe) oraz 48 oznaczeń substancji chemicznych w próbkach pobranych na stanowiskach pracy,
- 8 oznaczeń fizykochemicznych w próbkach środków spożywczych,
- 1937 oznaczeń w próbkach wody, w tym wody przeznaczonej do spożycia,
- 246 oznaczeń w próbkach wody na pływalniach.

W 2023 roku w ramach sprzedaży usług zleconych wykonano 6623 oznaczenia, w tym:

- 390 oznaczeń czynników fizycznych (tj. hałas, drgania, oświetlenie, pyły przemysłowe) oraz 14 oznaczeń substancji chemicznych w próbkach pobranych na stanowiskach pracy,
- 7 oznaczeń organoleptycznych w próbkach środków spożywczych,
- 6212 oznaczeń w próbkach wody.

W 2023 roku Sekcja Badań Fizykochemicznych została doposażona w aparaturę badawczą umożliwiającą rozszerzenie zakresu proponowanych usług badawczych o obszary obejmujące badanie wody (m.in. organiczne związki chemiczne z grupy halogenków alkilu, pestycydy, metale ciężkie występujące na niskich poziomach stężeń, aniony nieorganiczne) oraz badanie powietrza na stanowiskach pracy (w zakresie krzemionki krystalicznej). Ponadto w ramach uzyskanych środków finansowych zmodernizowano pomieszczenia laboratoryjne, wyposażając je w meble laboratoryjne, dygestorium kwasoodporne oraz klimatyzację. Zrealizowane inwestycje pozwolą zwiększyć skalę działalności, poszerzyć ofertę, poprawić komfort pracy analityków, ale przede wszystkim wykorzystać potencjał laboratorium.

Ad. 2) Sekcja Badań Mikrobiologicznych:

W 2023 roku w ramach „nadzoru” wykonano 4332 oznaczenia, w tym:

- 1093 oznaczeń w próbkach wody, w tym 913 wody przeznaczonej do spożycia, 172 oznaczeń na pływalniach, 8 kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli,
- 3239 oznaczeń środków spożywczych, w tym 125 oznaczeń wody mineralnej, źródlanej, stołowej; oraz 373 oznaczeń wymazów sanitarnych.

W ramach badań nadzorowych wykonano 363 badania wody, w 18 próbkach stwierdzono przekroczenia wartości parametrów mikrobiologicznych. Najczęściej występującymi przekroczeniami w badaniach nadzorowych wody były bakterie grupy coli, stwierdzono je w 14 próbkach wody. Drugim parametrem przekroczonym w wodociągach była ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C. Wartość powyżej 300 jtk/1ml wody stwierdzono w 6 próbkach wody.

W 2023 roku w ramach zlecenia wykonano 7117 oznaczenia, w tym:

- 6457 oznaczeń w próbkach wody, w tym 11325 wody do spożycia, 10 oznaczeń na pływalniach, i 14 kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli,
- 660 oznaczeń środków spożywczych.

Wśród zbadanych wód w ramach zleceń w 345 próbkach wykryto przekroczenia wartości parametrycznych, z czego w 275 próbkach wykryto bakterie grupy coli, *Escherichię coli* w 14 próbkach, enterokoki w 36 próbkach a podwyższoną liczbę mikroorganizmów w 22°C w 107 próbkach wody. Wśród najbardziej zanieczyszczonych wód dominowały wody ze studni pobrane w ramach badań rolniczych.

W Oddziale Laboratoryjnym w 2023 roku:

- a) w ramach nadzoru sanitarnego dla klienta wewnętrznego wykonano ogółem 6666 oznaczeń,
- b) w ramach zlecenia klienta zewnętrznego wykonano ogółem 13740 oznaczeń,
- c) pracownicy laboratorium pobrali łącznie 294 próbek wody dla klienta zewnętrznego.

Medyczne Laboratorium Diagnostyczne

Ad. 3) Sekcja Diagnostyki Medycznej

Realizując zadania w ramach nadzoru sanitarnego w województwie podlaskim w 2023 roku wykonano 11 740 oznaczeń mikrobiologicznych, badając ogółem 2 935 próbek materiału biologicznego.

Dodatkowo w miesiącach od stycznia do maja 2023 r. Sekcja Diagnostyki Medycznej Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Łomży kontynuowała akcję badania dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie województwa podlaskiego w kierunku obecności jaj owsików. W ramach akcji przebadano 1077 próbek, z czego 91 próbek uzyskało wynik pozytywny. Celem badania było wstępne rozpoznanie problemu owsicy w środowisku przedszkolnym.

W Sekcji Diagnostyki Medycznej w 2023 roku wykonano ogółem 68 003 oznaczenia w ramach zleceń od klientów zewnętrznych (np. firm):

- 67 516 oznaczeń parametrów mikrobiologicznych,
- 487 oznaczeń biologicznych wskaźników kontroli procesów sterylizacji.

Medyczne Laboratorium Diagnostyczne zostało również wyposażone w nowoczesny automatyczny analizator mikrobiologiczny do identyfikacji drobnoustrojów i określania lekowrażliwości – VITEK 2 Compact. Aparat umożliwi szybką identyfikację czynnika zakaźnego, co jest kluczową informacją potrzebną do ukierunkowanej odpowiedzi terapeutycznej dla pacjenta oraz zapewni lepszy przepływ pracy w laboratorium, dzięki ograniczeniu czynności manualnych oraz szybkiemu raportowaniu wyników badań.

07.03.2024 *July* 14

WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ROŚLIN I NASIENNICTWA
Urząd Miejski w Łomży
W PŁYŃĘŁO w Białymstoku Oddział w Łomży

2024 -U3- 07

Ilość zał. ....
Nr dz. 9480 Podpis *[Signature]*

Wpłynięcie: Kancelaria Ogólna
Urząd Miejski w Łomży
Numer: 9486.2024.P
Data: 07.03.2024

Łomża, 07 marca 2024r.

**PREZYDENT
MIASTA w ŁOMŻY**

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku Oddział w Łomży w odpowiedzi na pismo z dnia 21-02-2024 znak WGK.604.2.2024 IP. przekazuje informacje jakie na terenie miasta Łomża były podejmowane.
Na terenie Miasta Łomża WIORiN Oddział w Łomży prowadził inspekcje w 2023 roku w zakresie :

Obrotu i stosowania środków ochrony roślin.

- W ramach tych działań przeprowadzono 14 kontroli jednostek prowadzących obrót środkami ochrony roślin;
- Kontrola punktów w których może być prowadzony obrót środkami ochrony roślin - przeprowadzono 3 kontrole
- Kontrola pozarolniczego stosowania środków ochrony roślin (kontrole prowadzono w szkole podstawowej, szpitalu, Zakładzie Usług komunalnych oraz przedszkolu) - przeprowadzono łącznie 3 kontrole
- Powadzono działania mające na celu ujawnienie wprowadzania do obrotu podrobionych środków ochrony roślin - nie stwierdzono .

Kontrola dokumentacji u zarejestrowanych producentów:

- Ilość kontroli dokumentacji: 87

Nadzoru fitosanitarnego

Działanie objęto cały obszar miasta z szczególnym uwzględnieniem terenów zielonych oraz kontrolą objęto podmioty z szczególnym uwzględnieniem zakładów produkcyjnych oraz sklepów oraz targowisk.

- W ramach działań obsługi eksportu wydana 54 świadectwa fitosanitarne - przeprowadzono kontrole PEPEES SA i przebadano 52 próby mąki ziemniaczanej,
- Prowadzono nadzór nad zagospodarowanie odpadów poprodukcyjnych a w szczególności pobrano i przebadano na terenie zakładu wody poprodukcyjne oraz okolicznych ciekach wodnych w kierunku *Ralstonia solanacearum* 56 prób (w 12 terminach)
- Przeprowadzono systematycznie kontrole przewozu oraz zdrowotności ziemniaków dostarczanych do PEPEES SA przez kontrahentów - z szczególnym uwzględnieniem transportów ziemniaków oraz przerobu porażonych ziemniaków i dezynfekcji pojazdów na terenie zakładu w których wystąpiło podejrzenie bądź wykryto bakterie *Clavibacter michiganensis*..
- Na terenach zielonych prowadzono monitoring w zakresie występowania organizmów szkodliwych oraz regulowanych (*Bursaphelenchus xylophilus*, *Anthonomus eugeni*, *Xylosandrus crassiusculus*, *Dendrolimus sibiricus*, *Agrilus planipennis*, *Agrilus anxius*, *Anoplophora chinensis* i *Anoplophora glabripennis*, *Xylella fastidiosa*, *Aromia bungii*).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Białymstoku Oddział w Łomży
ul. Szosa Zambrowska 1/27 p. 502 18-400 Łomża

tel: 86 218-37-12, 86 218-33-52

d-lomza@piorin.gov.pl piorin.gov.pl/wiorin/podlaskie/

WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ROŚLIN I NASIENICTWA w Białymstoku Oddział w Łomży

- Kontrole prowadzono w punktach obrotu – skontrolowano 24 sklepy gdzie pobrano 2 próby ziemniaków pochodzących z importu, z poza UE w kierunku *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* - próbę przekazano do badań w Centralnym Laboratorium Oddział w Białymstoku
- Kontrole prowadzono w hurtowniach prowadzących obrót – skontrolowano 6 podmiotów gdzie pobrano 10 prób ziemniaków pochodzących z importu (z UE) oraz krajowych w kierunku *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* i *Ralstonia solanacearum* - próby przekazano do badań w Centralnym Laboratorium Oddział w Białymstoku
- Przeprowadzono kontrole zdrowotności w 10 hurtowniach wprowadzanego przez te hurtownie asortymentu w kierunku organizmów kwarantannowych oraz regulowanych. (*Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* , *Ralstonia solanacearum* - pobrano 7 prób, *Meloidogyne* ssp. , *Potato spindle tuber viroid*, *Epitrix* ssp., *Candidatus Liberibacter solanacearum*.) oraz prowadzono kontrole jego pochodzenia
- Przeprowadzono 11 kontroli wraz z Policją i WITD – skontrolowano 57 pojazdów ciężarowych w ramach poszukiwania organizmów kwarantannowych i regulowanych - kontrole przewozu materiału roślinnego oraz jego pochodzenia
- Prowadzono kontrole w 1 miejscach zbiorowego żywienia - kontrolowano zdrowotność oraz pochodzenie ziemniaków
- Prowadzono kontrole na rynku w Łomży – przeprowadzono kontrole zdrowotności oraz pochodzenia wprowadzanych do obrotu warzyw.
- Prowadzono kontrole sprzedaży na odległość (w internecie) - 12 kontroli (24 oferty).
- Przeprowadzono kontrole w 8 podmiotów wprowadzających do obrotu kwiaty cięte oraz ozdobne ukorzenione (doniczkowe). W trakcie inspekcji pobrano 2 próby w kierunku *Opogona sacchari* – wynik negatywny
- Przeprowadzono 12 kontroli oznakowania w paszporty roślin wprowadzanych do obrotu.

Kontrola wytwarzania i obrotu materiałem nasiennym

- Kontrole prowadzono w zakresie prawidłowego oznakowania oraz zachowania terminów ważności oceny laboratoryjnej.
- W 2023 roku na terenie miasta Łomża przeprowadzono ogółem 9 kontroli,
- Kontroli poddano partie wprowadzane do obrotu materiału siewnego warzyw i zbóż oraz wprowadzany materiał nasadzeniowy. W trakcie prowadzonych inspekcji pobrano do badań laboratoryjnych z czego w 2023 roku zakwestionowano 2 partie nasion (wycofano z obrotu).
- Prowadzono pobieranie prób materiału siewnego roślin rolniczych do oceny okresowej, na zlecenie dwu podmiotów – po uzyskaniu wyniku negatywnego taką partię wycofano z obrotu

Kierownik
Oddziału w Łomży
mgr inż. Grzegorz S. Koział

INSPEKCJA WETERYNARYJNA

POWIATOWY LEKARZ WETERYNARII W ŁOMŻY

Leszek Wojewoda

**Wydział Gospodarki Komunalnej
i Środowiska Urzędu Miejskiego
w Łomży**

Nasz znak:	PIW-Z.511.12.1.2024		
Dot. sprawy nr:	WGK.604.2.2023 IP	pismo z dnia:	21 lutego 2024 r.

Sprawozdanie Powiatowego Lekarza Weterynarii w Łomży o stanie bezpieczeństwa sanitarno-weterynaryjnego na obszarze miasta Łomża w 2023 roku.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łomży przy pomocy pracowników Powiatowego Inspektoratu Weterynarii realizował w 2023 roku wszystkie zadania wynikające z ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz.U.2024.12 t.j. z dnia 04.01.2024 r.). Zadania wykonywał w szczególności przez:

- zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych;
- badania kontrolne zakażeń zwierząt;
- monitorowanie chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych oraz związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe u zwierząt, w produktach pochodzenia zwierzęcego, w paszach, żywności pochodzenia zwierzęcego;
- badanie zwierząt rzeźnych oraz produktów pochodzenia zwierzęcego;
- przeprowadzanie kontroli weterynaryjnej w handlu i wywozie zwierząt oraz produktów pochodzenia zwierzęcego;

- kontrolę na miejscu w zakresie przestrzegania wymogów wzajemnej zgodności;
- kontrolę działalności hodowcy, dostawcy i użytkownika prowadzonej na podstawie ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz.U.2019.1392 t.j. z dnia 2019.07.26)

oraz sprawowanie nadzoru nad:

- bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym nad wymaganiami weterynaryjnymi przy ich produkcji, umieszczaniu na rynku, sprzedażą bezpośrednią, działalnością marginalną, lokalną i ograniczoną, rolniczym handlem detalicznym;
- wprowadzaniem na rynek zwierząt i ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego;
- wytwarzaniem, obrotem i stosowaniem pasz, dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt, organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- zdrowiem zwierząt przeznaczonych do rozrodu oraz jakością zdrowotną materiału biologicznego, jaj wylęgowych drobiu i produktów akwakultury;
- przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt;
- przestrzeganiem zasad identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz przemieszczaniem zwierząt;
- obrotem i ilością stosowanych produktów leczniczych weterynaryjnych;
- wytwarzaniem i stosowaniem pasz leczniczych;
- przestrzeganiem wymagań weterynaryjnych w gospodarstwach utrzymujących zwierzęta;
- obrotem paszami i materiałami paszowymi.

Do zadań powiatowego lekarza weterynarii należał również nadzór nad wyznaczonymi lekarzami niebędącymi pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej, wykonującymi zadania zlecone na podstawie wyznaczenia z art. 16 ust. 1 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej tj.:

- szczepienia ochronne;
- badania rozpoznawcze;
- sprawowanie nadzoru nad miejscami gromadzenia, skupu lub sprzedaży zwierząt, targowiskami oraz wystawami, pokazami, konkursami zwierząt;
- badanie zwierząt umieszczanych na rynku, przeznaczonych do wywozu oraz wystawiania świadectw zdrowia;
- sprawowanie nadzoru nad ubojem zwierząt rzeźnych, w tym badanie przed ubojowe i poubojowe;
- ocena mięsa i nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt w trakcie uboju;

- badanie zwierząt rzeźnych;
- sprawowanie nadzoru nad rozbiorem, przetwórstwem lub przechowywaniem mięsa i wystawianiem wymaganych świadectw zdrowia;
- sprawowanie nadzoru nad punktami odbioru mleka, jego przetwórstwem oraz przechowywaniem produktów mleczarskich;
- sprawowaniem nadzoru nad przetwórstwem i przechowywaniem jaj konsumpcyjnych i produktów jajecznych;
- pobieraniem próbek do badań;
- sprawowaniem nadzoru nad sprzedażą bezpośrednią;
- badaniem mięsa na obecność włośni;
- handlem zwierzętami domowymi (psy, koty, fretki, itp.).

Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych

Podstawa prawna:

1. ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt i wydane na jej podstawie akty wykonawcze;
2. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniające i uchylające niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt ("Prawo o zdrowiu zwierząt").

W 2023 roku stwierdzono na obszarze miasta Łomża wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania – HPAI u dzikiego ptactwa (mewa śmieszka).

Dla potwierdzenia oceny sytuacji zdrowotnej zwierząt prowadzone są badania kontrolne zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt, w celu kontroli występowania chorób zakaźnych u zwierząt (Dz.U.2019.2161 t.j. z dnia 2019.11.07) wykonuje się testy diagnostyczne oraz przeprowadza się badania próbek krwi i innego materiału pobranego z poszczególnych stad zwierząt:

- w kierunku brucelozы owiec i kóz poddano badaniu 1 szt. kozy w 1 stadzie;
- w kierunku pryszczycy 5 szt. świń w 5 stadach;
- w kierunku pryszczycy 5 szt. bydła w 5 stadach;
- w kierunku choroby pęcherzykowej 10 szt. świń w 7 stadach;

- w kierunku klasycznego pomoru świń 15 szt. świń w 10 stadach;
- w kierunku gorączki Q przebadano 14 szt. bydła w 2 stadach;
- w kierunku zakaźnego zapalenia nosa i tchawicy/otrętu bydła 14 szt. bydła w 2 stadach;

W wyniku przeprowadzonych badań kontrolnych zakażeń zwierząt, jak również monitoringu chorób odzwierzęcych nie stwierdzono w żadnym przypadku obecności czynników chorobotwórczych.

W roku 2023 zakłady lecznicze na terenie powiatu łomżyńskiego zaszczepiły przeciwko wścieklicznie 8314 psów i 184 koty.

W 2023 roku zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 marca 2023 r. w sprawie wprowadzenia programu zwalczania monitoringu choroby Aujeszkiego u świń (Dz.U.2023.594 z dnia 2023.03.29) kontynuowano zapoczątkowany w 2008 roku program monitoringu i zwalczania choroby Aujeszkiego. Miasto Łomża jest regionem wolnym od wirusa choroby Aujeszkiego zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2021/620 z dnia 15 kwietnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do zatwierdzania statusu obszaru wolnego od choroby i statusu obszaru nieobjętego szczepieniami niektórych państw członkowskich lub ich stref lub kompartmentów w przypadku niektórych chorób umieszczonych w wykazie oraz zatwierdzania programów likwidacji tych chorób umieszczonych w wykazie. Wszystkie stada utrzymujące trzodę chlewną w Łomży posiadają status urzędowo wolny od wirusa choroby Aujeszkiego.

W trakcie całego roku na terenie miasta Łomża prowadzone były badania monitoringowe – przebadano 6 stad, o łącznej liczbie zwierząt 27 sztuk. Nie stwierdzono żadnego dodatniego wyniku w próbach poddanych badaniu pochodzących z w/w stad świń.

W ramach zabezpieczenia się przed ewentualnym wystąpieniem chorób zakaźnych zwierząt, a w szczególności: afrykańskim pomorem świń (ASF), wysoce zjadliwą grypą ptaków (HAPAI), rzekomym pomorem drobiu (ND) oraz wściekliczną zwierząt w 2023 roku na bieżąco są uzupełniane zapasy środków odkażających, odzieży i obuwia jednorazowego użytku oraz narzędzi i sprzętu.

Plany gotowości zwalczania chorób, dla których istnieje obowiązek ich prowadzenia zostały uaktualnione i uzupełnione (klasyczny pomór świń, pryszczycza, wysoce zjadliwa grypa ptaków, rzekomy pomór drobiu, gąbczasta encefalopatia bydła, choroba niebieskiego języka, afrykański pomór świń), co w przypadku nagłego wystąpienia tych chorób znacznie usprawni akcje zwalczania i ograniczy rozprzestrzenianie się ich, a także umożliwi szybki kontakt z osobami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych zadań.

W związku z potencjalnym zagrożeniem w/w chorobami prowadzone były szkolenia lekarzy weterynarii wolnej praktyki, techników weterynarii, pracowników Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Łomży wchodzących w skład powiatowego zespołu kryzysowego, hodowcami, myśliwymi. W związku z wystąpieniem w Polsce ognisk afrykańskiego pomoru świń, przeprowadzono szkolenia przedstawicieli poszczególnych kół łowieckich, pracowników nadleśnictwa, hodowców trzody chlewnej z terenu miasta i powiatu łomżyńskiego, lekarzy weterynarii.

W związku ze stwierdzonymi przypadkami wścieklizny na terenie województwa Mazowieckiego przeprowadzono kampanię informacyjną wśród petentów urzędów miast i gmin, kół łowieckich, nadleśnictw oraz przeszkolono lekarzy prywatnej praktyki.

Nadzór nad produkcją środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego

Podstawa prawna:

1. ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U.2023.1448 t.j. z dn. 28.07.2023 r.);
2. ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2019 r., poz. 475 ze zm.);
3. rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L139 z 30.04.2004, str. 1, ze zm.) – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t.34, str. 319);
4. rozporządzenie 853/2004 ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz.U.U.E.L.2004.139.55 z dnia 2004.04.30);
5. rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającym ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującym Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającym procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz./WE L31 z 01.02.2002, str. 1, ze zm.)-Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463);

6. rozporządzenie (WE) nr 1069/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego)-Dz. Urz. UE L 300 z 14.11.2009 str.1 ze zm.);
7. rozporządzenie Rady (WE) nr 1099/ 2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania;
8. rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/1375 z dnia 10 sierpnia 2015 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące urzędowych kontroli w odniesieniu do włośni (*Trichinella*) w mięsie;
9. rozporządzenie komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych;
10. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 296/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylające rozporządzenia parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych);
11. rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/624 z dnia 8 lutego 2019 r. dotyczące szczególnych przepisów w dziedzinie przeprowadzania kontroli urzędowych dotyczących produkcji mięsa oraz obszarów produkcyjnych i obszarów przejściowych w odniesieniu do żywych mały zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625;
12. rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/625 z dnia 4 marca 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w odniesieniu do wymogów dotyczących wprowadzania do Unii przesyłek niektórych zwierząt i towarów przeznaczonych do spożycia przez ludzi;
13. rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/626 z dnia 5 marca 2019 r. dotyczące wykazów państw trzecich lub ich regionów, z których dozwolone jest wprowadzanie do Unii Europejskiej niektórych zwierząt i towarów przeznaczonych do spożycia przez ludzi, zmieniające

- rozporządzenie wykonawcze (UE) 2016/759 w odniesieniu do tych wykazów;
14. rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/627 z dnia 15 marca 2019 r. ustanawiające jednolite praktyczne rozwiązania dotyczące przeprowadzania kontroli urzędowych produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 oraz zmieniające rozporządzenie komisji (WE) nr 2074/2005 w odniesieniu do kontroli urzędowych;
  15. rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/628 z dnia 8 kwietnia 2019 r. dotyczące wzorów świadectw urzędowych dla określonych zwierząt i towarów oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2074/2005 i rozporządzenie wykonawcze (UE) 2016/759 w odniesieniu do tych wzorów świadectw
  16. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 września 2015 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej;
  17. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej;
  18. ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz.U.2023.1149 t.j. z dnia 2023.06.20);
  19. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 maja 2002 roku w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy prowadzeniu składów celnych lub działalności w wolnych obszarach celnych i składach wolnocłowych w zakresie obrotu towarami podlegającymi weterynaryjnej kontroli granicznej;
  20. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 sierpnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łomży nadzoruje na terenie miasta Łomża i powiatu łomżyńskiego 203 podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego, w tym:

- 9 zakładów typu rzeźnia, zakład rozbioru, zakład przetwórstwa (bydła, świń, drobiu, akwakultury);
- 3 chłodnie składowe;
- 1 punkt skupu zwierząt łownych;
- 73 gospodarstwa prowadzące sprzedaż bezpośrednią;
- 37 gospodarstw prowadzących rolniczy handel detaliczny;
- 7 podmiotów prowadzących produkcję marginalną, lokalną, ograniczoną;
- 4 targowiska;

- 25 podmiotów zajmujących się transportem produktów pochodzenia zwierzęcego;
- 37 podmiotów prowadzących pośrednictwo w obrocie produktami pochodzenia zwierzęcego;
- 4 punkty skupu, przetwórstwa i sprzedaży mleka oraz wyrobów mlecznych, OSM Piątnica i 2 zakłady TMT Sp. z o.o.

W w/w. obiektach w roku 2023 przeprowadzono 260 kontroli. Dzięki realizowanym planowo oraz doraźnym kontrolom, wdrożonym postępowaniom administracyjnym uzyskano znaczną poprawę stanu sanitarno-higienicznego obiektów oraz uzyskano poprawę jakości zdrowotnej produktów pochodzenia zwierzęcego.

W celu zapewnienia zgodności z przepisami Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łomży przeprowadza kontrole urzędowe w punkcie kontroli celnej pierwszego przybycia do Unii w odniesieniu do każdej przesyłki zwierząt i towarów wprowadzanych na terytorium Unii. Są to produkty pochodzenia zwierzęcego, materiał biologiczny, produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego, siano i słoma oraz środki spożywcze zawierające zarówno produkty pochodzenia zwierzęcego z dodatkiem roślinnych, jak i produkty przetworzone pochodzenia zwierzęcego.

W ramach prowadzonego monitoringu pozostałości chemicznych, biologicznych i promieniotwórczych u zwierząt, których tkanki i narządy są przeznaczone do spożycia przez ludzi, w roku 2023 pobrano do badań urzędowych ogółem 487 prób, w tym: mięśnie, narządy wewnętrzne, mocz od zwierząt rzeźnych, mleko. Pobrane próby przesłano do akredytowanych i zatwierdzonych przez Głównego Lekarza Weterynarii laboratoriów specjalistycznych – ZHW: w Gdańsku, Warszawie, Białymstoku, Olsztynie, Zduńskiej Woli oraz w Państwowym Instytucie Weterynarii PIB w Puławach (laboratorium referencyjne). Pobrany materiał był badany w kierunku pozostałości hormonów, tyreostatyków, PCB, metali ciężkich, pestycydów chloroorganicznych i fosforoorganicznych, pozostałości leków weterynaryjnych: antybiotyków, substancji anabolicznych, środków przeciwzapalnych, alergenów oraz skażeń promieniotwórczych.

W wyniku przeprowadzonych badań nie stwierdzono przekroczenia maksymalnego dopuszczonego poziomu pozostałości produktów leczniczych ani innych substancji niedozwolonych w produktach pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi.

Kontrole administracyjne i kontrole przestrzegania wymogów w odniesieniu do zasady wzajemnej zgodności

Podstawa prawna: ustawa z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz.U.2022.2727 z dnia 2022.12.22).

W roku 2023 przeprowadzono 100% zaplanowanych kontroli w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt w gospodarstwach utrzymujących bydło na terenie miasta Łomża. Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości, które niezwłocznie zostały usunięte.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt

Podstawa prawna: ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U.2023.1580 t.j. z dnia 2023.08.10) oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze.

W roku 2023 na terenie miasta Łomża funkcjonowało jedno schronisko dla zwierząt. Przeprowadzono 2 zaplanowane i 2 doraźne kontrole schroniska. Kontrole warunków utrzymywania zwierząt w schronisku dotyczyły między innymi: minimalnych norm powierzchni uwzględniających gatunek, wiek, stan fizjologiczny zwierząt, wyposażenia w sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt oraz zaopatrzenia w karmę odpowiednią dla gatunku i rasy psów, stężenia gazów, natężenia hałasu, warunków oświetlenia, posiadanej przez kierownika schroniska i prowadzonej przez lekarza weterynarii dokumentacji leczenia zwierząt oraz rejestrów szczepień. Podczas kontroli schroniska nie stwierdzono uchybień.

Podsumowanie

Wyżej wymienione zadania na terenie miasta Łomża wykonywało i nadzorowało w 2023 roku 15 pracowników merytorycznych Powiatowego Inspektoratu Weterynarii, w tym 4 lekarzy weterynarii, 2 kontrolerów weterynaryjnych oraz 4 lekarzy wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii.

Powiatowy Lekarz Weterynarii w Łomży wykonywał w okresie sprawozdawczym wszystkie zadania wynikające z obowiązujących przepisów prawa.

Dokonując podsumowania działalności Inspekcji Weterynaryjnej na terenie miasta Łomża, w zakresie nadzoru nad występowaniem chorób zakaźnych zwierząt, chorób odzwierzęcych, produkcją środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz środków żywienia zwierząt należy podkreślić, że nastąpiła poprawa w zakresie bezpieczeństwa sanitarno – weterynaryjnego.

Łomża, dnia 07 marca 2024 r.

Związane jest to z egzekwowaniem szczegółowych wymagań weterynaryjnych określonych w obowiązujących ustawach oraz aktach wykonawczych. Wdrażana jest coraz większa liczba programów zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, oraz nowe przepisy dotyczące wymogów w stosunku do stanu techniczno-sanitarnego zakładów oraz sprawowania wewnętrznej kontroli nad produkcją, zmiany w organizacji pracy, wprowadzanie systemu HACCP, GHP, GMP itd.

W zakresie bezpieczeństwa produkowanej żywności pochodzenia zwierzęcego oraz pasz, w oparciu o przeprowadzane kontrole planowane i kontrole interwencyjne należy stwierdzić, że wytworzone produkty były bezpieczne i nie stwarzały zagrożeń dla zdrowia konsumenta ostatecznego.

Biorąc pod uwagę sytuację epidemiologiczną, epizootyczną, a także wyniki badań monitoringowych, przeprowadzonych kontroli, stwierdzić należy, że w mieście Łomża w 2023 roku nie stwierdzono zagrożenia dla zdrowia publicznego.

Powiatowy Lekarz Weterynarii
w Łomży

Leszek Wojewoda

Otrzymują:

1. Adresat.
2. A/a.